DÉVAVÁNYAI ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS BÖLCSŐDE

ÓVODAI INTÉZMÉNYEGYSÉG

"EGYÜTT – ÉRTÜK"

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az intézmény OM azonosítója: 201936

2025

Tartalomjegyzék

Bevezető 6
Az intézmény adatai 7
1. Helyzetkép az óvodákról 12
Általános kép 12
Eötvös utcai Tündérkert óvoda 12
Hajós utcai Szivárvány óvoda 12
Kossuth utcai napsugár óvoda 13
Könyves Kálmán utcai Mesevár óvoda 13
2. Az óvoda nevelésfilozófiája 14
Alapelveink: 14
Célunk: 15
Feladatunk 15
2.1 Gyermekkép 16
2.2 Óvodakép 17
2.3 Az óvodapedagógusok és munkatársaik 17
2.3.1 Amire vállalkoznak a pedagógusok: 18
2.3.2 A nevelőközösség pedagógiáját meghatározó tanulási környezet bemutatása 18
2.3.3 Az óvodapedagógus – mint modell – legyen: 18
2.3.4 Egész napi munkája során juttassa kifejezésre: 19
2.3.5 Munkatársak – pedagógiai asszisztensek, dajkák 19
3. Az óvodai nevelésünk általános feladatai 21
3.1 Az egészséges életmód kialakítása 21
3.1.2 Helyes életritmus kialakítása 22
3.1.3 Pihenés, alvás 22
3.1.4 Egészséges táplálkozás 22
3.1.5 Mindennapos testnevelés, testmozgás 23
3.1.6 Személyi higiéné 24
3.1.7 Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése higiéniás szabályok kialakítása 25
3.1.8 Testi és lelki egészség védelme 25
3.1.9 A bántalmazás, erőszak megelőzése 26
3.1.10 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás 27
3.1.11 Védő-óvó előírás: 27
3.2 Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés 28
3.2.1 Boldog Óvoda Program 29
3.3 Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés 30

3.3.1 Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai: 31
3.3.2 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma: 32
3.3.3 Élmény gazdag, beszélő környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amelyekben: 34
3.3.4 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére: 34
3.3.5 Iskolába készülő gyermekek mindennapos komplex fejlesztése 35
4. A befogadás 36
4.1 Az óvodapedagógus feladatai (A befogadási terv alapján történik) 36
4.2 A gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése 38
4.3 A nevelés tartalma: 38
4.4 Az értékelés és jutalmazás: 39
4.5 A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: 39
4.6 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére: 40
5. Az óvodai élet megszervezése 41
5.2 Személyi feltételek 41
5.3 Pedagógusképünk 42
5.4 Dajkaképünk 42
5.5 Szülőképünk 43
5.6 Tárgyi feltételek 43
5.7 Csoportszerkezet 43
5.8 Szervezési és időkeretek 44
5.7.1 Hetirend 45
5.7.2 Napirend 46
5.8 Az óvodai nevelés ellenőrzése és értékelése 47
6. Az óvoda kapcsolatrendszere 50
6.1 Partneri kapcsolatok 51
6.1.1 Szülői megbeszélések, szülők tájékoztatása 51
6.2 Az óvoda – bölcsőde kapcsolata 51
6.2.1 Kapcsolattartás formái: 51
6.3 Az óvoda – iskola kapcsolata 52
6.4 Gyermekjóléti-, családsegítői-, védőnői szolgálat és gyermekorvosok (jelzőrendszer tagok) 52
6.5 A nevelést segítő speciális kapcsolataink intézményekkel, szervezetekkel 52
6.5.1 Együttműködés a szakszolgálatokkal 52
6.6 Kapcsolat a fenntartói önkormányzattal 53
6.7 Az óvoda kapcsolata a közművelődési intézményekkel 53
6.8 Óvoda és szakmai szervezetek kapcsolata 54
6.9 Alapítványunk 54

7. Az ellenőrzés és értékelés rendszere 55
7.1 Vezetői ellenőrzések 55
7.2 Kiemelt ellenőrzési területek (az éves munkaterv szerint) 55
7.3 Teljesítményértékelési rendszer TÉR készítése, működtetése 56
7.4 Külső ellenőrzések 56
7.5 A szakmai ellenőrzés módszerei: 56
7.5.1 Az intézmény pedagógiai-szakmai ellenőrzésének területei 57
7.5.2 Pedagógus ellenőrzés és - értékelés 57
7.5.3 Az értékelés a pedagógiai munka alábbi területeire terjed ki: 57
8. Az óvodai élet tevékenységformái 58
8.1 Játék 58
8.2 Külső világ tevékeny megismerése 65
8.3 Matematikai tartalmú tapasztalatok: 67
8.4 Verselés, mesélés 70
8.5 Ének, zene, népi játék, tánc 74
8.6 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 77
8.7 Mindennapos mozgás 80
8.8 Munka jellegű tevékenységek 83
8.9 A tevékenységekben megvalósuló tanulás 86
9. Sajátos feladatok 89
9.1 Környezettudatos nevelés elve 89
9.2 Gyermekvédelem 89
9.3 Differenciálás, inklúzió, integráció 91
9.3.1 A differenciálás 91
9.3.2 Inklúzió 92
9.3.3 Integráció 92
9.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek inkluzív nevelése 92
9.5 Sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI): 93
9.6 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (BTMN): 93
9.7 Kiemelten tehetséges gyermekek: 94
9.8 Hátrányos helyzetű gyermek: 94
9.9 Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: 94
9.10 Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek 94
9.10.1 Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek speciális ellátása (a hatályos intézményünkben elfogadott: A diabéteszes gyermekek óvodában történő speciális ellátásának eljárásrendje szerint) 95

9.10.2 Az allergiás és anafilaxiára hajlamos gyermekek speciális ellátása (a hatályos intézményünkben elfogadott: Az anafilaxiás sokk óvodai kezelésének eljárásrendje szerint) 95
9.11 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése 95
9.11.1 A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek 95
9.11.2 Kiemelten tehetséges gyermek fejlesztése 97
9.11.3 Tehetséggondozás területei az óvodai nevelésben 97
9.11.4 Szervezeti formák a tehetséggondozásban 97
9.10 A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése 98
Felhasznált szakirodalom 99
Melléklet: 101
Fogalmak 101
Legitimációs záradék 103

Bevezető

„Gyermekekkel foglalkozni minden bizonnyal a leghálásabb munka, ami a földünkön osztályrészünkül juthat, és saját tökéletesbülésünket is ez mozdíthatja leginkább előre.”

/Brunszvik Teréz/

A Dévaványai Általános Művelődési Központ intézményegységeként 2013.január 1-től működünk, mint óvodai és bölcsődei intézményegység. A köznevelési törvény életbe lépése és az Alapprogram módosítása miatt szükségessé vált a nevelési programunk újabb hatodik felülvizsgálata.

Nevelőmunkánkat az **„EGYÜTT-ÉRTÜK”** pedagógiai programunk alapján végezzük, amit az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára, valamint a 2011. évi CXC. Nemzeti Köznevelési törvény módosítására építve állítottuk össze.

Az óvodai nevelésünk célja, hogy az országos alapprogramra, a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az általánosan elfogadott értékeket közvetítve olyan inkluzív nevelést biztosítsunk, mely figyelembe veszi a gyermeki személyiség, készségek, képességek egyéni sajátosságait, erre alapozva egyenlő esélyeket biztosít az önazonosság, családi értékek megélésére is. Lényeges számunkra a szülők véleménye, visszajelzése, az önértékelések, tanfelügyeletek eredménye, melyeket átgondolva a következő év tervezésénél figyelembe veszünk.

Óvodánk hagyományainak ápolása mellett a modern nevelési irányzatoknak is teret engedünk. A csoportokban folyó nevelőmunkához programunk lehetőséget biztosít az óvónőknek, hogy egyéniségüknek megfelelő módszerekkel oldják meg a rábízott gyermekek nevelését, fejlesztését úgy, hogy érvényesüljenek azok a szakmai igények, amelyek az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

Az Óvodánk Alapító Okirata alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását is biztosítjuk külső szakemberekkel a Szakértői Bizottság véleménye alapján. Minden évben az adott igényekhez és lehetőségekhez igazítjuk a fejlesztések megvalósítását.

A beilleszkedési tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátását az intézményben dolgozó munkatársakkal és külső szakemberek bevonásával tudjuk ellátni a szakértői vélemény ajánlásai alapján.

Az óvodai beíratásnál figyelembe vesszük a szülők kéréseit, de a csoportok kialakításánál ügyelünk az életkori megoszlásra, az esélyegyenlőség biztosítására, a szegregáció elkerülésére.

Bízunk benne, hogy közösen sikerül megvalósítani az elképzeléseinket a partnereinkkel.

Az intézmény adatai

Az intézmény neve, címe:

Az intézmény neve: Dévaványai Általános Művelődési Központ és Bölcsőde

Rövidített neve: DÁMK és Bölcsőde

Az intézmény székhelye: 5510 Dévaványa, Hunyadi János utca 17.

Elérhetősége: 06-66/641-155; 06-30/819-1840; devaovik@gmail.com; devavanya@damk.hu

Az intézmény igazgatója:

Az intézmény főigazgatója: Bakó Bernadett

Az intézmény főigazgató-helyettese: Pádi-Klein Ildikó

Az intézmény fenntartója:

Neve: Dévaványa Város Önkormányzat

Címe: 5510 Dévaványa, Árpád utca 1.

Elérhetősége: 06-66/483-100, polgarmester@devavanya.hu

Az óvodai telephelyek adatai:

Székhelye: Gólyahír Bölcsőde

Címe: 5510 Dévaványa, Hunyadi János utca 17.

Telefonszáma: 06-66/641-155; 06-30/819-1840

E-mail: devaovik@gmail.com; devavanya@damk.hu

Telephelyei

Eötvös utcai Tündérkert óvoda

Címe: 5510 Dévaványa, Eötvös utca 2.

Telefonszáma: 06-66/483-149, 06-30/819-1852

E-mail: tunderkert45@gmail.com

Hajós utcai Szivárvány óvoda

Címe: 5510 Dévaványa, Hajós utca 24.

Telefonszáma: 06-66/483-027;06-30/819-1853

Email címe: ovoda.szivarvany24@gmail.com

Könyves Kálmán utcai Mesevár óvoda

Címe:	5510 Dévaványa Könyves K. utca 13.
Telefonszáma:	06-66/483-942; 06-30/819-1855
Email címe:	konyvesovoda@gmail.com

Kossuth utcai Napsugár óvoda

Címe:	5510 Dévaványa Kossuth utca 3.
Telefonszáma:	06-66/622-600; 06-30/819-1857
Email címe:	amkkossuthovi@gmail.com

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- A Kormány 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelete a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023.évi LII. törvény végrehajtásáról
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
    - a 77/2025 (IV. 15.) Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, hatályos 2025. szeptember 1-től
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük
- feltételeiről
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról

Egyéb a Pedagógiai Program tartalmát befolyásoló dokumentum:

- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

Írásos dokumentumaink

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

Az óvoda Pedagógiai Programja

Az főigazgató által meghatározott éves pedagógiai – működési munkaterve

Felvételi és mulasztási napló

Vezetői ellenőrzés és értékelés szabályzata

A gyermek csoportok nevelési folyamatának tervezése a teljes életét magába foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében: Csoportnapló

- nevelési tartalmú tervek
- hivatalos csoportlátogatások
- eseményterv
- tematikus terv

1. Az egyéni fejlődését nyomon követő dokumentáció: Egyéni fejlődési napló

- információs lap (fedlap)
- a gyermek egyéni fejlődésmutatói
- a gyermek fejlődését segítő megállapítások, fejlesztési tervek, elért eredmények
- Szakértői Bizottsági megállapítások, javaslatok
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések

Rendszerábra

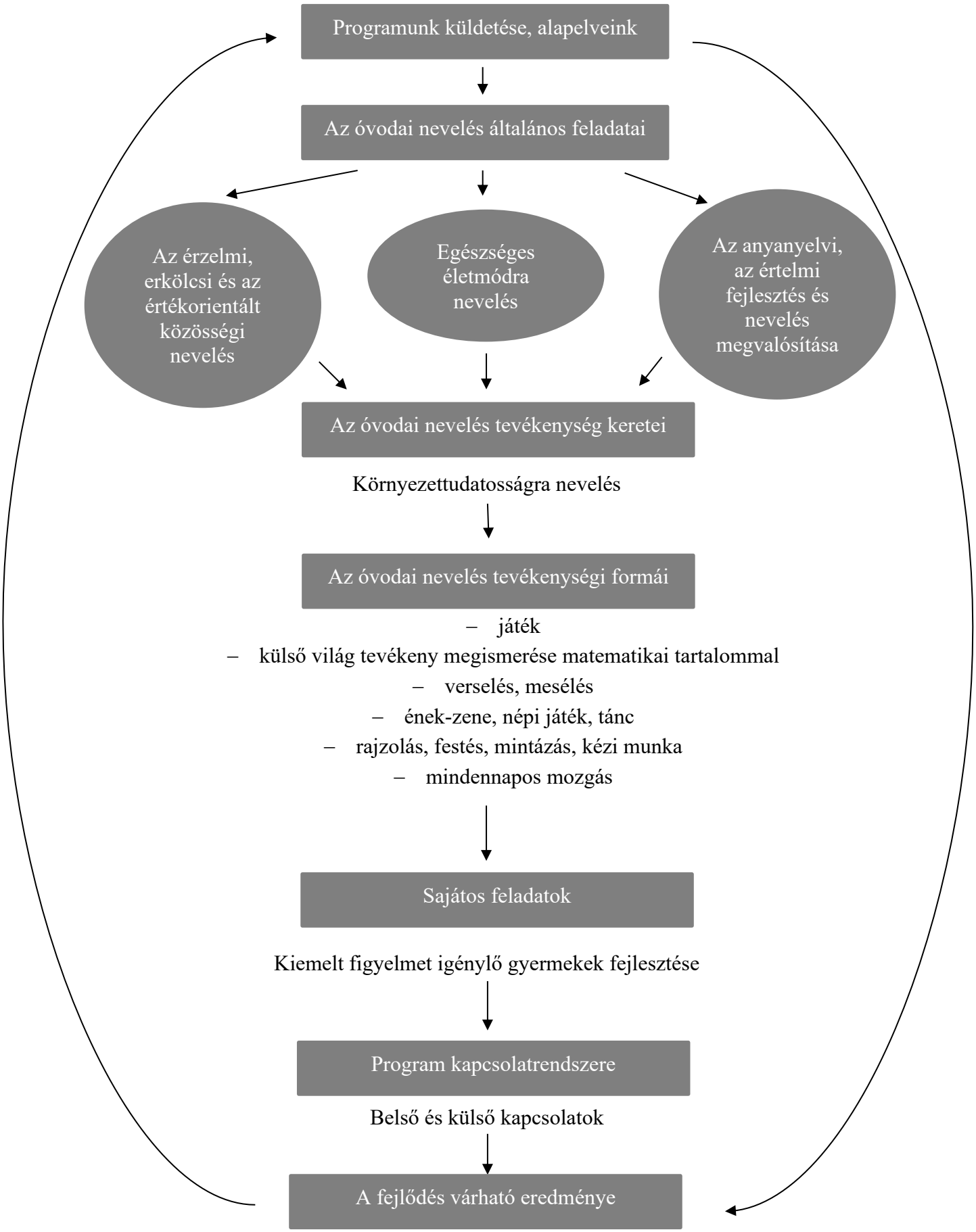

1. Helyzetkép az óvodákról

Általános kép

Dévaványa város, Békés vármegye északi részén helyezkedik el. Régi, mezőgazdasági jellegű sárréti település, amely az utóbbi években jelentős fejlődést ért el.

Büszkeségünk a Sterbetz István Túzokvédelmi Látogatóközpont, mely a Körös-Maros vidéki Nemzeti Park része. Óvodásaink az ott lévő múzeumban megismerhetik a táj jellegzetes élővilágát, valamint a túzok – mint védett madár – érdekében végzett erőfeszítéseket a megmentésükért. Ezzel is kapcsolódunk a környezetvédelmi munkához, s a településhez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítására törekszünk.

Városunkban egy óvodai intézményegység működik, mely négy óvodai telephellyel rendelkezik. Óvodáink területileg optimálisan helyezkednek el, arányosan biztosítva városunkba az óvodáskorú gyermekek ellátását. Minden 3-7 éves korú gyermeket tudunk fogadni. A csoportok osztott és részben osztott csoportszerkezetűek. Épületeink megfelelő komforttal rendelkeznek. Vonzó, tiszta, esztétikus külső és belső környezetben fogadjuk az eltérő szociokulturális helyzetű családok gyermekeit. Óvodáinkban IPR és HACCP programot működtetünk.

A helyi környezet – különösen a Sterbetz István Túzokvédelmi Látogatóközpont – kiemelt szerepet kap a gyermekek természetszeretetre, környezettudatosságra nevelésében. Az óvodák udvarait úgy alakítjuk ki, hogy azok ösztönözzék a biodiverzitás megfigyelését, komposztálást, valamint az egészséges életmódra nevelést is szolgálják. A nevelésbe tudatosan beépítjük a fenntarthatóságra nevelés alapelveit, figyelembe véve a helyi természeti és kulturális adottságokat.

Az intézmény nevelési programja az inkluzív, esélyteremtő és gyermekközpontú pedagógiai szemlélet elveire épül. Kiemelten kezeljük a gyermekek érzelmi biztonságát, a közösséghez tartozás élményét, a környezettudatos gondolkodás alapjainak megerősítését, valamint a digitális kompetenciák korosztályhoz illeszkedő fejlesztését. Az óvodapedagógus szerepe reflektív, támogató és partnerségen alapul a gyermekek, a családok és a közösség felé.

Eötvös utcai Tündérkert óvoda

Óvodánk a településen a központ vonzáskörzetében helyezkedik el. Az épület eredetileg lakásként funkcionált, majd 1968 óta bölcsődeként működött.

Óvodává 1991. január 2-án kezdett átalakulni, ekkor egy csoportban indult az óvodai nevelés. Az épületet tágas udvar öleli körül. Kedvezőtlen az épület sarki elhelyezkedése amiatt, hogy forgalmas út vezet mellette.

Udvarunk három részre tagolódik, van füves, betonozott és homokos terület. Ez lehetővé teszi, hogy a korcsoportok külön-külön is tevékenykedjenek.

Az épület középső helyiségét a csoportok étkezőnek használják. A helyiségek elrendezése szempontjából a mosdó okozza a legtöbb gondot: a szülők és a gyermekek ezen keresztül jutnak a csoportszobákba.

Hajós utcai Szivárvány óvoda

Óvodánk, városunk peremén, műút mellett helyezkedik el. 1907-ben nyitotta meg kapuit „gyermekmenedékház” néven. Az épület az elmúlt évek során többször megújult, komfortja

megfelelő. Az óvodánk legnagyobb helyiségét a csoportok étkezőnek használják A kiszolgáló helyiségek mérete a gyermeklétszámhoz kicsi. Óvodai nevelésünk eszközrendszerét szakmai forrásból, szülők segítségével és pályázatok útján biztosítjuk. Berendezési tárgyaink korszerűek, az elhasználódottak cseréjéről folyamatosan gondoskodunk Az épületet hatalmas zöld övezet veszi körül, előkertjében fából készült játékok, virágok, fák és cserjék találhatóak. Belső udvara tágas, füvesített, mozgásfejlesztő játékokkal van felszerelve.

Kossuth utcai napsugár óvoda

Óvodánk,1905-ben nyitotta meg kapuit. A 70-es években folyamatosan korszerűsítették, zsibongónak is megfelelő nagy terasszal, melegítőkonyhával bővítették.

1981-ben a régi épülethez új épületrészt csatoltak, ezáltal városunk legnagyobb és legkorszerűbb óvodája lett. A modern intézmény társadalmi összefogással 1984-re készült el. Épülete városunk központjában, forgalmas helyen található. A csoportszobákhoz külön öltöző és mosdóhelyiség tartozik. Lakóházak, és zöldövezet veszi körül. Az óvoda komfortja, külső-belső esztétikája, karbantartottsága jó, megfelelő az idejáró gyermekek számára, akiknek három csoportban tudunk férőhelyet biztosítani.

Udvarunk két részre oszlik. Az első udvart a kiscsoportos gyermekek a hátsó udvart a nagyobb gyermekek használják. A játszóudvarok fás, bokros árnyékos területekkel tarkítva, fából készült játékokkal, homokozókkal, hintákkal szolgálják a gyermekek ideális fejlődését, mozgásigényük kielégítését.

Könyves Kálmán utcai Mesevár óvoda

Óvodánkat 1960-ban építették Dévaványa északnyugati peremterületén. Az épületet eredetileg is óvodai célokra tervezték, kezdettől fogva így funkcionál. Közelében a városból kivezető forgalmas Kisújszállási út, a Vasútállomás, a volt Téglagyár, a Sportpálya és a határ található. Könnyen megközelíthető a település híres természetvédelmi területe a Túzokrezervátum.

Az óvoda csendes helyen található, a környék lakói többnyire nehéz körülmények között élő családok. Óvodánk tárgyi felszereltsége jó, a csoportszobák tágasak. Udvarunkon számos mozgásfejlesztő eszköz található, árnyas, hűs fái alatt gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát.

Városunk kulturális intézményeit – Könyvtár, Művészetek háza, Helytörténeti Gyűjtemény és Emlékház – az óvodánktól távol, a központban találhatók, de ezen intézmények látogatását minden esetben autóbusszal oldjuk meg.

2. Az óvoda nevelésfilozófiája

Az óvodai nevelésfilozófiánk középpontjában a gyermek, mint önálló személyiség áll. Tiszteletben tartjuk egyéni fejlődési ütemét, érdeklődését és kulturális hátterét. Az óvoda a gyermekek életének meghatározó közösségi színtere, ahol a tapasztalati tanulás, a játék és az élményszerű megismerés útján fejlődhetnek.

A pedagógiai folyamatok során támogatjuk a gyermekek digitális világ iránti természetes érdeklődését, az életkori sajátosságaiknak megfelelő digitális eszközhasználatot, valamint az ökológiai szemlélet és a fenntarthatóság alapértékeit.

Alapelveink:

Nevelésünk alapelveit az óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban határoztuk meg.

Olyan óvodát szeretnénk, ahol:

- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, mely hiányának, nem megfelelő voltának felmerülése esetén a pedagógusok jelzéssel élnek a szülők, később a jelzőrendszeri tagok felé, hogy a gyermek fejlődése kiegyensúlyozott legyen, a felmerülő hátrányok csökkenjenek
- a szülőkkel, olyan bizalmon alapuló partner viszony kialakítása, amelyben a családi nevelését kiegészítve lehetővé válik a gyerekek együtt nevelése
- a gyermek egy autonóm személyiség, akit megillet egy olyan szeretetteljes gondoskodás, biztonságot adó, előítéletektől mentes környezet, melyben biztosítottak számára az egyetemleges értékek: szeretete, tisztelet, bizalom, különleges védelem, véleményalkotás, önérvényesítés
- a gyermekek érzelmi biztonságának biztosítása elsődleges, melynek alappillérei:
    - a gyerekek személyiségének megismerése, tisztelete, elfogadása és szeretetteljes formálása, nevelése
    - biztonságot nyújtó, érthető és követhető szokás- és szabályrendszer működtetése
    - a gyerekek érzelmi nevelése
- az inkluzív nevelés mellett biztosított a gyermek személyiségéhez igazított, egyéni képességeit és készségeit kibontakoztató pedagógiai intézkedések, módszerek alkalmazása. A különbözőség elfogadása, tiszteletben tartása, a nemek társadalmi egyenlőségének erősítése
- nyugodt, családias, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki szabad játék elsődlegességgé hangsúlyos, kielégítheti társas szükségleteit
- barátságos, esztétikus, cselekvésre motiváló óvodai környezet biztosítása
- az óvodapedagógus azonosulási minta, a gyermekek közösségi életének irányítója. maga is benne él a gyermekek közösségében, innovatív, befogadó, gondoskodó, jellemzője a tolerancia és az együttműködési készség, nyitottság, empátia, kreativitás. Az óvodapedagógus mellett az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modellértékű legyen a gyermekek számára

- pedagógus figyel a gyermekek szükségleteire, egyéni és életkori sajátosságaira és fejlődési üteméhez igazítja a képességek kibontakoztatását, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a speciális segítség, gondozás, nevelés biztosítására
- pedagógiai programunkat saját nézeteink, értékrendünk érvényesítésével, ugyanakkor a gyermek érdekének védelmét figyelembe véve –készíti el a nevelőtestületünk
- a gyermek jogainak tiszteletben tartása és a gyermek érdekeinek mindenek feletti érvényesítése

Célunk:

- A gyermeki szükségletek kielégítése érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésével.
- A gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány-ápolás, a természetóvás gazdag eszközrendszerével, a családok együttműködésével.
- Sokoldalú személyiségfejlesztés, saját érési tempóhoz igazodó testi, szociális és értelmi érettség kialakítása, az egyéni adottságok, képességek figyelembevételével.
- Biztosítva legyen a gyermekek számára a folyamatos, önfeledt, szabad játék, a mozgás lehetőségek gazdag kínálata, az életkornak, aktuális fejlettségüknek megfelelő motiváló tevékenységek végzésének lehetősége, és az ezekhez igazodó műveltségtartalmak és értékek közvetítése
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet kialakítása
- A sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, esélyteremtés és hátránycsökkentés megvalósító nevelői attitűd
- Tehetségígéretek gondozása

Feladatunk

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- A 3 – 7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének (érési jellemzők) szem előtt tartása,
- A további egy nevelési évig óvodai nevelésben részt vevők (7 évesek) számára a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl célzott foglakozások biztosítása (értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére a tankötelezettség megkezdéséhez).
- játékra, mozgásra épített sokoldalú élmény, tapasztalatszerzés biztosítása,
- a különbözőségek, másság elfogadására nevelés,
- közösségi nevelés, hagyományok, nemzeti identitás erősítése,

- felelősségteljes cselekvés kialakítása környezetünk rendje, tisztasága, védelme érdekében.
- a gyermek képességeinek, fejlettségi szintjének megfelelő fejlesztés – prevenció, korrekció, tehetséggondozás.
- együttműködés kialakítása a szülőkkel, (családokkal).

Az óvodai nevelés során fontos feladatunk, hogy a gyermekekben kialakítsuk a természet iránti tiszteletet, felelősségteljes viszonyulást a környezetükhöz, valamint olyan viselkedésmintákat és szokásokat alapozzunk meg, amelyek segítik őket a fenntartható életvitel elsajátításában. A fenntarthatóság pedagógiáját intézményi szinten is megvalósítjuk, figyelmet fordítva a környezetbarát működésre, energiatakarékosságra, vízhasználatra, hulladékcsökkentésre és a zöld infrastruktúra fejlesztésére.

2.1 Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség egyszeri, mással nem helyettesíthető individum és szociális lény egyszerre. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és a tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermeki személyiség kibontakoztatásában a körülötte lévő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvodai szabad játék és a mozgás biztosításával, tapasztalatgyűjtések, tevékenységek megszervezésével, nevelőmunkánkkal szeretnénk elérni, hogy a hozzánk járó gyermekek:

- pozitív énképpel rendelkezzenek, érdeklődőek, nyitottak legyenek az őket körülvevő világra és ahhoz a későbbiek folyamán megfelelő módon alkalmazkodjanak,
- személyiségükben beépüljenek az óvodapedagógus által közvetített értékek,
- vidámak, pozitív gondolkodásúak, kreatívak, egészséges önbizalommal rendelkezzenek,
- az esztétikumokra fogékonyak legyenek,
- a nemzeti identitástudatuk, a hazájuk iránti szeretet mélyen gyökerezzen,
- ismerjék, szeressék, óvják a környezetüket, a természetet,
- a különbözőségekkel természetes módon együtt tudjanak élni,
- a munkájukban igényesek és a lehetőséghez képest alkotóak legyenek.

Arra törekszünk: hogy őszinte, odafigyelő, egymást segítő, biztonságot és befogadást sugárzó légkörben, derűs humorral teli boldog gyermekkort biztosítsunk minden gyermek számára, mindezt a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, valamint a tárgyi kultúra értékein keresztül. A gyermek fejlődésében, személyisége alakulásában az egész életére meghatározó, megismételhetetlen lehetőségeket rejt a 3-7 éves életkori alapozó szakasz, kiemelten szükséges foglalkozni a hátrányok leküzdésével, a képességek és különleges adottságok kibontakoztatásával.

2.2 Óvodakép

A gyermeki tulajdonságok, készségek és képességek alakítása optimális feltételekkel, vidám, boldog, örömteli, szabad, játékos, bizalmas óvodai életben valósulhat meg, minden esetben igazodva a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez, képességeihez.

Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus, a szülő.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Ennek értelmében az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

A 2025-től hatályos országos alapprogram szerint az óvodai élet megszervezésének kulcseleme az egyéni képességekhez igazodó, támogató környezet, amelyben a spontán és tudatos pedagógiai hatások egyensúlya biztosított.

Az inkluzív pedagógiai szemlélet részeként hangsúlyt fektetünk a gyermekek közötti esélykülönbségek csökkentésére, a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek támogatására, valamint az interkulturális nevelésre.

Funkciója:

- óvó – védő,
- szociális,
- nevelő – személyiség fejlesztő

Az óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, biztosítva a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is. Olyan támogató tanulási környezetet alakítunk ki, amelyben minden feltétel adott ahhoz, hogy a gyermekek tanulási képességei optimálisan fejlődhessenek.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. Ez alapján az óvoda gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörről, sokszínű, életkor specifikus tevékenységekről, kiemelten a játék feltételeinek biztosításáról, valamint az egyéni bánásmód és fejlesztés módszereinek alkalmazásáról. Segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását, hagyományaink ápolását.

Hisszük, csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak majd a világban.

Egyformán nagy figyelmet fordítunk a hátrányok csökkentésére a kiemelt figyelmet igénylő és kiemelkedő képességű gyermekekre. A mindennapokat átszövi a környezettudatosság, környezetünk és állataink védelme– ezzel is segítve a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

2.3 Az óvodapedagógusok és munkatársaik

Pedagógusképünk: olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, pedagógiai optimizmus, gyermekszeretet, elkötelezettség, a jövő iránti felelősség jellemző. Jól együttműködő, toleráns, egymás egyéniségét kiegészítő partnerkapcsolat kialakítására törekednek. Az alkalmazott pedagógiai intézkedéseinknek a gyermek személyiségéhez kell alkalmazkodnia**.**

2.3.1 Amire vállalkoznak a pedagógusok:

Fő törekvésünk, hogy a gyermekek társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják egymás másságát. Azon dolgozunk, hogy e feladat sikerességéhez szükséges feltételeket folyamatosan javítsuk, a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósításával. Hisszük, csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak majd a világban. Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

Célunk, hogy hagyományainkra, tapasztalatinkra és az óvodánk pedagógiai programjára építve - kialakítsuk és fejlesszük gyermekeinkben az örök emberi erkölcsi értékeket:

- az egyén tiszteletét,
- a humánus gondolkodást,
- a közösség iránti felelősségvállalást,
- az empátiát, a toleranciát és
- mindazokat az alapvető képességeket, melyek a békés úton való konfliktusrendezést, a békés egymás mellett élést segítik.

2.3.2 A nevelőközösség pedagógiáját meghatározó tanulási környezet bemutatása

Olyan támogató tanulási környezetet alakítunk ki, amelyben minden feltétel adott ahhoz, hogy a gyermekek tanulási képességeik optimálisan fejlődhessenek. Célunk, hogy gyermekeink tanulási kompetenciáit egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás igényét és képességét. A fenntartható fejlődésre irányuló környezeti nevelésünk során is az élethosszig történő tanulás elvét és gyakorlatát érvényesítjük. Az egész életen át tartó tanulásra való alkalmasság számos tanulási helyzet és kihívás iránti szükséglet és indítékok korai megalapozását jelenti, az óvoda preventív funkcióját megerősíti. Az információs társadalom digitális állampolgárját célzó, valamint az IKT eszközöket használó, rugalmas tanulási utakat biztosító szemléletet előtérbe helyező nevelés-oktatás megvalósítására törekszünk, az életkori sajátosságok megerősítése mellett. A tanulásban, neveltségben lemaradó gyermekeknél a lemaradás, lemorzsolódás okait azonosítjuk, egyéni fejlődési tervet biztosítunk, eredményeinket mérjük és értékeljük. Munkánkban az e pedagógiai programban meghatározott módszerek mentén az óvodapedagógusok változatos, egyénre szabott módszerekkel végzik nevelőmunkájukat.

2.3.3 Az óvodapedagógus – mint modell – legyen:

- hiteles
- megjelenésében igényes, halk szavú,
- nyugalmat, elfogadást, megértést, szeretetet, vidámságot árasztó,
- a gyermek adottságaiból eredő másságot tiszteletben tartó, toleráló,
- az átlagtól eltérő képességek és személyiségvonások problémáit felismerő- szükség szerint segítséget nyújtó,
- keresztény kulturális értékeket tisztelő,

- környezettudatos szemléletű,
- a magyar néphagyományokat és a népi kultúránkat tisztelő,
- a személyes érzelmi kötődések kialakulását, megerősítését elősegítő,
- a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését biztosító,
- a pedagógiai munkához és az élet kérdéseihez értő módon, kreatívan viszonyuló és döntéseiért felelősséget vállaló.

2.3.4 Egész napi munkája során juttassa kifejezésre:

- a gyermekkel kapcsolatos együttérzését, szeretetét (empátia),
- a játékosságra való hajlamát, a „játszani tudás" képességét,
- a gyermek iránti bizalmat, bátorítást, „támogató" következetes magatartását,
- egészséges optimizmusát, pozitív beállítottságát, sikerorientáltságát,
- pedagógiai, pszichológiai ismeretekben, gyakorlati jártasságokon alapuló óvodai szakértelmét,
- a gyermekek kommunikációjának megértését,
- a gyermek változó testi-lelki-szociális szükségleteinek kielégítését,
- környezettudatos szemlélet,
- a magyar néphagyományok és népi kultúránk tisztelete,
- kulturális magatartásából eredő etikus, esztétikus magatartását és viselkedését,
- igényét önmaga megismerésére személyiségének fejlesztésére,
- a vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben kifejezésre jutó tiszteletét, probléma- és feladatérzékenységét,
- a rábízott gyermekek fejlődése-fejlesztést elősegítő értékek, eszmék, normák közvetítését,
- jó szervező- és figyelemmegosztó képességét.

2.3.5 Munkatársak – pedagógiai asszisztensek, dajkák

- A jó óvodapedagógusi modell követői legyenek viselkedésben, magatartásban, elhivatottságban, a kommunikatív képességekben, s a rájuk bízott munka minden fázisában. Az óvodai közösség érdekeit figyelembe véve mindig teljes felelősséggel, alázattal – de nem alázatosan – végezzék komplex munkájukat.
- Lelkiismeretesen, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve lássák el gondozási feladataikat, segédkezzenek a pedagógusoknak az óvodai tevékenységek megvalósításában, az óvodai ünnepségek, hagyományok szervezésében.
- Legyenek példaadóak a különbözőség elfogadtatásában (SNI, BTMN, HH, HHH gyermek esetében)
- Az óvoda hátránycsökkentő céljai elérésének érdekében az óvodai nevelés során észlelt problémák/nehézségek megoldására az óvodapedagógussal együttműködve

jelenjen meg a családközpontú pedagógiában meghatározott védőfaktorok alkalmazása munkájukban.

- A gyermekszeretet mellett az önképzés, az önművelődés, az innováció éppúgy hozzá tartozzon személyiségükhöz, mint a tolerancia, helyzet-felismerési és empátiaképesség.
- A gyermekek metakommunikációs üzeneteit értsék, maguk is tudjanak élni vele a nevelés teljes folyamatában.
- A gondoskodás, a különleges védelem hassa át mindennapi munkájukat, aktívan vegyenek részt a gyerekek biztonságos körülményeinek megteremtésében, a balesetek elkerülésének kivédésében.
- Óvodánk valamennyi dolgozója életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra. Mindenki a legjobb tudása, képessége, kreativitása szerint, aktívan vesz részt a feladatok megvalósításában. Fontosnak tartjuk a szakirodalomból, a szakfolyóiratokból való „tájékozódást", a tanfolyamokon, továbbképzéseken való részvételt.

3. Az óvodai nevelésünk általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

- Egészséges életmód kialakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

A környezettudatosság szellemiségéhez igazodva kiemelt feladatunk a gyermekek környezettudatos magatartásának és a fenntarthatósághoz kapcsolódó alapvető szokásainak megalapozása. Az óvodai mindennapokban olyan tevékenységeket szervezünk, amelyek a természet szeretetére, megóvására, a környezeti értékek tiszteletére, valamint a takarékos, felelős életvitel kialakítására nevelnek.

A környezettudatos nevelés áthatja az óvodai élet minden területét: a napi rutinokat, a szabad játékot, a tanulási helyzeteket, az étkezést és a szabadban végzett tevékenységeket is. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek közvetlen tapasztalatokat szerezzenek a természeti környezetben, ismerkedjenek a növények és állatok világával, a kertgondozás, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés alapjaival. Olyan szemléletet közvetítünk, amelyben a gyermekek megértik: a saját cselekedeteik hatással vannak a környezetükre

A nevelőmunka során kiemelt szerepet kapnak az évszakhoz kapcsolódó természetvédelmi programok, zöld jeles napok (pl. Föld napja, Víz világnapja, Madarak és fák napja), valamint a közösségi környezetalakítás – virágültetés, madáretetés, hulladékgyűjtő akciók, környezetszépítő projektek.

3.1 Az egészséges életmód kialakítása

Feladat:

Az életet, az egészséget alapvető értéknek tekintjük. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének segítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

A gondozás az óvodai tevékenységek között lényeges helyet foglal el, de kiemelendő, hogy a gyermeki önállóság erősítése mellett, mert így hozzájárul a gyerekek jó közérzetének, egészséges életmódjának kialakításához mely óvodáskor végére szükségletté válik.

Fontos feladatunk a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgás szeretetének kialakítása

Cél: Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

- A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a helyes életritmust
- a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét.
- Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

3.1.1 Az egészséges életmód kialakításának területei:

- Helyes életritmus kialakítása a napirend segítségével
- pihenés, alvás
- egészséges táplálkozás

- mindennapos testmozgás, testnevelés
- személyi higiéné
- öltözködés
- testi és lelki egészség védelme
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

3.1.2 Helyes életritmus kialakítása

A gyermek számára biztonságot nyújt a megszokott, megalapozott, következetes szokásrendszer. mely segíti Őt abban, hogy a közvetlen és tágabb környezetben az emberi érintkezés szokásait jól elsajátítsa, ott jól, biztonságban érezze magát. a napi életritmus, a rendszeresen, adott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az adott életkori sajátosságoknak megfelelő szükségleteket alapul véve határozzuk meg a napirendet. A jól kialakított napirend elegendő teret és időt biztosít a tevékenységekre: játék, pihenés, testápolás, étkezés, mozgás. A gyermekek az oldott, kellemes légkörben szívesen végzett tevékenységeket nem érzik fárasztónak. A különböző tevékenységek váltakozása pihentet.

3.1.3 Pihenés, alvás

A gyermekek alvásigénye l0-l2 óra, az érési folyamatokhoz, az élmények feldolgozásához nélkülözhetetlen. A gyerekek alvásszükségletének egy részét az óvoda elégíti ki. Minden csoportban megteremtjük a nyugodt pihenéshez szükséges feltételeket (folyamatos légcsere, nyugalom, sötétítő függöny, pihenést segítő ceremóniák, alvókák). A délutáni pihenő szerves része a gyermekek élettanilag fontos ciklusának, így a napirendnek is. Az étkezést követő tisztálkodás és átöltözés után az óvodapedagógusok mesével, dallal biztosítják a pihenéshez megfelelő nyugalmi állapotot. Tiszteletben tartjuk a gyermek alvási szokásait, és biztosítjuk hozzá a feltételeket. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik a gyermek minden megbetegedése alkalmával is.

3.1.4 Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és, az otthoni étkezés kiegészítését szolgálja az óvodai napi háromszori étkezéssel.

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni.

Az óvoda étkezését biztosító Prizma-Junior Zrt. vezetőjével időszakosan történik egyeztetés az étlap összeállításáról. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az 5 alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

- kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- gyümölcs, zöldség,
- hús, hal, tojás,

- tej és tejtermék,
- olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná. Az óvodában a diétás étkeztetés (laktózmentes, gluténmentes stb.) szakvélemény alapján biztosítható

Az óvoda és az óvodapedagógus feladatai:

- Kulturált körülmények között az ételt felszolgálja. Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Felkínálja a lehetőséget az ételek megkóstolására, többszöri kérésre, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Szerveznek az óvodapedagógusok a szülőkkel közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldség-napot.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvodapedagógusok a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programok, játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés).
- Az egészséges táplálkozás kiegészítője a megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztása. Valamennyi telephelyünkön adott a gyermekek számára a nap minden szakában elérhető ballonos vízadagoló és a tiszta, szűrt víz.
- Intézményünk telephelyei óvodatej programban vesznek részt. Heti háromszori tejterméket biztosítanak az étkeztetésben lévő termékeken felül.

3.1.5 Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztése. A mozgás kedvezően befolyásolja a szervezet egészséges működését, valamint a képességek, kompetenciák fejlődését.
- Az óvodában a gyermekek harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, mozgásigényének kielégítése játékos formában valósul meg egyrészt a mindennapi szabad mozgás, másrészt a szervezett mozgásos tevékenységek és mindennapos frissítő torna keretében. Emellett a népi gyermektáncok, énekes, mozgásos játékok is a mozgás megszerettetését, fejlesztését szolgálják.
- Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük ezt a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá.
- A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, ehhez kapcsolódó szabályok megtanulásával, megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a gyermekek testi képességeinek fejlesztése valósul meg. A gyakorlások során egyre

biztonságosabban használják a szereket, eszközöket. A terek bemozgásával téri tájékozódásuk, a térben való eligazodásuk fejlődik.

- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet. Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi.
- A jól szervezett séták a mozgásigény kielégítésén túl együttes élményt is jelentenek a csoport számára. A séta oldott és beszélgetésre ösztönző. Párosával csak addig járnak, amíg ezt a biztonságos közlekedés megkívánja.
- Az udvaron jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozoghatnak jól felszerelt minőségi kültéri játékokkal (csúszda, mászóka, hinta stb.)

3.1.6 Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Testápolás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni életkor szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. A mosdókban a gyermekek személyes dolgai elkülönítetten, jellel ellátva vannak. A gyermekek a testápolási teendőiket bármikor szükségleteiknek, igényüknek megfelelően, fejlettségüktől függően segítséggel vagy önállóan elvégezhetik. A dajka nénik mindig kísérjék figyelemmel a gyerekeket, amikor mosdóba mennek és testápolási teendőiket végzik. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. Törekszünk a dajkákkal együtt, hogy a gyerekekkel bensőséges kapcsolatunk alakuljon ki, hogy bizalommal fordulhassanak felénk kéréseikkel.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Az öltözködés szokásainak kialakítása életkorral és egyéni fejlettséggel összefüggő sajátosságokat hordoznak. A jó hangulatban folyó öltözködés, az óvodapedagógussal, dajkával együtt végzett cselekvés öröme, fokozatosan egyre önállóbb eredményeket vált ki. Sok dicsérettel juttatjuk a gyermekeket sikerélményhez, majd a teljes önállósághoz.

3.1.7 Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése higiéniás szabályok kialakítása

- Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniás szabályok betartatása a gyermekkel.
- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.
- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az orvos, fogorvos, védőnő és a szakszolgálat segítségével.

3.1.8 Testi és lelki egészség védelme

Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására:

- a környezet tisztántartása, portalanítása,
- szükség szerinti fertőtlenítés, erre különösen figyelni kell betegségek megelőzésénél három fázisú mosogatás,
- zöld növények elhelyezése,
- huzatmentes levegőztetés.

A védőnő megfelelő időközönként, illetve az óvoda kérésére tisztasági vizsgálatot végez, melynek eredményéről az óvodapedagógusokat tájékoztatja. A mi feladatunk a szülők informálása.

Ha az óvodánkban megbetegszik egy gyermek azonnal értesítjük a szülőt. Amíg nem érkezik meg, gondoskodunk róla (lázcsillapítás, megkülönböztetett felügyelet). A fertőzés és felülfertőzés elkerülése végett a beteg gyermekek csak orvosi igazolással jöhetnek újra óvodába. A házirend tartalmazza az ide vonatkozó szülői kötelezettségeket, a betegségmegelőzés módját.

A káros szenvedélyek elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére az alábbi lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (lebarnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Gyermeki vélemények arról, hogy kik dohányoznak, fogyasztanak alkoholt, stb, miért, hol dohányoznak, helyes- e?

- Ismeretek összefoglalása a káros szenvedélyek ártalmairól: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik a környezetükben vannak, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése, elkerülés).
- A szabad beszélgetések mellett a szabadidő kitöltésének (nevelési lehetőségének) egyik legjobb alkalma: a mesélés. A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartást.
- Az óvodában minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat, hiszen az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára.
- A gyerekek érdeklődésének felkeltése, ismereteinek gyarapítása, hogyan óvják és őrizzék meg egészségüket.
- Olyan óvodai légkör teremtése, ahol a gyerekeket szeretet, elfogadás veszi körül segítve egészséges éntudatuk fejlődését és önbecsülésük kialakulását.

3.1.9 A bántalmazás, erőszak megelőzése

A bántalmazás WHO szerinti definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Az óvodapedagógus feladata:

- A gondjaira bízott gyermeken az esetleges bántalmazásos tünetek felismerése feltárása, megbeszélése a szülővel vagy a megfelelő szakemberrel. Szükség esetén jelzéssel lenni a kompetens szerveknél. Minden esetben a gyermek személyiségét, érzékenységét, testi-lelki biztonságát szem előtt tartva.
- Olyan bizalomra épülő kapcsolat kialakítása a gyermekkel, melyben őszintén képes megnyílni a pedagógus előtt és képes beszélni vagy más módon jelzéssel lenni az őt ért sérelemről.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

3.1.10 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Az óvodában nagyon nagy hangsúlyt fektetünk a balesetek megelőzésére. Egyrészt az óvodai eszközök folyamatos ellenőrzésével, karban tartásával történik. Másrészt az óvoda minden területén megköveteljük a gyermekektől az óvó- védő intézkedések keretében megfogalmazott (csoportnaplóban rögzített) szabályrendszer betartását. Ha mégis baj történik saját személyükkel vagy társukkal, akkor tudják a gyerekek, hogy mindig szólniuk kell az óvodapedagógusoknak.

A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítséghívás (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Az intézményekben mentőláda van elhelyezve.

Általános előírások

A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

3.1.11 Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma meghatározása, ismertetése.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Balesetmentes környezet biztosítása és felülvizsgálata
- Baleset és munkavédelmi szabályok betartása és betartatása az óvoda egyéb alkalmazottaival.
- Tűzriadó terv játékos megvalósítása
- A szülők tájékoztatása a balesetmegelőzésről. (gyermekek ruházata, közlekedés, óvodai udvaron való tartózkodás)

3.2 Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel, empátiával fogadjuk és törekszünk a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció terén. Az óvoda tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

A gyermekek alapvető erkölcsi normáinak és tulajdonságainak megalapozása, az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása, a jó családi mintát követő, érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó környezet biztosítása.

A gyermek személyiségének, képességeinek kibontakoztatása, érzelmi biztonságot nyújtó környezetben, a közösség szokás- és szabályrendszerének tiszteletben tartásával.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága az érzelmi vezéreltség, valamint az, hogy a gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. ezért fontos, hogy a gyermeket, már az óvodába lépés pillanatában egy biztonságos, szeretetteljes elfogadó környezet fogadja, így pozitív érzelmi hatások érik, jól érzi magát. Az óvoda feladata, hogy segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését az Én- tudatának alakulását, és engedjen teret az önkifejező tevékenységnek.

Az óvoda közvetíti, a pedagógusok, a dajkák, pedagógiai munkát segítő kollegák példamutató magatartásával, valamint a mindennapi közös tevékenységek során, hogy elfogadjuk, megértjük, toleráljuk, segítjük egymást, és erre azért van szükség, mert az emberek különböznek egymástól. Szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az önzetlenség, a figyelmesség,) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek testileg-lelkileg teherbíróvá válnak.
- Mozgásuk összerendezetté, harmonikusabbá válnak, képessé válnak mozgásigényük szándékos irányítására.
- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére, higiénés szabályok betartására.
- Megtanulnak biztonságosan tájékozódni szűkebb és tágabb környezetükben, megtanulnak a körülményeikhez alkalmazkodni
- Önállóan végzik személyükkel kapcsolatos teendőiket, pl.: önállóan öltözködnek, mosakodnak, cipőfűzőt kötnek, stb. – felismerik az időjárással kapcsolatos összefüggést
- Kialakult bennük a kulturált étkezés igénye.

3.2.1 Boldog Óvoda Program

Jobb Veled a Világ – lehetőség a Boldogságprogram tematikájának megvalósítására - mely segíti és támogatja a gyerekeket a hétköznapi problémákkal való megküzdésben, és a folyamatos önismereti fejlesztéssel és boldogságérzetet fokozó technikák bemutatásával személyes, lelki egészségüket is tápláló kompetenciáikat fejleszti.

A művészetek alkalmazása (ének, zene, tánc, kézművesség) nagyban hozzájárul a gyermekek lelki egészségének, az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztéséhez.

A program 2025. szeptember 1-től került bevezetésre a Kossuth utcai Napsugár óvoda Bambi csoportjában.

Terveink szerint, az eddigiekhez hasonlóan folyamatosan bővítenénk a programot elvégzett óvodapedagógusok körét, ezzel növelve a program szerint dolgozó csoportok számát.

A programot az alábbi dokumentumok alapján adaptáltuk a Helyi Pedagógia Programunkba:

- Bagdi Bella Prof. Dr Bagdy Emőke Tabajdi Éva: Boldogságóra Kézikönyv Pedagógusoknak és Szülőknek (3-6 éveseknek) Kiadta a Jobb veled a világ alapítvány, a Mental Focus kiadó engedélyével Lektorálta: Magyaródi Tímea Budapest 2017.október
- Bagdi Bella Bezzeg Andrea: Boldogságóra Készségfejlesztő, kifestő és színező munkafüzet 3-6 éveseknek Kiadta Jobb veled a világ alapítvány a Mental Focus kiadó engedélyével Lektorálta: Magyaródi Tímea Budapest 2017.október

A Boldog Óvoda program célja: a pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva az óvodás korú gyerekek csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek a boldogságkutatók tapasztalatai alapján - hozzájárulnak a gyerekek boldogságszintjének növekedéséhez.

A boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a gyerekek elé, hanem hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe mindennapok kihívásaival, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint hogy lehetőséget adjon a testi-lelki egészség megtartásához szükséges tényezők tanulmányozására és tudatosítására.

A várható eredmények: optimista, magabiztos és kitartó óvodások, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező iskolássá, majd felnőtté válnak.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. A program a nevelési év minden hónapjában olyan témát jár körül, mely segíti és támogatja a gyerekeket a hétköznapi problémákkal való megküzdésben. A folyamatos önismereti fejlesztéssel és boldogságérzetet fokozó technikák bemutatásával személyes, lelki egészségüket is tápláló kompetenciáikat fejleszti.

Az egyes témakörök sorrendben:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Jó cselekedetek gyakorlása
5. Célok kitűzése és gyakorlása
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság.

Szándékunk a következő generáció boldogságra való képességének fejlesztése, játékosan, kreatív feladatokon, gyakorlatokon keresztül. A foglalkozásokon szerepe van a zenének, rajznak, inspirációs játékoknak, és más alkotó tevékenységeknek. Erősíti az óvodai csoportok összetartozását, a barátságokat, a társas kötelékeket. Pozitív hatással van a szülő-gyermek kapcsolatra.

A boldogságórák nyolc előnye:

1. Fejleszti a gyermekek problémamegoldó készségét.
2. Szélesíti a gyermekek látókörét és gondolkodásmódját.
3. Testi, szellemi és társas erőforrásokat épít.
4. Ellensúlyozza a negatív érzelmeket.
5. Óvja gyermekek mentális egészségét.
6. Csökkenti az agressziót a gyermekközösségben.
7. Javulnak a gyermekek tanulási eredményei.
8. Miközben foglalkozást vezetsz, te magad is fejlődsz és boldogabbá válsz.

Megvalósítás: Minimum havi egy foglalkozás megtartása, amelyen legalább egy feladatot el kell végezni. A feladatok, dalok, relaxációs gyakorlatok megtalálhatóak a hivatalos weboldalon segédanyagok mappában. A programot vezetők, a csoportjukban havonta legalább egy Boldogságórát tartanak, melyekről elkészítik bejegyzéseiket és dokumentálják a hivatalos weboldalon. A megvalósulást a heti tervekbe be kell építeni.

3.3 Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

Anyanyelvünk jelrendszerét a gyermek elsődlegesen az édesanyjával való kapcsolatában, az első szociális közegében a családjában, utánzással, társas érintkezések során sajátítja el. A helyes és szép beszéd megtanulása mélyíti a gyermek érzelmeit, formálja személyiségét, fejleszti esztétikai érzékét és előkészíti az irodalmi élmények befogadására. Ugyanúgy a családban kezdődik értelmi képességeinek fejlődése, első tapasztalatinak, élményeinek megszerzése. Az óvodapedagógusok a családi nevelést kiegészítve és szülőkkel együttműködve folytatják a gyermekek fejlesztését, hiszen a 3-6 éves kor a legszenzitívebb időszaka a beszédfejlődésnek

Az óvodai nevelés - építve a gyermek kíváncsiságára - tevékenységeivel kínálja a gyermeknek a változatos, cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit. Az ismeretek szerzése, rendszerezése, a tapasztalatokra és élményekre építés, a változatos élethelyzetekben való aktív részvétel együttes alkalmazása segíti elő az értelmi-, anyanyelvi fejlődést.

Az óvodapedagógus célja és feladatai:

Cél:

Változatos tevékenységformákon keresztül a gyermekek megismerkedése természeti és társadalmi környezetükkel, melynek segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban, fejlődnek értelmi és anyanyelvi képességei. Mindez spontán érdeklődésére és ösztönös tudásvágyára, kíváncsiságára élményeire alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik. Az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása, valamennyi tevékenységi forma keretében.

- A tapasztalatok, ismeretek feldolgozása közben fejlődjenek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) melyek lehetővé teszik számukra környezetük változásainak, azok következményeinek megértését, értelmezését.
- Olyan ösztönző környezetet kell biztosítani, amelyben az alkotóképesség, képzelet és a kreativitás fejlődését segítjük elő.
- Oldott, biztonságot, elfogadást sugárzó környezetben, a beszédkedv, beszédöröm, biztonságos önkifejezés megalapozása
- A gyermek megismerje a magyar nyelv szépségét, kifejező erejét, megbecsülje, megszeresse anyanyelvét.
- A gyerekek már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált egyénre szabott fejlesztése.
- Élmény- és tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosításával a gyerekek ismereteinek bővítése, rendszerezése, kíváncsiságukra építve tudásvágyuk felkeltése.

3.3.1 Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai:

- A mindennapos „beszélgető-kör” kialakításával a közlésvágy – befogadás egységének megteremtése, mások türelmes meghallgatására, beszédfegyelemre, párbeszédek folytatására nevelés. (értelmi képességek).
- Érzékelés, észlelés, emlékezet, gondolkodás, figyelem, képzelet és alkotóképesség, beszéd és kommunikáció-fejlesztés. A kreativitást fejlődését segítő ösztönző környezet biztosítása.
- Minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzést, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek, meglévő tapasztalataikra, ismereteikre és élményeikre építve további változatos tevékenységeket biztosít. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való megfigyelésére és gyakorlásra.
- Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a

szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli. Lehetőséget teremt a szerzett tapasztalatok, ismeretek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlására.

- Természetes helyzetek és lehetőségek kihasználásával, valamint a tudatosan tervezett tevékenységekben törekednünk kell a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és válaszok igénylésére.
- Az óvodai tevékenységek által a gyermekek beszédészlelésének, beszédmegértésének, beszédprodukciójának és nyelvi kifejezőkészség fejlesztése.
- Az óvodapedagógus beszéde - mivel minta a gyermek számára – legyen szemléletes, a gyermek számára érthető, tagolt, érzelmeket kifejező, gazdag szókincsű. A dajkák is gyermekkel való kapcsolatuk során törekedjenek példa értékű kommunikációra, beszédre. Segítsék az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkáját.

3.3.2 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma:

Az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés valamennyi nevelési feladat és tevékenység keretében megvalósítandó feladat.

3.3.2.1 Játék

A játék folyamatos lehetőséget teremt a kommunikációra, párbeszédek folytatására, ezért nagy hatással van a gyerekek beszédfejlesztésére. Ebben szerepvállalásaink modellértékűek a gyerekek számára, a kommunikáció, a helyes artikuláció, a szókapcsolatok, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín) használata tekintetében.

A gyerekek élmény- és tapasztalatszerzésének elmélyítését szolgáló tervezett játékok segítenek a gyermekeknek, hogy újra átélhessék, feldolgozhassák élményeiket és beépíthessék tapasztalataikat tudásuk rendszerébe. Az újonnan megismert szavak itt aktív szókincsükbe kerülnek. A fejlesztő játékok, társas játékok során fejlődnek értelmi képességeik, kifejezőkészségük.

A gyerekek által kezdeményezett bábjátékok, mesedramatizálások hatékony eszközei a nyelvi kifejezőkészség fejlesztésének és gyakorlásának, metakommunikációs eszközök használatának.

3.3.2.2 Egészséges életmód alakítása:

Jó alkalmat teremt a párbeszéd kialakítására, melynek során a gyermek érthetően megfogalmazza szükségleteit, bátran segítséget kér. A gondozási teendők végzésénél fejlődik a gyermek szeriális emlékezete, testtudata, logikus gondolkodása, finommotorikája, figyelme.

3.3.2.3 Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés:

Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek meg tudják fogalmazni érzéseiket, kéréseiket társaiknak, felnőtteknek. Igyekszünk kialakítani fokozatosan, hogy problémáikat, konfliktusaikat kommunikatív úton próbálják megoldani. Mondják el mit éreznek, mi esik nekik rosszul társuk viselkedésében, hallgassák meg társukat is és keressenek együtt megoldásokat, jussanak kompromisszumra.

Gondoskodunk arról, hogy megismerjék az erkölcsös magatartáshoz, keresztény értékekhez kapcsolódó fogalmakat és jelentésüket, az ok-okozati összefüggéseket és lehetőségeket

teremtve elérjük, hogy használják azokat kifejezéseikben. (pl. születésnapi jókívánságok, konfliktusok rendezése, viselkedésük értékelése, meséhez kapcsolódóan jellemek megfejtése stb.)

Nagyon fontos, hogy az óvodában dolgozó felnőttek hogyan szólnak a gyermekekhez, hiszen az óvodapedagógus viszonya a gyermekhez meghatározza a gyermekek egymáshoz való viszonyát. Az óvodában dolgozó felnőttek beszéde egymás között is mintaértékű legyen!

3.3.2.4 A külső világ tevékeny megismerése:

Miközben felfedezik környezetüket, olyan anyanyelvi tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Az óvodapedagógusnak itt van a legtöbb lehetősége beszélgetésekre, problémák felvetésére, olyan megoldandó feladatok adására, melyben a gyerekek aktív kommunikációjára van szükség. Olyan szituációkat teremtünk, melyben a gyermek megfigyel, felfedez, új ismereteket szerez, gondolkodik, kérdéseire választ kap. Beszéd és gondolkodás párhuzamos fejlesztését végezzük probléma-szituációk teremtésével.

Kérdésfelvetésünk legyen a gyermek számára érthetően megfogalmazva, ismeretlen fogalmakat ne tartalmazzon, támogassa a gyermeket a gondolkozásban. A téma, probléma együttes megoldása során használjunk változatos kérdés típusokat, így sugalmazó, rávezető, gondolkodtató kérdések variációját. Az óvodapedagógus magyarázatai biztonsággal segítsék az új fogalmak megértését, az ok-okozati viszonyok felfedezését, ezek helyes szóbeli megfogalmazását.

3.3.2.5 Matematikai tapasztalatok, összefüggések szerzése:

A beszéd és gondolkodás szoros összefüggése jellemzi. A konkrét tapasztalatokból nyert képzetek elősegítik a nehéz viszonyfogalmak, melléknévfokozás és a névutós szerkezetek felfogását és alkalmazását. Nélkülözhetetlen, hogy a gyerekek ismerjék és alkalmazni tudják a matematikai fogalmakat, relációkat, sík- és térmértani kifejezéseket, mivel ennek megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kíván.

3.3.2.6 Verselés, mesélés:

A nyelvi képességek fejlesztésének legfőbb eszköze a mesehallgatás és mesélés, a vershallgatás és versmondás, a bábozás, dramatikus és dráma játék. A gyerekek elsajátítják a magyar nyelvre jellemző hanglejtést, a szavak helyes kiejtését, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. Ünnepeinkhez kapcsolódó hagyományok, irodalmi anyagok segítik az érzelmi ráhangolódást. Az óvodapedagógus szemléletes meseelőadása bemutatja az irodalmi-nyelvi stilisztikai eszközeit, melyek segítik a gyermek beszéd és kommunikáció fejlődését. Az anyanyelvi fejlődéshez hozzájárulnak a mozgáshoz kapcsolódó mondókák. Ezek ritmusukkal és mozdulatukkal a gyermeket érzéki élményekhez juttatja. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, történetek önálló kitalálására, versmondásra.

3.3.2.7 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

Az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben hozzájárulnak anyanyelvi nevelésükhöz. A gyerekek szókincsét bővítik a zenei neveléshez szükséges fogalom-párok, amelyeknek a megértését és használatát cselekvés, éneklés közben sajátítják el. A dalokban, mondókákban, rigmusokban előforduló régies vagy tájnyelvi szavak gazdagítják a gyerekek szókincsét, és hozzásegítik a dallam és a szöveg összhangjának megérzéséhez.

3.3.2.8 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:

A gyermekek alkotás közben gyakran monologizálnak, valamint társaikkal beszélgetnek. Ezek a párbeszédek kapcsolódnak az alkotásokhoz is, így segítve az eszközökhöz, technikákhoz kapcsolódó fogalmak elsajátítását, illetve az alkotás témájához kapcsolódóan az élmények elmélyítését. Ha az alkotás elkészültével a gyerekek elmondhatják röviden mit készítettek, hogyan készítették. Így összefüggő beszédük, nyelvi kifejezőkészségük fejlődik. A gyermekmunkák értékelését kiállítások szervezésével is megvalósíthatjuk, kezdetben az óvodapedagógus mintát adó értékelését felváltja a gyermeki vélemények megfogalmazása. A produktumok közös szóbeli értékelési szintén fejleszti az anyanyelvi készségeket. A téri észlelés, a térbeli formai képzetek, az arányok, irányok ábrázolása, a hozzájuk kapcsolódó nyelvi kifejezések gyakorlása előkészíti az írás – olvasás tanulásához szükséges képességek fejlődését. Az alkotás jó gyakorlási forma a beszédhibás – főleg a dadogó – gyermekek számára.

3.3.2.9 Mozgás:

A mozgáshoz, a kiinduló testhelyzetekhez kapcsolódó fogalmak használata, valamint a feladatok végrehajtásának magyarázata és értékelése segíti a térbeli tájékozódó képesség fejlődését, térbeli irányfogalmak elsajátítását, testtudatuk fejlődését, szókincsük bővülését. A mozgásos játékok rendszeres alkalmazása során gyerekek gyakorlatot szereznek abban, hogy szóbeli utasítás nyomán cselekedjenek.

3.3.2.10 Munka jellegű tevékenységek:

A munka jellegű tevékenységek a beszéd- és kommunikációs helyzetek széles spektrumát kínálják. Míg 3 éves korukban az óvodapedagógusokkal, dajka nénikkel főleg a gondozási teendők végzésénél folytatnak párbeszédet, addig a nagyok már társaikkal összehangolva, együttműködve végzik naposi munkájukat, megbízatások teljesítését. Megfigyelhetjük a gyermekek beszéd- és szövegértésének fejlettségét, pozitív irányba formálhatjuk, miközben szókincsük bővítése is megvalósul.

3.3.3 Élmény gazdag, beszélő környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amelyekben:

- Beszédszerve ügyesedik
- Beszéd-kommunikációs kedve erősödik,
- Hallás, beszédhallása fejlődik
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül
- Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek-válaszoknak
- A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű.
- Szabályt közvetít a javítgatás elkerülésével
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlégkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.
- A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédiai, pszichológiai szakemberhez irányítja.

3.3.4 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

- Képes dolgok, jelenségek közötti elemi összefüggések, ok-okozati viszonyok felismerésére.
- Párbeszédekben részt vesz, közlésvágyát késleltetni képes.
- Az udvarias nyelvi formákat ismeri és gyakorolja.
- Aktívan használja a tevékenységek, tapasztalatok során bővült szókincsét.
- Képes időrendiséget felállítani.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Metakommunikációs jelzéseket megérti és megfelelően használja.

3.3.5 Iskolába készülő gyermekek mindennapos komplex fejlesztése

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (2025) kiemelt feladatként határozza meg az iskolába készülő gyermekek harmonikus, komplex fejlesztését, amely az óvodai élet mindennapjaiba beépülve, a játék elsődlegességét megőrizve valósul meg.

Intézményünkben a nagycsoportos, iskolába készülő gyermekek számára mindennap 45 perces iskolára előkészítő foglalkozás valósul meg, amelynek célja az értelmi, anyanyelvi, mozgásos, szociális és érzelmi kompetenciák erősítése.

A tevékenységek tematikája az iskolai élethez szükséges alapképességek fejlesztésére irányul:

- figyelem, emlékezet, gondolkodás, problémamegoldás,
- finommotorika, téri tájékozódás,
- szabálykövetés, feladattudat, kitartás,
- kommunikációs és együttműködési készség,
- önértékelés, önfegyelem, feladatvállalás.

A fejlesztés nem tanítás, hanem játékos, tapasztalati úton megvalósuló tanulás, ahol a gyermekek érdeklődésére, sikerélményére és önálló problémamegoldására építünk.

A foglalkozásokat az óvodapedagógus tervezi és vezeti, figyelembe véve az egyéni fejlettségi szintet.

4. A befogadás

Olyan szeretetteljes, családias környezet megteremtése, ahol a gyermekre közös élményeken alapuló, közös tevékenységek során pozitív érzelmi kapcsolat jön létre gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek között a beszoktatástól az óvodáskor végéig. Mivel az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A környezettudatosság szemléletében a befogadás folyamata a természetes környezetben zajló megismerkedésre és az élményszerű kapcsolódásra épül. A beszoktatási időszakban a gyermekek fokozatosan fedezik fel az óvoda természeti környezetét — kertjét, udvarát, növényeit, állatait —, melyek segítik őket az új környezet elfogadásában, a biztonságérzet kialakításában. Megismertetik a gyerekeket új környezetükkel, miközben érzelmi bázist találnak bennünk, óvónőkben.

A természetes anyagokból készült játékok, a növényekkel díszített csoportszobák és az udvari élet mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek otthonosan érezzék magukat az új környezetben. A környezetbarát szokások (pl. papírtakarékosság, komposztálás, újrahasznosítás) megismertetése már a befogadás időszakában elkezdődik, hiszen ezek az óvodai élet részévé válnak.

A befogadási időszakban az óvodapedagógus tudatosan alakítja a zöld környezetet támogató szokásokat: a növények gondozását, az udvari élet rendjének megismerését, a természet tiszteletére nevelő beszélgetéseket.

A befogadó óvodai közösség kialakítása során a pedagógusok olyan támogató környezetet teremtenek, ahol minden gyermek – képességeihez, fejlődési üteméhez és kulturális hátteréhez igazodva – megélheti a siker és a kompetencia élményét.

Az inkluzív nevelés során alkalmazott módszertani elemek közé tartozik a differenciált tanulásszervezés, az adaptív értékelés, a szociális készségek fejlesztése, valamint az érzékenyítő és kooperatív játékformák beépítése.

Feladatunk:

- Olyan módszerek, eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat adnak.
- Megkönnyítik a szülőktől való elválást, biztosítják a folyamatosságot a bölcsődéből érkezőknél.
- Megismertetik a gyerekeket új környezetükkel, miközben érzelmi bázist találnak bennünk, óvónőkben.

4.1 Az óvodapedagógus feladatai (A befogadási terv alapján történik)

- A gyermekek érzelmi biztonságának kialakítása, folyamatos befogadás.
- Az óvónők és szülők kapcsolatának kiépítése, az óvónő és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.

- Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit. Megbeszéli az átadás, búcsúzás körülményeit is.
- A csoportvezetők közösen készülnek az új gyermekek fogadására: a csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása.
- A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda megismertetése különösen fontos, mert első alkalommal találkoznak a gyermek közösségben történő nevelésével.
- A vegyes csoportokba már járó gyermekeket felkészíti az újonnan érkezők fogadására. Az óvoda vonzóvá tételével minden kisgyermekkel érezteti, hogy várta már, és örül az érkezésének. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy pozitív érzelmi hatások érjék őket már az előzetes óvodalátogatásuk során is.(OVI - KUKUCSKÁLÓ)
- Óvodai kiadványunk segítséget nyújt leendő szülői partnereinknek az óvodai beszoktatásban, befogadásban.
- Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze az első pillanattól. Az „szülős beszoktatás” során a gyermek eddigi fejlődési jellemzőit megismeri, a szülő tájékoztatása alapján.
- Szeretetteljes óvónői magatartással, fokozott törődéssel, az egyéni bánásmód érvényesítésével alakítja érzelmi kötődésüket. Engedi, hogy a gyerekek kedvenc játékaikat vagy a szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhassák a beszoktatási időszakban, sajátos szokásaikat elfogadjuk.
- Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosítunk, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is.

<u>A befogadás időszakában megfigyeli, hogy</u>

- a gyermek miként fogadta el az új környezetet,
- hogyan reagált a szülőtől való elválásra,
- magára talált-e a játékban,
- hogyan alakult a kapcsolata az óvónőkkel,
- hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába,
- mi okozott számára örömet vagy nehézséget,
- hogyan reagált a társakra.

A megfigyeléseket írásban rögzíti a gyermek egyéni fejlesztési naplójában, beszoktatás tapasztalatai elnevezésű lapon.

4.2 A gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése

Cél:

- Derűs, élményekben gazdag, szeretetteljes érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, állandó értékrendet közvetítő óvodai légkör és kapcsolatrendszer alakítása, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és lehetővé válik erkölcsi, szociális érzékenységük fejlődése, én-tudatok alakulása és önkifejező törekvéseik megvalósulása.
- A gyermek természetes, társas szükségleteinek kielégítése a különbözőségek elfogadásával és megértésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

A felnőtthöz fűződő szeretetteljes viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Az óvodapedagógus elsőszámú modell, példakép a társas viselkedés alakításában. A gyermekek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, a sajátos helyzetből adódó különbségek elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívakat visszatartjuk, fékezzük. A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőttek jó példája, bátorítása, türelme, bizalma, szeretete. A gyermekek érzik, hogy az óvodapedagógus cselekedeteiben, szavaiban, mit és miért tart helyesnek, mit és miért utasít el, és mit vár el tőlük.

- A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- Az erkölcsi és akarati tulajdonságok alakítása.

4.3 A nevelés tartalma:

Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének. A közte és a gyerekek között létrejövő érzelmi kötődésre építve saját maga modell értékével hat és teremti meg a feltételeket a gyermekek között kialakuló őszinte, biztonságos, toleráns egymás mellett éléshez.

Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze. Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, bánásmódra. Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a fejleszthetőség alapját képezi.

A gyermekkel megérezteti, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el. Kialakítja a társaikkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit. A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. Az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést. Együtt örül a közös óvodai eseményeknek, ünnepléseknek. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti.

Az én tudat alakulását és az én érvényesítő törekvést segíti. A gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét fejleszti.

A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kulturált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja. Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvónő által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez.

A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével. Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát alakítja a felnőttek mintaadásával, a természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával.

A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység és versenyjátékok során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt. A kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja.

A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén. Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi (pl. nehezen szocializálható, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek).

Megismerteti a gyermekekkel a lakóhely szűkebb és tágabb környezetét, mely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A kiemel figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvoda együttműködik a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel a gyermek egészséges érzelmi, erkölcsi és szociális fejlődése érdekében.

4.4 Az értékelés és jutalmazás:

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalakító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, és az 5 évesek esetében a DIFER alapmérés.

4.5 A gyermekek jutalmazásának elvei és formái:

Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

4.6 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, játszanak együtt, képesek egymással és más csoporttal együttműködni.
- Közös tevékenységekben aktívan vesznek részt, felnőtt kérése nélkül is szívesen segítenek egymásnak.
- Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják (másság).
- Örülnek a közösen elért sikereknek, élményeknek.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják óvónőjüket és társaikat.
- A megkezdett tevékenységet kitartóan be is fejezik.
- Az önismeret fejlődése révén képessé válnak önálló helyzetmegoldásra.
- Segítenek egymásnak, megbecsülik egymás munkáját, kezdeményezőek, önállóak a konfliktusok kezelésében (egyezkednek).
- Koruknak megfelelő szociális érettséggel rendelkezzenek, éretté válnak az iskolai életre.

5. Az óvodai élet megszervezése

A környezettudatosság szellemisége meghatározza intézményünk mindennapi működését és szervezési elveit. Az óvodai élet megszervezése során kiemelt célunk, hogy a fenntarthatóság pedagógiája a nevelés, a gondozás, a közösségi élet és a működtetés területein érvényesüljön. Az óvoda szervezeti kultúráját áthatja a környezettudatosság, az ökológiai szemlélet és a természet iránti tisztelet.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek mindennapjai természetes, egészséges, biztonságos és esztétikus környezetben teljenek, ahol közvetlen kapcsolatban állhatnak a természettel. Az óvodai élet ritmusa igazodik a természet rendjéhez és az évszakok változásaihoz, miközben lehetőséget biztosít a gyermekek számára a szabadban való tapasztalatszerzésre, kertgondozásra, sétákra, megfigyelésekre, közösségi tevékenységekre. A napi és heti rend kialakításakor hangsúlyt fektetünk a mozgásra, a szabad levegőn töltött időre, a pihenésre és az egészséges életmód fenntartására.

Az óvoda dolgozói modellként közvetítik a fenntarthatóság elveit a gyermekek felé. Minden munkatárs – pedagógus, dajka, pedagógiai asszisztens – saját tevékenységével és életmódjával járul hozzá a környezettudatos működéshez: figyelmet fordítanak az energiatakarékosságra, a vízhasználat tudatos csökkentésére, a hulladék szelektív gyűjtésére, a természetes anyagok használatára. Az intézményi működés során törekszünk a környezetbarát megoldások alkalmazására: komposztálásra, újrahasznosításra, zöldfelületek bővítésére, faültetésekre, madárbarát udvar és kiskert fenntartására.

Az óvoda szervezése és irányítása során célunk, hogy az intézmény egésze – épületével, udvarával, eszközeivel, emberi kapcsolataival – olyan harmonikus, természetközeli mintát mutasson, amelyben a gyermekek megtapasztalhatják a felelős, értékteremtő, környezetbarát életvitel alapjait.

Az óvodai nevelés során a digitális eszközök alkalmazása kiegészítő, támogató szerepet tölt be. Az óvodapedagógusok célzottan, a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően használják a digitális eszközöket a megfigyelés, a vizuális ismeretszerzés és az élménypedagógia részeként, ezzel segítve a digitális kompetencia alapozását.

5.1 Az óvoda csoportszerkezete

Az óvodáink csoportszerkezetének kialakításakor figyelembe vesszük a gyermekek személyiségét, a szülők igényeit, gyermekközösségek összetételét és a pedagógusok beállítottságát. Mindkét csoportszerkezet - homogén és heterogén – egyaránt kedvező fejlődési környezetet nyújthatnak. Óvodáinkban igyekszünk mindkét csoportszerkezetet kialakítani.

5.2 Személyi feltételek

- Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára, de minden óvodában dolgozó személy hatással van a gyermekre, így fontos, hogy megfelelő mintát közvetítsen mindenki.
- Óvodáinkban a pedagógus hiány, valamint a köznevelési törvény, 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 33/ B. § (5) alapján amennyiben a nyitvatartás ideje alatt végig nem biztosítható a szakképzett óvodapedagógusok jelenléte, lehetőség van a fennmaradó időszakban, hogy a gyermekek felügyeletét a pedagógiai munkát közvetlenül segítő

munkatársak lássák el, amennyiben oktató- nevelő munka a csoportban nem zajlik abban az időszakban.

- Nem tervezhető olyan feladat, amelyet nem óvodapedagógus irányít.
- A nevelési folyamat legfőbb szervezője, mozgatója az óvónő. Egy jó anya nevelési modelljéhez hasonlító munkával vesz részt a csoport életében. Utánzásra alkalmas példája a legfőbb nevelőeszköz. Érzelmi biztonságot sugároz. Elvárásaiban határozott és következetes. Hitelesség és természetesség jellemzi. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.
- Az óvodai nevelés eredményessége érdekében a pedagógusok és a pedagógiai munkát segítők összehangolt munkájára van szükség
- Együttműködik a speciálisan képzett szakemberekkel, utazó pedagógusokkal a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében.
- A migráns gyermekek esetében a dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.
- környezetvédelem, környezettudatos magatartásra nevelés átszövi a pedagógiai munkát
- nemzeti értékeink közvetítése, helyi hagyományok ápolása megteremti a feltételeit a hazafias gondolkodás megalapozásának

5.3 Pedagógusképünk

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez,

- Szakmailag felkészült, elhivatott, gyermekszerető
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmileg stabil
- Jó együttműködő készség jellemzi
- Higgadt, határozott
- Jó kommunikatív képességgel bír
- Türelmes, empatikus, rugalmas alkalmazkodó
- Kreatív és innovatív
- Elfogadó és befogadó pedagógus személyiség
- A pedagógusetika, és a társadalmi normák általános szabályait munkahelyén, valamint a magánéletében is betartja.

5.4 Dajkaképünk

- A pedagógiai munkát közvetlen segítők a dajkák. Feladatuk a gyermekek óvása, védelme, testi szükségleteik szolgálata, valamint személyes példa alapján gondozásuk, nevelésük
- A dajkák gyermekekkel való bánásmódja szeretetteljes, elfogadó, biztonságot adó.
- A gyermek személyiségének tiszteletben tartása jellemzi őket.
- A dajka kommunikációja, viselkedése minta a gyermekek számára, erkölcsi magatartása példamutató a szülők és munkatársak felé.

- Alapszintű pedagógiai, pszichológiai ismeretek elsajátítása elengedhetetlen követelménye az új pedagógiai szemléletű óvodai nevelőmunkának.
- Követelmény, hogy valamennyi munkavállaló a megfelelő szakmai kompetenciákkal rendelkezzen
- Aktívan segíti az óvodapedagógus nevelőmunkáját.
- A környezet esztétikája a tisztaság belső igénye.
- Nyitott a szakmai megújulásra.

5.5 Szülőképünk

Feltételezzük, hogy óvodánkba olyan szülő hozza gyermekét:

- aki programunkat, elképzeléseinket ismeri,
- elfogadja értékeit, a gyermeke érdekében együttműködő, érdeklődő,
- elfogadja a „másságot," tevékenyen vesz részt óvodai életünkben,
- pozitívan viszonyul az egész közösséghez.

5.6 Tárgyi feltételek

- Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi és személyi feltételekkel.
- Az évek során az óvodában olyan feltételrendszert alakítottunk ki – jórész pályázati segítséggel –, amely már önmagában is tevékenységre motivál, segíti a gyermekek spontán fejlesztését.
- Óvodáink felszereltsége az eszköznorma előírásainak megfelelő. A csoportszobák jól felszereltek, a játékeszközök a gyermekek számára elérhető helyen találhatóak. Dolgozóink számára a munkavégzéshez szükséges eszközök biztosítottak
- Az óvodák épületei, udvara, csoportja, berendezése oly módon lett kialakítva, hogy az a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja. Megfeleljen a változó testméretnek és biztosítja egészségük megőrzését. Mozgás és játék igényüket a csoportszobában és az udvaron egyaránt kielégítik a biztosított eszközök. Berendezési tárgyaink, dekorációnk esztétikumot és harmóniát sugároznak.
- A szülőkkel való egyéni beszélgetéshez biztosítani tudjuk a megfelelő helyiséget
- A tárgyi környezet szolgálja a gyermekek védelmét, biztonságát, jó közérzetét, aktivitását. Segítse fejlesztésüket, valamint szükség esetén sajátos igényeik kielégítését.

5.7 Csoportszerkezet

Az óvodáink csoportszerkezetének kialakításakor figyelembe vesszük a gyermekek személyiségét, a szülők igényeit, gyermekközösségek összetételét és a pedagógusok beállítottságát. Mindkét csoportszerkezet - homogén és heterogén – egyaránt kedvező fejlődési környezetet nyújthatnak.

5.8 Szervezési és időkeretek

A csoportszervezés alapja a biológiai életkor, a nemek aránya és a csoportszobák befogadóképessége.

A nehezen nevelhető vagy speciális fejlesztési igényű gyermek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése, hogy elegendő ideje legyen az egyéni fejlesztésre.

A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, amely megteremti a gyermekek számára a nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, kiszámítható óvodai életet. Kialakításánál figyelembe kell venni gyermekek életkori sajátosságát és egyéni szükségleteit; a helyi szokásokat, igényeket; valamint a különböző nevelési feladatok és tevékenységek kapcsolatát.

5.7.1 Hetirend

Kultúra tartalmak, ismeretanyag átadás és mozgásfejlesztés heti rendje.

A hetirend összeállításánál arra figyelünk, hogy

- jusson elegendő idő minden tevékenységre,
- a gyermekek egészséges terhelése valósuljon meg.
- ne sérüljön a játék elsődlegessége,
- párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek kialakítása jelenjen meg.

<table>
<tr><th>Tevékenységek</th><th>Kiscsoport</th><th>Középső csoport</th><th>Nagycsoport</th></tr>
<tr><td>Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalommal</td><td colspan="3" rowspan="5">Az óvodapedagógus által tervezett tevékenységek kötött és kötetlen formában valósulnak meg.

Meghatározói:

– az óvodapedagógus szakmai szabadsága,
– a gyermek érdeklődése
– a téma
– a megvalósítás módszerei</td></tr>
<tr><td>Verselés - Mesélés</td></tr>
<tr><td>Rajz, mintázás, kézimunka</td></tr>
<tr><td>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</td></tr>
<tr><td>Mozgás</td></tr>
<tr><td colspan="4">Mindennapos testnevelés, zenés mozgás.
Mindennapos mesélés
Beszélgető kör</td></tr>
</table>

5.7.2 Napirend

A tevékenységek			A tevékenység megnevezése
Kezdete	**Vége**	**Időtartam**	
6^{00} óra 7^{30} óra	7^{30} óra 11^{00} óra	1^{30} óra 3 óra	Gyermekek fogadása, összevont csoportban Szabadjátékba integrált egyéni, mikrocsoportos, csoportos tevékenységek. Az óvodapedagógus által tervszerűen kezdeményezett kötött vagy kötetlen tevékenység, kompetencia - fejlesztés. – Külső világ tevékeny megismerése, – Verselés- mesélés, – rajzolás, mintázás, kézimunka – ének, zene, énekes játék, gyermektánc, – mozgás, Közben testápolási teendők, folyamatos vagy egyidejű tízórai.
10^{30} óra	12 óra	1^{30} óra	Szabadjáték az udvaron, vagy a csoportszobában. Élményszerző séták, külső világ tevékeny megismerése, kompetenciafejlesztés.
12 óra	13 óra	1 óra	Testápolási teendők, ebéd, hazabocsátás
13 óra	15 óra	2 óra	Altatás dallal, mesével, pihenés
15 óra	15^{30} óra	30 perc	Folyamatos ébredés, csendes játék, testápolási teendők, uzsonna
15^{30} óra	17^{30} óra	2 óra	Játék a csoportszobában, vagy szabadban Folyamatos hazabocsátás.

– A napi és heti rendünk biztosítja a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezését. (5-35 percig)

- Folyamatos, rugalmas a gyermek szükségleteihez, bioritmusához igazodó.
- Megfelelő időt biztosít a gondozási folyamatokra.
- Igazodik a különböző tevékenységekhez, gyermeki szükségletekhez és a helyi szokásokhoz.

5.8 Az óvodai nevelés ellenőrzése és értékelése

Intézményünkben a gyermekcsoportok fejlettségének értékelése a gyermek egyéni **megfigyeléseinek**, eredményeinek áttekintésével valósul meg, mert a gyermek megfigyelését az óvodába lépés pillanatától kezdődően az iskolába lépésig folyamatosan végzik az óvodapedagógusok.

A nagycsoportos gyermekek számára a napirendbe építve minden nap megvalósul egy 45 perces, játékos formában szervezett iskolára előkészítő komplex tevékenység, amely a fejlesztési célokat szolgálja.

Az óvodapedagógus, ezáltal saját munkájának eredményességét is nyomon tudja követni, de a gyermek fejlődését önmagához, társaihoz, saját korosztályához is tudja viszonyítani.

Sajátos nevelési igényű gyermeknek speciális szakemberek általi fejlesztése helyi szinten is biztosítva van.

Azon gyermekek számára akiknek a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhezszükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

A fent rögzítettgyermekek fejlesztésének tervezését és nyomon követését („Ilyen vagyok én”) fejlődési napló tartalmazza, az Egyéni fejlődési napló vezetése mellett. (SNI, BTMN)

Az óvodai élet mindennapjaiban minden gyermekek megfigyelése és a fejlesztése folyamatos, az óvodai élet egészébe integrálva végzett.

A megfigyelés vezetése lehetőség szerint természetes helyzetben - feladathelyzetben alkalmazott megfigyelésen alapul, esetenként játékos egyéni vizsgálaton.

A gyermek fejlesztésével, fejlődésével kapcsolatos adatok rögzítését, saját intézményi kidolgozott egyéni, mérő, értékelő, a gyermek **„Ilyen vagyok én” dokumentumában** végzik, a gyermekek óvodapedagógusai óvodába lépéstől az óvodai jogviszonyuk megszűnéséig.

Tartalma:

- A beszoktatás tapasztalatai (beszoktatás tapasztalatai).
- Fejlesztő pedagógusok által kidolgozott fejlettségmérő lapok (kitöltése év végen) pontozással. a gyermek képességeinek fejlődése önmagához képest.
- Egyéni fejlesztési terv- tehetséggondozás /felzárkóztatás (félévente).
- Tanköteles korú gyermekek esetében a fejlesztési terv a DIFER mérés eredményeire támaszkodik.

- Egyéni fejlesztési terv - tehetséggondozás /felzárkóztatás eredményessége (félévente).
- Szakvélemények –Szakértői Bizottság, Nevelési Tanácsadó, pszichológus, logopédus.
- Szülői megbeszélések a gyermek fejlődéséről félévenként, igény szerint
- Mérések (DIFER, stb) eredményei.
- Egyéni fejlesztő napló (további egy évet óvodába maradóknak szakvélemény alapján).

A gyermek egyéni fejlettségét az alábbi területeken mérjük, a megfigyelés módszerét alkalmazva:

- A gyermek egészséges életmód alakításának szokásai
- A gyermek szociális fejlettsége, lelki, akarati életének fejlettsége
- Térbeli tájékozódásának fejlettsége
- Anyanyelvi képességek fejlettsége
- Játék
- Mozgás fejlettsége
- Értelmi képességek, funkciók fejlettsége (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás)
- Egyéb információk: dominancia, testtudat fejlettsége

A megfigyelés tapasztalatait évente két alkalommal dokumentáljuk, félévente írunk és értékeljük. A szülők tájékoztatása ezek alapján történik félévente.

Az óvodapedagógus feladata:

Életkorok	Folyamatszabályozás	Határidők
3 – 4 évesek	Beszoktatási lap kitöltése	Felvételtől számított hónap elteltével
	Szülők tájékoztatása a beszoktatással kapcsolatban	Február 15 – ig.
	Fejlődési napló kitöltése és a szülők tájékoztatása	Június 20 – ig.
4 – 5 évesek	Beszoktatási lap kitöltése (csak új gyermek esetében)	Felvételtől számított 2 hónap elteltével
	Fejlődési napló kitöltése és a szülők tájékoztatása - I. félév	Február 15 – ig.
	DIFER mérése	Április 15 – ig.
	Fejlődési napló kitöltése és a szülők tájékoztatása - II. félév	Június 20 – ig.

Életkorok	Folyamatszabályozás	Határidők
5 – 6 (– 7) évesek	Beszoktatási lap kitöltése (csak új gyermek esetében)	Felvételtől számított 2 hónap elteltével
	Fejlődési napló kitöltése és a szülők tájékoztatása - I. félév	Február 15 – ig.
	DIFER mérése	Április 15 – ig.
	Fejlődési napló kitöltése és a szülők tájékoztatása - II. félév	Június 20 – ig
További egy óvodai évet maradók, szakvélemény alapján	Egyéni fejlesztő napló vezetése a szakértői vélemény érkezése után, területek megjelölésével	a szakértői vélemény érkezése után folyamatosan heti rendszerességgel

- A szülőt folyamatosan tájékoztatjuk gyermeke fejlődéséről.
- A fejlődés eredményeit félévente rögzítjük, ez alapján tájékoztatjuk a szülőket, amit aláírásukkal igazolnak.
- A tanköteles korú gyermekek méréséhez DIFER programcsomagot is használják a megfigyelések mellett az óvodapedagógusok.
- Az eredmények ismeretében megjelöli a fejlesztendő területeket, a fejlesztést elősegítő tevékenységeket, játékokat és nevelési módszereket és helyét.

A nevelési év végén a csoport óvodapedagógusai a írásban értékelik a gyermekek közösségi életének, egyéni fejlődésüknek alakulását a csoportnaplóban is. A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

A gyermekekről az Egyéni fejlődési naplót a tankötelezettségük megkezdéséig vezetik az óvodapedagógusok. A tankötelezettség idejét a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről határozza meg.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Az eljárás ügyintézési határideje ötven nap. A szülő kérelme alátámasztására kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.

6. Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb, legszorosabb a családdal való kapcsolat. Intézményünkben arra törekszünk, hogy a család sajátosságait figyelembe véve, a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve, a szülőket nevelőpartnernek tekintve, velük összhangban neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A környezettudatosság alapelvei szerint az óvoda kapcsolatrendszere nemcsak a gyermekek szociális fejlődését, hanem a környezettudatos közösségi szemlélet kialakítását is szolgálja. Az intézmény együttműködése a családokkal, a fenntartóval, a helyi közösséggel és a szakmai partnerekkel áthatja a mindennapi nevelőmunkát. A szülőket bevonjuk a zöld tevékenységekbe – közös kertápolás, hulladékgyűjtés, természetjárás, jeles napokhoz kapcsolódó környezetvédelmi programok – ezáltal az otthoni nevelés és az óvodai környezeti szemlélet egymást erősíti.

Az intézmény kapcsolatot tart a helyi önkormányzattal, civil szervezetekkel, természetvédelmi és kulturális intézményekkel a környezetvédelmi célok közös megvalósítása érdekében. Kiemelt partnerünk a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága és a Sterbetz István Túzokvédelmi Látogatóközpont, amelyek programjai segítik a gyermekek élményszerű természetismeretét és helyi identitásának erősítését. Az óvoda részt vesz helyi közösségi kezdeményezésekben, zöld kampányokban és szemléletformáló eseményeken, így a település aktív szereplője a fenntartható fejlődés előmozdításában.

Fontos elem a szakmai kapcsolatok ápolása, a pedagógusok együttműködése más zöld minősítésű intézményekkel, szakmai hálózatokkal és mentorprogramokkal. A közös tapasztalatcsere, továbbképzések és zöld innovációk beépítése támogatja a szakmai fejlődést. A kapcsolatrendszer így nemcsak nevelési, hanem értékformáló és közösségépítő szerepet is betölt az intézmény életében.

Célunk:

- Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődését szolgálja.
- Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről.
- Közös élmények megélésével az óvodához fűződő pozitív viszony elősegítése.

Feladatunk:

- A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát.
- E partneri kapcsolatban az őszinte „odafordulás”, az empátia, a segítőszándék és az együttműködési készség a meghatározó.
- A családi életet igyekszünk tiszteletben tartani, abba illetéktelenül nem avatkozunk bele. A szülőknek érezniük kell, hogy felelősségüket nem vállalhatjuk át. A gyermek intelligenciája, viselkedése, viszonyai, érzelmi élete, szokásai főként a családi minta szerint formálódik. Az óvoda megerősít, segít ott, ahol tud.

Az együttműködés alapelvei:

- az óvodapedagógus legyen támasza és segítőtársa a szülőnek gyermeke nevelésében
- legyen nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira s azok teljesítését vegye komolyan, mérlegelje
- Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, eltérő szokásait.
- Nevelési problémák esetén közös- otthon és az óvodában is alkalmazott- módszert kell keresnünk, segítünk, tanácsot adunk, mindig kikérve a szülő véleményét.

6.1 Partneri kapcsolatok

A kapcsolattartás formái:

6.1.1 Szülői megbeszélések, szülők tájékoztatása

- Beiratkozás előtti nyílt nap: ovikukk-ok
- Beíratás: az első személyes kapcsolat felvétele.
- Első szülői értekezlet az új gyermekek szüleivel (házirend bemutatása, ízelítő az óvoda életéből)
- Családlátogatás (szükség szerint – helyzettől, alkalomtól függően)
- Szülői értekezlet (évenként kétszer – háromszor)
    - A szülői értekezlet célja: az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése.
- Nyitott óvoda: a szülők részvétele az óvoda életében: előzetes megbeszélés alapján a szülő bemehet a csoportba és megismerheti gyermeke óvodai életét.
- Egyéni beszélgetések: egyéni esetmegbeszélések az aktuálisnak megfelelően, előzetes időpont egyeztetés után. (konzultáció a gyermek fejlődésmenetéről)
- Faliújság az információáramlás biztosítására
- Közös programok, rendezvények, ünnepek
- Szülői Munkaközösség

6.2 Az óvoda – bölcsőde kapcsolata

Célunk:

- A Dévaványai Általános Művelődési Központ és Bölcsőde intézményegysége (Gólyahír Bölcsőde) az óvodába lépés előtt jó partneri viszony kialakítása
- az óvodai beszoktatás elősegítése

6.2.1 Kapcsolattartás formái:

- közös megbeszélések
- információcsere kisgyermeknevelő és óvodapedagógusok között a bölcsődés gyermekek fejlettségéről (a gyermekek tulajdonságainak megismerése)

6.3 Az óvoda – iskola kapcsolata

Célunk: Olyan kapcsolat kialakítása az iskolákkal, mely elősegíti a gyermekek zavartalan iskolai beilleszkedését. Ezért szükséges az intézményi partnerkapcsolat bővítése az iskolák felé, és idővel az együttműködés formáinak kialakítása és erősítése,

Feladatunk:

- a kapcsolat felvétele, az iskolák felé nyitás, a kölcsönös szakmai együttműködésben, a kezdeményező szerep felvállalása
- egymás munkája iránt kölcsönös érdeklődés segítése

A kapcsolattartás formái és tartalma: Látogatások alkalmával az iskolai életbe való beilleszkedés megtapasztalása, szakmai konzultáció, szakmai napok.

6.4 Gyermekjóléti-, családsegítői-, védőnői szolgálat és gyermekorvosok (jelzőrendszer tagok)

A gyermek fejlődésének nyomon követése, szociális hátrányaiból erdő lemaradások csökkentése és egészségvédelem, prevenció hatékonyságának növelése érekében folyamatos kapcsolatban állunk az egészségügyi és gyermekjóléti szervekkel.

A kapcsolattartás formái:

- eseti megbeszélések
- egészségügyi tartalmú megbeszélések szervezése a szülők számára
- konzultációk, konferenciák, szociális kerekasztal
- szociális jelzőrendszer közös működtetése

6.5 A nevelést segítő speciális kapcsolataink intézményekkel, szervezetekkel

6.5.1 Együttműködés a szakszolgálatokkal

Az integrált nevelés megvalósítása nem nélkülözheti a Pedagógiai Szakszolgálatokkal való együttműködést.

Célunk:

- A partneri kapcsolat erősítése, intenzívebbé tétele.

A kapcsolattartás formái:

- Diagnosztizálás és mérés
- Eseti megbeszélések
- Javaslati lapok kitöltése
- Kölcsönös tájékoztatás
- Csoportlátogatás
- Tanácsadás

- Szakmai tanácskozások, megbeszélések
- Iskolára való alkalmasság megállapítása, kimeneti mérés
- Szakvéleményben megfogalmazott fejlesztési lehetőségek megvalósítása a csoportban

6.6 Kapcsolat a fenntartói önkormányzattal

A kapcsolat folyamatos az intézmény és a fenntartó között.

A kapcsolattartás formái:

- kölcsönös tájékoztatás
- egyéni megbeszélések
- intézményvezető beszámolója a képviselő-testületnek
- testületi- és bizottsági üléseken való részvétel
- az intézményt a főigazgatón keresztül tart kapcsolatot az önkormányzattal és más társ-intézményekkel
- a kapcsolatunk hivatalos, támogató és segítőjellegű
- a problémák megoldását mindig az együttműködés jellemzi.

6.7 Az óvoda kapcsolata a közművelődési intézményekkel

A Dévaványai Általános Művelődési Központ és Bölcsőde intézmény-egységei (Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény, Ladányi Mihály Könyvtár és Művelődési ház) a nevelési feladataink sokoldalú, színes megoldásához fontos szerepet játszanak.

A kapcsolattarás formái:

- közművelődési intézmények színvonalas programjain való részvétel
- rendezvények, kiállítások, tárlatok megtekintése
- kézműves foglalkozásokon való részvétel
- megbeszélések, látogatásokon való részvétel

6.8 Óvoda és szakmai szervezetek kapcsolata

Célunk:

A nevelőközösség szakmai fejlődésének segítése a kapcsolat kiépítésével

Feladatunk:

- Figyelemmel kísérni a képzéseket, programokat
- Nevelési feladataink megvalósítását színesebbé, gazdagabbá tenni

A kapcsolatok köre:

- Ipszilon Pedagógiai Intézet
- a képző főiskolák (Gál Ferenc Egyetem)
- Dévaványai Sportegyesület
- Békéscsabai Rendőrkapitányság Közlekedés-rendészeti Szakosztálya
- Békés Megyei Tudásház és Könyvtár

6.9 Alapítványunk

Az intézményünk sikeresen működő alapítványa segíti, támogatja célkitűzéseinket.

„Hétszínvirág" alapítvány a Dévaványai óvodásokért

7. Az ellenőrzés és értékelés rendszere

7.1 Vezetői ellenőrzések

Célja:

1.) A belső szakmai kontroll kiépítése a nevelőmunka minőségének és a szervezet működésének javítása érdekében, mind ez a:

- a szakmai tevékenység értékelésével,
- a szakmai követelmények megtartásának vizsgálatával,
- a szakmai ellenőrzés szabályainak megtartásával,
- a munkakörrel kapcsolatos feladatok elvégzésének ellenőrzésével,
- a munkafegyelemmel összefüggő magatartás ellenőrzésével történik.

2.) Ellenőrzés eredményeként erősödjön az óvodai nevelési céljaival való azonosulás, a dolgozói kötelezettség és felelősségtudat.

3.) Javuljon a belső munkahelyi légkör.

Alapelvek:

- A vezetés szerves része legyen (az ellenőrzés szervezeti struktúrája tartalmazza).
- Preventív jellegű legyen, tényeket tárjon fel.
- Tárja fel a gátló tényezőket.
- Javaslatokat fogalmazzon meg a problémák kiküszöbölésére, legyen fejlesztő, ösztönző jellegű.
- Állapítsa meg a felelősöket.
- A dolgozók által elfogadott szempontok alapján történjen.
- Az éves ellenőrzés szempontjainak, területeinek lebontását a munkaterv tartalmazza.
- Személyre szóló legyen.
- Az ellenőrzésről mindig készüljön feljegyzés.

7.2 Kiemelt ellenőrzési területek (az éves munkaterv szerint)

1. Csoportnaplók ellenőrzése – teljes körű
2. Felvételi, előjegyzési napló –teljes körű
3. Felvételi- mulasztási naplók – teljes körű
4. Óvoda köteles gyermekek óvodába járásának nyomon követése (felvételi előjegyzési napló) – teljes körű
5. A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációs rendszer - teljes körű
6. Gyermekbalesetek megelőzése –teljes körű

7. SNI, BTMN, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása (óvodapedagógus nevelőmunkája, dajkai segítő munka, pedagógiai asszisztensek) - meghatározott csoportban - teljes körű
8. Gyermekvédelmi tevékenység, dokumentáció, gyermekvédelmi felelős, óvodapedagógusok – teljes körű
9. Egészséges életmód – szúrópróba-szerűen
10. Környezeti nevelés, környezetvédelem – szúrópróba-szerűen
11. Szülőkkel való kapcsolattartás, jegyzőkönyvek, ünnepségek - teljes körű
12. Munkaidő, munkafegyelem (adminisztráció, jelenléti ív,) betartása (technikai dolgozók, óvodapedagógusok) – munkaterv szerint, szúrópróba
13. Szakmai munkaközösségek működése - szúrópróba (munkaterv ellenőrzése)
14. Szakmai munka ellenőrzése

7.3 Teljesítményértékelési rendszer TÉR készítése, működtetése

A belügyminiszter 18/2024. (IV.4.) BM rendelete a pedagógusok teljesítményértékeléséről mellékletei szerint az óvoda által elkészített ellenőrzési-értékelési rendszer alkalmazása az óvoda főigazgatójának feladata.

Eredményesség (indikátorok teljesülése: hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, az iskolaérettség elérése) mérése, elemzések készítése az éves főigazgatói beszámolóban.

7.4 Külső ellenőrzések

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről rendelkezik az intézményi külső ellenőrzés végrehajtásának jogszabályi hátteréről, lefolytatásának eljárásrendjéről.

A szakmai ellenőrzés célja:

- Az óvoda funkciójának, célrendszerének elemzése, értékelése a Pedagógiai Program és a gyakorlat összevetése alapján.
- Az intézmény pedagógiai program szerinti működésének, a program megvalósulásának ellenőrzése.
- A pedagógiai szakmai munka értékelése.
- A vezetői feladatok ellátásának, a vezetői program megvalósulásának vizsgálata.
- Az intézményi működés eredményességének, a pedagógiai programban foglaltak gyakorlati megvalósulásának vizsgálata.

7.5 A szakmai ellenőrzés módszerei:

- Dokumentumelemzés: Alapító Okirat, SZMSZ, Pedagógiai Program, Csoportnaplók,
- Beiskolázási terv
- A gyermekekről készült dokumentumok és a Pedagógiai Program koherenciájának vizsgálata, a tárgyi és személyi feltételek áttekintése, közvetlen megfigyelések, interjúk, beszélgetések.

7.5.1 Az intézmény pedagógiai-szakmai ellenőrzésének területei

Forrás: Az Oktatási Hivatal honlapján: az Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. kiadvány hatodik, módosított változata.

A 20/2012. (VIII. 31.) rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (a továbbiakban: EMMI-rendelet), a XV. Fejezetében

A nevelési-oktatási intézményben lefolytatható szakmai ellenőrzések szabályai, az Országos Pedagógiai-szakmai Ellenőrzésben részt vevő szakértő tevékenysége folytatásának szakmai feltételei cím alatt.

7.5.2 Pedagógus ellenőrzés és - értékelés

Az ellenőrzés folyamán annak feltárása folyik, milyen módon és mértékben jelennek meg a pedagógus munkájában az alábbi szakmai tartalmak:

- Az általános pedagógiai szempontoknak való megfelelés,
- Az Óvodai nevelés országos alapprogram nevelési céljainak való megfelelés,
- Az intézmény pedagógiai programjának való megfelelés.

7.5.3 Az értékelés a pedagógiai munka alábbi területeire terjed ki:

1. Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás
2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók
3. A tanulás támogatása
4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség
5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység

8. Az óvodai élet tevékenységformái

8.1 Játék

A játék során a gyermek közvetlen kapcsolatba kerül a természettel, és átérezheti a környezet szépségét, értékeit. A természetes anyagokból készült játékok, újrahasznosított eszközök, termések és természetes kincsek (faágak, levelek, kövek) használata segíti a gyermekek kreativitását és környezeti érzékenységét. Az udvari, szabadban zajló játékok során felfedezik az évszakok változásait, megfigyelik az élővilágot, miközben megtanulják, hogyan vigyázhatnak környezetükre. Az együttműködés, az eszközök közös használata, a felelősségteljes viselkedés és az újrahasznosítás élménye a fenntarthatóság értékeit közvetíti.

Célunk:

- Olyan gyermekek nevelése, akik aktív tevékenységen keresztül, a cselekvés gyakori átélésével, az egyéni vágyaik, ötleteik szabad kibontakoztatásával komplexen fejlődnek, s akiknek a játékban teljesedik ki a személyiségük.
- Játék közben képessé válnak a problémák önálló megoldására, szerepek vállalására, szabályok alkotására, felfedezik az együtt játszás örömét, lehetőségük nyílik kreativitásuk fejlesztésére.
- Pozitív énképük alakul ki.
- A kezdeményezett játék során a játékban rejlő tanulási lehetőségek kihasználása.

Feladatunk:

- A játék elsődlegességének érvényesítése, melyben a gyermeknek szabad választása van mind a játék tartalmában, eszközben, helyben, időtartamban és a társak kiválasztásában.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesítése a játéktevékenység során.
- Társas kapcsolatok fejlesztése, helyes viselkedési formák megalapozása. Pozitív akarati tulajdonságok, és az összetartozás érzésének erősítése.
- A játékhoz szükséges alapvető feltételek biztosítása: légkör, eszköz, élményszerzési lehetőség, hely, idő.
- A gyermeki önkifejezés lehetőségének biztosítása, fejlesztése.
- Tudatos jelenlét a játéktevékenység folyamán.
- A családokkal való együttműködés során tudatosítani kell a játék kiemelt jelentőségét.

A fejlesztés tartalma

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játékban formálódó szociális készségek és képességek, attitűdök, kompetenciák meghatározóak. A gyermek a maga módján gondolkodik a világról, a játék saját belső világából alakul! Ismeretei a külső világról és saját belső világáról annál tisztábbak, tagoltabbak lesznek, minél sokszínűbb, minél gazdagabb a játék, amelyben gyakorolja ezeket. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, a tájékozódó gyermeki kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. A játék – szabad képzettársításokat követő játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon,

hosszantartóan és lehetőleg szabadon, zavartalanul ki kell elégülnie. A játékot a gyermek és a pedagógus együttműködése jellemzi.

A pedagógus játékban elfoglalt szerepe szempontjából megkülönböztetünk:

- szabad játékot és
- kezdeményezett játékot

Szabad játék: a gyermeknek azon játéka, amely elindulásához, elkezdéséhez az első lépést a gyermek teszi meg, s a játékban mindvégig szabad elhatározása szerint cselekszik. A szabad játékban feloldódik a valóság korlátozó szerepe. A játékkísérletezés, nélkülözhetetlen sajátossága a spontaneitás.

A szabad játék olyan összetett tevékenység, melyben a gyermeki képzelet szabadon, kötetlenül szárnyalhat. Élményforrás, és egyben lehetőséget biztosít élmények feldolgozására, segíti a pozitív én-fejlődést és a szocializációt.

Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt játéktámogatás lehetőségét. Az indirekt játékirányítás:

- tudatosan megengedő,
- elfogadó,
- biztonságot és bizalmat adó,
- segítő,
- a gyermeki játékelképzeléseket támogató,
- kreativitást ösztönző,
- a gyermekek fejlődését megfigyelő,
- a gyermekek közötti kapcsolatok alakulását segítő.

Elengedhetetlen tehát a játék komolyságát kifejező és a közösen elfogadott, együtt formált szokásokat, normákat képviselő jelenlét – lehetséges partnerként és játszótársként – a szabad játékban.

A különböző játékhelyzetek újabb és újabb döntéshelyzeteket idéznek elő számunkra, amelyek feltételezik a:

- sokoldalú gyermekismeretet,
- a játék lényegének szem előtt tartását, annak megértését, elfogadását,
- a játékos beállítódást és a játékszeretetet.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Kezdeményezett játék: az a játékforma, amely játszásához az első lépést a pedagógus teszi meg. Kezdeményezhetünk olyan játékot, amelyet aztán önállóan, szabadon folytatnak a gyermekek, s kezdeményezhetünk kifejezetten tanulási céllal játékot, amelyben a pedagógus játékelgondolásának érvényesülése a hangsúlyosabb. A kezdeményezett játék magába foglalja a folyamatot a játékból adódó spontán tanulástól a tudatos, szándékos tanulásig. A pedagógus tervezi, szervezi ennek menetét „felkínálja” a témát, a gyermekeket a téma iránti kíváncsiság és a megismerési vágya által hajtott szándékosság jellemzi. A játékba integrált tanulás során a pedagógus olyan feltételeket teremt, melynek következtében megjelenik a kívánt tanulási

helyzet, mely előre megtervezhető és elősegíti a gyermekben a tanulási folyamatot, problémamegoldásra készteti őt.

Irányítás az kezdeményezett játékban:

- tudatosan előre tervező, kezdeményező,
- motiváló,
- inspiráló,
- vezető, a helyzethez igazodó jelenlét.

A játék feltételei:

A derűs, nyugodt légkör

Óvodánk általános követelményrendszere biztosítja a kulturált viselkedés és magatartásformák játékban is érvényesülő normáit, ahol mindenki számára biztosított a játékhoz való jog.

A derűs légkör jellemzői többek között: a nyugalom, a vidámság, a humor, egymás egyéniségét (vérmérsékletét) tiszteletben tartó, elfogadó viselkedésmód a felnőttek és gyermekek részéről.

A kiegyensúlyozott óvodai légkör alapvető letéteményese az óvodapedagógus, aki

- gondoskodó,
- szeretete védettséget adó,
- segítő,
- türelmes,
- empatikus és
- van humora is.

Meghatározó még:

- az óvodapedagógus játékhoz igazodó magatartása,
- a tovább játszás biztos tudata,
- a szervezettség és a viselkedési-, magatartási normák következetes meghonosítása és betartása,
- a gyermekek egymáshoz való szeretetteljes viszonya,
- a következetesség,
- a játszás lehetőségének tényleges biztosítása.

Játékeszközök, amelyek ösztönzőek, a gyermeki fantáziát kibontakoztatók, esztétikusak, választási lehetőséget biztosítók. Félkész, illetve kész formátumúak, könnyen tisztíthatók. Lehetnek:

- tematikusak (a felnőttek játék céljára készítették)
- több funkciósok (pl. konstrukciós készletek)
- anyagféleségek (homok, víz, kő, kavics, fa)

- a felnőttek használati tárgya, amik még játékra alkalmasak (táska, kalap, kötény, stb.) népi játékok eszközei (természetes vagy előállított)

Az óvodában törekszünk arra, hogy gazdag játékeszköz kínálattal álljunk a gyermekek rendelkezésére, s mindezek beszerzésénél, készítésénél a következő értékeket képviseljük. A játékeszköz:

- örömet keltő és motiváló legyen,
- segítse a képességek és az érdeklődés kibontakoztatását,
- érthetővé tegye a gyermek számára a világot,
- önkifejezésre és a másokkal való kommunikációra késztessen,
- a valóság átalakítására és szimbolikus újrateremtésére inspiráljon,
- őrzi, védi gyermekeink testi épségét (nem balesetveszélyes)

A gyermekek kedvenc játékaikat behozhatják az óvodába, melynek nevelő hatása van, fejlesztően hat a csoportra, jó lehetőséget ad a társas kapcsolatok alakulására (játék átadása, együtt játszás stb.)

Élményszerzési lehetőségek

A közvetlen, a gyermekre ható környezet és a szervezett élmény- és tapasztalatszerzési alkalmak együttesen biztosítják a játék forrását. A különböző benyomásokat a gyermek másképp fogja fel, mint a felnőtt: az egészet észleli → majd a részleteket → ezt követően megkeresi az összefüggéseket. Feladatunk az ehhez való igazodás.

Lehetőségek az élményszerzésre:

- egyéni élmények és közös játék,
- a sokféle játékismeret, amellyel az óvodába érkeznek a gyermekek,
- az óvodán kívüli tapasztalatszerzés (piac, posta stb.).

Hely, helyiség

Színterek: csoportszoba, tornaszoba, óvodai udvar.

Az óvoda területén kívül: alkalomszerűen játszó-, illetve kirándulóhely.

Legyen ez szabad mozgásteret biztosító, variálható, kuckósítható, otthonos, állandó, illetve ideiglenes, spontán szabad játéklehetőséget biztosító, ahol egyénileg vagy társakkal együttműködve, elmélyülten, zavartalanul lehet játszani. Szabadban történő játék:

Az udvar, a kedvelt játszó- és kirándulóhelyek a sajátos lehetőségeikkel, hangulatukkal, kellékeikkel örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják, ahol kedvezően alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok. Együttműködésre, elkülönülésre, a mozgásigény levezetésére – mászás, csúszás, futás, homokozás stb. – van lehetőség. Kihasználjuk az évszak adta lehetőségeket: télen szánkózunk, hógolyózunk, hóembert építünk, csúszkálunk a jégen; tavasszal alkalomszerűen versenyjátékokat, mozgásos játékokat kezdeményezünk, berendezzük – szépítjük a babaházakat; nyáron pancsolunk, csúszdázunk; ősszel terméseket gyűjtünk, azokból barkácsolunk, gereblyézzük a leveleket. Mindeközben alakul környezettudatos magatartásuk.

Játékidő, a játék ideje

Az óvodai napirendünk tükrözi a játékra, főként a szabad játékra fordítható időtartamot, a rugalmasságot, folyamatosságot és folytathatóságot.

A gyermekeknek időt adunk, hogy szabadon kijátszhassák magukat.

A játék idejét befolyásolhatják:

- a játékformák,
- a játékaktivitás mértéke,
- a társas környezet ingerhatásai, a gyermekek érdeklődése a játék iránt,
- vérmérsékletük,
- képességeik és más egyéb tényezők.

Jelenlétünkkel az elmélyült játékot igyekszünk segíteni, s minden kisgyermeket eljuttatni az elmélyült játék élményének átéléséhez, az egyéni eltérések ismeretében (szocio-kulturális háttér).

Játékformák:

Gyakorló játék

Olyan játék fajtata, amelyben a kisgyermek az ismétlések révén a különböző képességeit gyakorolja, a játék örömét a felfedezés, tájékozódás adja. Tárggyal vagy tárgy nélkül műveleteket ismétel, funkciókat gyakorol saját örömére. A gyermek mozgásigényének, manipulációs vágyának, verbális gyakorlójátékának kielégítésére szolgál.

Szimbolikus szerepjáték, szerepjáték

A gyermek élményeit, tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, a hozzájuk fűződő érzelmeit, vágyait fejezi ki. A vállalt szerepeken keresztül jeleníti meg a valóságból, vagy a meseviláqból, a számára lényeges mozzanatokat. Meghatározó alappillér a fantázia, a minthahelyzet, az utánzás és a szerep: a gyermek „átváltozást" játszik. Témáját a közvetlen, majd tágabb környezet, illetve a fiktív helyzetek adják. Ide tartozik:

- a bábjáték → (az érzelmek és az önkifejezés eszköze). A bábokkal történő mesedramatizálás, verselés, énekelgetés, kiemelkedően fejleszti a gyermek beszédkészségét, fantáziáját, gondolkodását. Azon túl, hogy meghozza gyermek beszélőkedvét, amikor a kezére teszi a bábot, tiszta kiejtésig, tagolt, példaértékű beszéd utánzásáig. Kiemelkedő pszichés értékkel bír, ha a gyermeknek lehetőséget adunk arra, hogy a bábfigura bőrébe bújva adja tudtára a környezetnek az őt foglalkoztató, netán szorongást okozó gondolatait. A bábok viselkedési mintákat, erkölcsi értékeket közvetítenek a gyermek felé.
- a dramatikus játék → (mozgáson, látványon, beszéden alapszik) A dramatizálás Az óvodában az óvodapedagógus által kezdeményezett- többnyire irányított-képességfejlesztő módszer. A dramatizálás célja nem a szerepeltetés, hanem a közösségi magatartást alakító tevékenység: a gyermek érzelmi nevelése, a személyiségformálás, a kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése.
- a barkácsolás → (a szerephez szükséges kellélek önálló elkészítése)

Konstruáló játék

Az alkotójátéknak az a tipikus formája, amelyben a gyermek a környezet tárgyainak, eszközeinek kombinatív felhasználásával, megmunkálásával tárgyszerű alkotásokat hoz létre játékához, vagy csak az alkotás örömeért tevékenykedik. Ez a játékforma félúton van a játék és a munka között. Meghatározója a képzelet, célorientált.

A konstruáló játékba tartoznak:

- építőjátékok → tárgyak, eszközök rakosgatása

A gyakorlójátékból fejlődő játék, a manipulációs játék spontán folytatása.

- barkácsolás → szerszámok igénybevétele is lehetséges. Motívuma a javítás, eszközkészítés, gyakran egy szerepjátékból származó ötlet alapozza meg.
- konstruáló játék → minta, rajz vagy saját képzelet szerint létrehozott alkotás. A játék amelyet minta, rajz vagy saját képzelet szerint hoz létre a gyermek.

Szabályjáték

Értelmüket a bennük lévő szabályok jelentik, amelyeket előre meghatározunk. Kötöttebb játékbeli magatartást igényel, mint egyéb játékok. A szabályok megtapasztaltatják a játék komolyságát, ennek legfőbb értéke az akaraterő és az önfegyelem fejlődése.

Az óvodások szabálykövetését "kettős szabály tudat" jellemzi: kortársaikkal való együttműködésük során nem tartják be az egyébként örök érvényűnek tekintett szabályokat, nem értik, hogy azok célja a közös tevékenység összehangolása. A gyermek itt egyenlő partnere lesz a felnőttnek. Szabályjátékaink felosztása:

- értelemfejlesztő (kártyajátékok, tárasjátékok, sakk, stb.)
- A gyermekek megfigyelőképességén és gondolkodásán alapszik. Egyfajta szociális és értelmi érettséget feltételez és ezek fejlesztését szolgálja.
- mozgásfejlesztő, illetve sportjáték (bujócska, fogócska, labdajátékok, akadálypálya stb.),

Mozgásos szabályjátékot mind a csoportszobában, mind az udvaron játszhatja a gyermek. A szabályok betartása elsősorban a mozgás elemekre, a mozgás folyamatára vonatkozik.

- szociális magatartást fejlesztő,
- nyelvi,
- zenei (népi játékok stb.),
- szenzitív (matematikai, környezeti),
- modern technikához kapcsolódó (DIOO fejlesztő eszköz stb.). Szociális jellege szerint:
- egyéni,
- csoportos,
- páros.

Az óvodáskorú gyermek szabályjátékának néhány sajátossága:

- kezdetben maga a cselekvés a lényeg, a szabályok betartása elsősorban az egyéni örömszerzést szolgálja (mozgásos szabályjátékoknál: futás, mászás...);

- később alávetik magukat az egyszerűbb szabályoknak, élvezik a mozdulatsorok egymásutániságát, az ismétlést, ügyel a sorrend betartására;
- a szabályok megtartásánál dominál az utánzás;
- a dramatikus elemek (játékos kerettörténetek, felajánlott szerepek...) segítenek a szabályok megtartásában;
- a veszteség nagy érzelmi terhet jelenthet, többnyire igénylik a felnőtt irányítását.

Fontosnak tartjuk, hogy érvényesüljön a szabályok betartásából származó „öröm”, a versenyszellem, az akadályok leküzdéséből származó sikerélmény, a játék komolysága, a társakkal való együttműködés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Szükségletüknek és életkoruknak megfelelően szabadon választanak játékot.
- Közös játékba bekapcsolódnak, önállóak, kezdeményezőek, kooperatívak, a játékban örömüket lelik.
- Képesek kitartóan, elmélyülten, több napon keresztül egyazon játéktémában együtt játszani.
- Szimbolikus szerepjátékaik során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Aktívan vesznek részt erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Az ismert meséket eldramatizálják, elbábozzák.
- Képes a játékeszközök épségének megóvására, ismeri a játékeszközök állandó helyét.
- Nagyfokú önállóságra jellemzi, képes egyszerű önmegvalósításra.
- Képesek szabályjátékokat játszani, szabályokat betartani, problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Helyesen választanak adott játékformához anyagot, eszközt, képesek az idővel való gazdálkodásra.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, konstruálnak, ezeket esetenként játékukban felhasználják
- Képesek bonyolultabb építményeket létrehozni.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által elvárt viselkedési szabályok, a társak érdekeinek tiszteletben tartása.
- A játéktevékenységek során képes a kulturált viselkedési szabályok, erkölcsi normák betartására.

8.2 Külső világ tevékeny megismerése

A gyermek lényét a megismerési vágy hatja át, érdekli minden jelenség, történés, tárgy, amivel csak kapcsolatba kerül. A pozitív és negatív tapasztalatok élményei, az általuk keltett érzelmek ösztönzik az összefüggések keresésére.

A tanulási folyamatban meghatározó, hogy a gyermekek jól érezzék magukat, melyet az életkori sajátosságaik biztosítanak számukra: a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváltság, a bizalom, a jókedv, a cselekedtetés, a találgatás lehetősége, a tévedés szabadsága, a felfedezés, az alkotás, az együttműködés és a játék öröme.

A környezettudatos szemléletben a világ megismerése közvetlen tapasztaláson alapul. A gyermekek természetjárások, kertgondozások, megfigyelések során tanulják meg az élővilág működését, a környezeti folyamatok összefüggéseit. Az évszakok változásaihoz igazodó tevékenységek – csíráztatás, növénygondozás, madáretetés – segítik a környezet szeretetét és tiszteletét. A gyerekek megtapasztalják, hogy a természet részei vagyunk, és felelősséggel tartozunk érte. A megfigyelések, beszélgetések, séták során alakul ki bennük az a szemlélet, amely a fenntarthatóság alapja.

Célja:

- Szerezzenek minél több érzékszervi, mozgásos tapasztalatot az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Ismerjék meg, szeressék és védjék a természetet, környezetüket.
- Alapozódjon meg személyiségükben a környezetbarát életmód, és környezettudatos magatartás jellemzői.

Feladatok:

- Érzelmi vonzódás kialakítása, erősítése a természet iránt.
- A tapasztalatszerzések során az ok-okozati összefüggések megláttatása, tudatosítása.
- Pozitív modell közvetítése a gyermekek felé.
- Céltudatos tervezés, kitartó és következetes pedagógiai munka a környezetvédelmi szemlélet kialakításában.
- A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének elősegítése a kortárskapcsolatokban, és a környezet alakításában.

A fejlesztés tartalma:

A megismerő folyamat tervezésénél témaköreinket a természet jelenségeiből és a mindennapi életünk aktuális eseményeiből állítjuk össze. Nagymértékben igazodunk az otthoni környezetben szerzett tapasztalatokra. Feladataink alapritmusát az évszakok változása adja, mely meghatározza a témáinkat.

A környezet megismertetése nem korlátozódik csak az óvodapedagógus tervszerű, tudatos kezdeményezéseire, hanem átfogja az egész óvodai életet. Benne van a gyermekek spontán játékában, az önkiszolgáló tevékenységekben, az udvari élet mindennapjaiban, a beszélgetésekben, a megfigyelő sétákban, kirándulásokban is.

Az óvodába lépő gyermeket esztétikus, szép környezettel várjuk. Ők elsősorban óvodájukkal és közvetlen környezetükkel ismerkednek. Az udvari levegőzések és a környező utcákon tett rövid séták során megfigyeljük az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, az időjárás változásait, öltözködésünket.

Beszélgetünk a család tagjairól. Közösen ellátogatunk a közeli üzletekbe, piacra, előadásra, kiállításra. Az élményszerző séták alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedést, megfigyeljük a közlekedési eszközöket.

Kirándulás vagy élményszerző séták alkalmával, ill. IKT eszközök segítségével megfigyelnek különböző állatokat: külsejüket, viselkedésüket, otthonukat. Az óvoda udvarán nyitott szemmel járva felfedezhetnek apróbb állatokat: katica, csiga, giliszta, méh és néhány madarat: veréb, varjú, gerle.

4-5 éves korban kitágul világuk, megfigyeléseikben, tapasztalataikban tovább gazdagodnak.

Folyamatosan megfigyelik az évszakok változásait, apróbb összefüggéseket keresnek a természet és időjárás változása, valamint az emberek, állatok életmódja között. Folyamatosan ápolják a természetsarkot, gyűjtik és hasznosítják a kincseket, képeket válogatnak és termet díszítenek az évszaknak megfelelően (pl.: ablakfestés, évszakfa, falikép stb.) Csíráztatnak, hajtatnak, megfigyelik a lételemek hatását a növények fejlődésére.

Bővülnek a családról szerzett ismereteik is: ki mivel foglalkozik, ki milyen házban lakik, ki hol alszik, ki hogyan ünnepel. Megismerkednek helyi hagyományokkal, népszokásokkal.

Testük, testrészeik ismerete, testfogalom kialakítása is folyamatosan bővül.

Az élményszerző séták, kirándulások során gyakorolják a közlekedési szabályokat, mind gyalog, mind közlekedési eszközön. Megfigyeljük a közlekedési eszközöket, különböző szempontok szerint csoportosítjuk őket.

Sétáink során megismerkedünk Dévaványa néhány jellegzetes épületeivel: vasútállomás, múzeum, könyvtár, Seres István Sporttelep. Ellátogatunk a Körös-Maros Nemzeti Park Réhelyi Major Látogatóközpontba (túzokrezervátum).

Beszélgetünk arról, hogy Dévaványa is Magyarországon van, Békés Vármegyében. Megismerik és megszeretik szülőföldjüket, a hazai tájat, az ott élő embereket. Séták során megfigyelik az évszakok szépségét, a színek árnyalatait, az értékeit. Tapasztalatokat szerzünk és teszünk a tisztább környezetünkért (növény és állatvédelem, udvarrendezési munkákban való részvétel).

A természetvédelem keretében beszélgetünk, és gazdag programokat szervezünk a Víz, a Föld, a Madarak és fák, az Állatok világnapján. A négy évszak, a növény- és állatvilág megfigyelését együtt tervezzük, a folyamatosság, az összefüggések megfigyeltetése és a különbségek észre véttetése miatt.

Folyamatosan gyűjtik és rendezik a természet kincseit, s amit lehet, fel is használnak. Ágakat hajtatnak, növényeket csíráztatnak, ültetnek, megfigyelik a fejlődéshez szükséges feltételeket. Egyszerű kísérleteket végeznek a növényekkel.

Az állatokat nem csak megfigyelik, hanem lehetőség szerint a róluk való gondoskodást is gyakorolják /darázs-garázs, madáritatók, macskáknak és kutyáknak vízivási lehetőség, süngarázs…/.

Térképek, könyvek, kiadványok segítségével betekintünk a csillagok, bolygók, Nap, Hold témaköreibe, s a régen élt állatok pl. dinoszauruszok világába.

Lehetőséget biztosítunk - kirándulások keretében - a szárazföldi közlekedési eszközök (vonat, busz) megfigyelésére, esetleg kipróbálására. Légi- és vizi közlekedési eszközöket IKT eszközökön mutatjuk be a gyermekeknek. A közlekedési eszközöket csoportosítják, rendezik.

Megismertetjük őket a felnőttek munkájával, ellátogatunk szaküzletekbe, postára, pékségbe, szüleik munkahelyére.

8.3 Matematikai tartalmú tapasztalatok:

A gyermekek életében fontos, hogy a környező valóságot, mint matematikai jelenséget is átéljék, megismerjék. A matematikai ismereteket, tapasztalatokat nyújtó lehetőségek átszövik az egész óvodai életet.

A matematikai tevékenységek során is hangsúlyt kap a természetközeliség. A gyermekek a környezetükben felfedezett minták, formák, arányok, mennyiségek segítségével tanulják meg a számosság, mérés, viszonyok fogalmát. A kertben, udvaron vagy a természetben végzett mérések, válogatások, gyűjtések valós helyzetekhez kötik a matematikai gondolkodást. Például a falevelek méreteinek összehasonlítása, a madáreleség kimérése, a magok számolása játékos módon fejleszti a logikus gondolkodást, miközben erősíti a környezeti tudatosságot.

Célja:

- A felfedezések során új összefüggések keresése, önálló megoldások és ítéletek alkotása.
- Az életkornak megfelelő számfogalom és számkép kialakítása.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése és pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldására, a logikus gondolkodás megalapozására.
- A szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, a matematikai szemléletmód alapozása.
-

Feladatok:

- A játék élményével történő megismerő és problémamegoldó tevékenységek szervezése.
- Logikai ítélőképesség, a konstruáló képességek fejlesztése, a kreativitás, a szabad alkotás lehetőségének biztosítása.
- A gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére és az önálló problémamegoldás iránti igényére való támaszkodás.
- A megértéshez szükséges képességek fejlesztése: az azonosítás, a megkülönböztetés, az összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése.
- Elegendő alkalom, hely, eszközök biztosítása a spontán és szervezett matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzésére.

A fejlesztés tartalma

A környezet változásainak megfigyelése nem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül. A természetben való elmélyülés számtalan matematikai tapasztalatszerzésre kínál lehetőségeket.

A matematika nem a számokkal kezdődik számukra, hanem a tárgyak, személyek, jelenségek együttesével, amelyeket összefűz valamely tulajdonság.

A **3-4 évesek** matematikai tartalmú tapasztalatokat szereznek játékaik, tevékenységeik, megfigyeléseik, sétáik során. Felfedeznek hasonlóságokat, eltéréseket, közös vonásokat, s közben egyszerű ítéleteket alkotnak.

A **4-5 évesek** részt vesznek egyszerűbb matematikai tartalmú szituációs játékokban, tematikus játékokban. Cselekvésük a matematikai feladatok megoldására irányul. Megismerkednek

különböző nehézségi fokú, szabályokhoz kötött játékokkal, s közben megfogalmaznak matematikai tartalmú ítéleteket. Játszanak körjátékokat, valamint mozgásos játékokat, amelyek a matematika témaköréhez illeszkednek. Összehasonlításokat, válogatásokat végeznek, szín, forma és egyéb tulajdonságok szerint. Halmazokat rendeznek mennyiségi tulajdonságaik szerint növekvő vagy csökkenő sorrendbe. Összehasonlítanak, és egyszerű megállapításokat fogalmaznak meg. Tapasztalatokat szereznek a geometria körében, építéssel, másolással. Tájékozódnak a térben irányok gyakorlásával, megkülönböztetésével.

Az **5-6-7 évesek** játéktevékenységeik során találkoznak olyan akadályokkal, amelyek a problémafelismerő és megoldó képességeik fejlődését segítik. Játékos formában és közegben megismerkednek a relációs fogalmakkal, jelekkel. Számolásaik során használják a tő- és sorszámneveket, a közös tevékenységekben, játékokban a pár fogalmát. Játszanak körjátékokat, valamint mozgásos játékokat, amelyek a matematika témaköréhez illeszkednek.

Matematikai képességeiket az alábbi témakörök alapján fejlesztjük:

- minőségi eltérések megfigyelése (hosszabb, nagyobb, magasabb, szélesebb stb.)
- azonosság, egyenlőség megfigyeltetése (színezés, tépés, vágás...)
- mennyiségi eltérések megfigyelése (sok, kevés, több, semmi, mennyivel több)
- mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
- becslések, mérések
- vonalak megfigyeltetése
- térbeli tájékozódás
- tő- és sorszám
- testek körbe rajzolása, színezése

Igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, s ezzel logikus gondolkodásra ösztönözni őket. Hagyjuk, hogy saját logikájuk szerint gondolkodjanak, megoldás helyett érdeklődésüket igyekszünk ébren tartani, míg rá nem jönnek a variációs lehetőségekre. A matematikai kifejezések is a próbálkozások útján épülnek be a gyerekek beszédébe.

A matematikai nevelés megszervezése

A gyerekek matematikai nevelését egyéni, páros, kiscsoportos, és csoportos fejlesztési formákban valósítjuk meg. Az általunk választott szervezési forma mindig a gyermekek differenciálását szolgálja. Egyéni fejlesztést csak a gyermek saját környezetében, csoporttársai között végzünk, az egyéni bánásmód és a bátorító nevelés módszereinek alkalmazásával.

A játékos tanulást minden alkalommal felszabadult hangulatban, oldott és vidám légkörben szervezzük.

- A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:
- Érdeklődéssel és megértéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé.
- Szeretik és védik a természetet, növényeket, állatokat.
- Képesek különbséget tenni jó és rossz, helyes és helytelen között.
- A természetes környezethez való viszonyulásukat pozitív attitűd jellemzi.

- Képesek a természeti változások ok-okozati összefüggéseinek felismerésére, azok verbális megfogalmazására.
- Rendelkeznek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákkal és szokásokkal.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Ismerik az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat.
- Ismernek nagyon sok állatot, madarat, bogarat… és szívesen részt vesznek gondozásukban.
- A gyermekek ismerik a környezetükben jellemzően előforduló fákat, növényeket. Tevékenyen részt vesznek veteményezésben, palántanevelésben, a növények ápolásában.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik az emberi testrészeket, érzékszerveiket, azok funkcióját, védelmét.
- Tisztelik és segítik az idős embereket.
- Tevékenyen részt vesznek a hagyományok ápolásában.
- Ismerik lakóhelyük jellegzetességeit, nevezetességeit.
- Ismerik az egyszerűbb matematikai fogalmakat, kifejezéseket.
- Képesek tulajdonságok szerinti válogatásra, sorba rendezésre.
- Tudnak mérni, összemérni, párosítani.
- Elő tudnak állítani különféle elrendeléssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Számolni és elemi műveleteket végezni legalább abban a számkörben, ahány évesek.
- Azonosítani tudnak egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képesek a térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni különböző geometriai tulajdonságok alapján és egyszerű tulajdonságokat megnevezni.
- Ismerik az irányokat, értik és alkalmazzák az irányokat kifejező névutókat (alá, fölé, közé, mellé…).
- Vannak tapasztalataik és élményeik tükörrel való játékos tevékenységekről.
- Képesek az önálló feladatvégzésre.

8.4 Verselés, mesélés

A mesék, versek és mondókák fontos szerepet játszanak a gyermekek környezeti érzékenyítésében. A természethez, évszakokhoz, állatokhoz kapcsolódó irodalmi élmények segítenek a gyerekeknek érzelmileg kötődni a környezethez. Az élőszóval elmondott mesék, népmesék és versek során megjelenik a természet harmóniája, az ember és környezete közötti kapcsolat. A dramatizálás és bábozás során a gyermekek azonosulnak a természeti szereplőkkel, és játékosan sajátítják el a környezetvédelem erkölcsi üzeneteit.

Célunk:

- Változatos irodalmi élmények közvetítésével: a gyermeki fogékonyság megalapozása, érzelmiértelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése – ezáltal a gyermekek személyiségének sokoldalú formálása.
- Helyes mintaadással az anyanyelv szépségének, kifejező erejének megismerésével: a biztonságos önkifejezés megalapozása, a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.
- Az irodalom iránt érdeklődő, később szívesen olvasó, színházat, könyvtárat látogató személyiség megalapozása.

Feladatunk:

- A könyv megszerettetése, megbecsülésére nevelés.
- Az igényes válogatással a vers-mese iránti érdeklődés felkeltése, kibontakoztatása és fejlesztése a megfelelő érzelmi légkör megteremtésével.
- A báb segítségével élmény gazdag, alkotó légkör megteremtése, a befogadás élményének biztosítása.
- Az örömteli befogadáshoz állandó verselő-, mesélő hely kialakítása, a „mese-sarok” megteremtése.
- A céltudatos képességfejlesztést a játékosság megőrzésével, a megfelelő motivációval, a játékos tevékenységek örömteli végzésével szélesítjük a gyermeki látókört. Fejlesztjük értelmi képességeiket (emlékezet, képzelet), erkölcsi érzelmeiket, ítéleteiket, magatartásukat, esztétikai fogékonyságukat, a pozitív személyiségjegyek megalapozását és a belső képalkotás jeleinek kialakítását.

A fejlesztés tartalma

A mesélés a kommunikációs képességfejlesztés legfontosabb eszköze. A vers játék a nyelvvel, az érdekes, szépen hangzó beszéddel. A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Az anyanyelvet nem grammatikai módszerrel, hanem a beszélő szándékát kitapogatva alkotja, gyúrja, tanulja meg a kisgyermek. Akkor érünk el fejlesztő hatást, ha a gyermek „befogadóból” maga is „előadóvá” válik.

A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.”

Az általános gyermeki igény megismerése után foglalkozunk a vers-mese lélektanának beható ismeretével, a szövegeket értelmezzük és megtanuljuk a hozzájuk tartozó mozdulatokat, mimikát, hangjátékokat.

A báb segítségével megelevenedő anyag varázsa segíti a gyermeket a világ megismerésében, átlátható szimbólumrendszerével leegyszerűsítve fogalmazza meg az erkölcsi normákat, értékeket, általánosabb összefüggéseket. Követhető modellt ad, erősíti az összetartozás érzését.

„Az óvodánkban a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van."

Fontosnak tartjuk:

- a szabályos, szokásrendszer megismertetését, ezáltal a mesélés alatti csendet (legyenek tekintettel egymásra, a mesehallgatásra),
- a megfelelő érzelmi légkört, az azonosulást, átélést segítő atmoszféra megteremtését,
- a szeretetteljes, érthető, könnyen követhető beszédmódot,
- a változatos tevékenységeken keresztül a valós élet szerepköreinek elsajátítását játékos formában (mese- vers, bábjáték, dramatikus játék, szituációs játék, történet és helyzetjáték, mímetikus játék)
- az élménynyújtást segítő eszközök ízlésességét, változatosságát, barkácsolását és folyamatos pótlását (mesekönyvek).

A vers, mese az anyanyelvi nevelés az érzelmi biztonság segítőeszköze a hét minden napján. A családi nyelvi környezetben való tájékozódásból kiindulva a gyerekek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kezdjük el a hatást kifejteni.

A nyelvi fejlesztést a gyermekek élményeihez kapcsolódva tapasztalatszerzéssel kötjük össze:

- megfelelő időt és helyet biztosítunk, nyugodt légkört a beszélgetésekhez a napi tevékenységek során (beszédöröm, bátor megnyilatkozás, folyamatos beszéd gyakorlása) a gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtünk
- mintát nyújtunk személyes példamutatással a helyes, érthető beszédhez fejlesztjük a beszédészlelést, beszédmegértést, szókincsbővítését, mondathasználatot, a kommunikációs és metakommunikációs jelzések megértését

A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük, szükség esetén szakember segítségét kérjük.

3-4 év: Az óvodába kerülő kisgyermek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A lovagoltatók, simogatók, a felnőtt ölében, testközelében teljes biztonságérzetet adnak és a meghitt együttlét alatt úgy az érzelmi kötődést alakítják ki.

A versanyagot egyszerű mondókákból, ritmikus zenei hatású versekből állítjuk össze, amelyek az állatokról, természetről szólnak. A gyermekekkel együtt sokszor ismételgetjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, melyben lényeges az alliterációk szerepe. Az egyszerű állatmeséken keresztül folyamatosan hozzászoktatjuk őket a mese figyelmes végig hallgatásához. A mesék cselekményét az egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. A mese többszöri feldolgozása után legyenek élvezői a dramatikus feldolgozásnak- először óvodapedagógus-nagyobb gyermek, majd a kicsik bevonásával próbálkozunk az egyszerűbb

mesék megjelenítésével, mely kimerül az egy-egy szerep kialakításában, az ehhez szükséges kellékek felvételében, egy-egy jellemző mozzanat elsajátításában. Rövid improvizált jelenetek bemutatásával megismertetjük a bábokat. A párbeszéd formájában előadott rövid jeleneteket és a bábok számát fokozatosan növeljük. A vers-, mese és dramatikus játékokhoz csak kellékeket használunk, ami elősegíti a képek előhívását, a meséhez való kötődés kialakulását. Alkalmat adunk kérdések megválaszolására, módot az ismeretlen szavak, fogalmak megmagyarázására, illusztrálására. Biztosítjuk a gyermekek könyvvel való ismerkedését.

4-5 év: Később már kialakul a gyermekekben a vers- mese szeretet, igénylik és várják. Sokkal több tapasztalatuk, ismeretük van, jobban látják az összefüggéseket, érdeklődési körük bővül és a hosszabb, bonyolultabb, elágazóbb szerkezetű meséket is követni tudják. A valóságot már határozottan elválasztják a mesétől. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, az ismert mondókák, kiolvasók ismétlése. Megjelenítjük a népi mondókák mellett a vidám, humoros verseket és a mai magyar költők ritmusélményt nyújtó verseit. Megismertetjük őket kiolvasókkal, rövid sorokból álló verseket ismételgetünk, mondunk verseket csak szórakoztatásból is. Az új verseket a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához kapcsolódva választjuk meg. A többfázisú állatmesék kapnak helyet, szerepelnek a tündérmesék és a tréfás hangú mesék is. Az elbeszélések témája a gyermekek által ismert, hozzájuk közel álló társadalmi- természeti jelenségek irodalmi feldolgozásai. Szerepalkotó hajlamuknak megfelel a dramatikus játék, ami nem a cselekmény végig játszását jelenti, hanem az egyes szereplők kiválasztását, a felöltözést és a szerepnek megfelelő viselkedést. A szerepvállalásnál segítünk, hogy fejlettségüknek megfelelően, sikerélménnyel végződően vegyenek részt a játékban. Lehetőséget biztosítunk a bábozás próbálkozásaihoz egyszerű síkbábok, a fakanálbábok használatával. A rögtönözések, élmények eljátszásán keresztül eljutnak az ismert mesék megjelenítéséig.

5-7 év: A nagyobbaknál megragadunk minden alkalmat a megismert mondókák, versek, kiolvasók gyakori ismételgetésére. Hosszabb terjedelmű verseket válogatunk össze számukra. Megjelennek a találós kérdések, a közmondások, amelyeket a környezetben gyakran hallanak és amelyekkel meg tudjuk erősíteni a mese, vagy egy-egy szereplő erkölcsi tulajdonságát. Olyan verseket és meséket választunk ki, amelyek közvetítik a környezet megszerettetését, a szülőföldhöz való kötődést, az évszakok szépségeit. A mesék történetei már tágabb környezetről szólnak. Megjelennek a folytatásos meseregények, a bonyolultabb tréfás állatmesék, klasszikus tündérmesék, és a kortárs irodalmi művek.

Képesek lesznek önállóan is eljátszani egy-egy ismert mesét. Képesek lesznek új mesék kitalálására. A vers-, mese tevékenység során kiemelt szerepet kap a kommunikáció fejlesztése. A dramatizálás során a kelléktár a gyermekek ötleteinek felhasználásával is bővül és állandóan jelen van. A szerepeket már képesek egymás közt felosztani, a dramatikus játékok fejlesztik finom- és nagymozgásukat, saját testükről alkotott képüket, megismerik testrészeiket, fejlődik látásuk, hallásuk, gazdagodik verbális kifejező készségük. A bábozás egyik lényeges eleme a beszéd, így nagyon sok fogalmat, kifejezést gyakorolhat a gyermek. A mozgatás közben fejlődik a szem-kéz koordinációja, a finom- motorika, az észlelés és a térpercepció. Ösztönözzük, segítjük a gyermekek önálló bábkészítését és a kesztyűbábok megfelelő mozgatását. A könyv kímélésére nevelünk, megtanítjuk a könyvvel való helyes bánásmódot.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Szívesen mondogatnak, ismételgetnek játék közben odaillő verseket, rigmusokat, csúfolódókat, megjelenik a versek hangsúlyozása.
- Örömmel mondanak mondókákat, verseket, hallgatnak mesét.

- Figyelmesen, csendben hallgatják végig a mesét, képesek a hallottak képi megjelenítésére.
- Egyszerűbb meséket szívesen mesélnek, báboznak és jelenítenek meg dramatikus játékokat.
- Néhány kedvelt mesehősükkel megtörtént dolgokat beviszik a játékba, megnevezik a mese legfontosabb elemeit (szereplők, esemény)
- Maguk is tudnak meséket, történeteket kitalálni, képesek erkölcsi ítéleteket megfogalmazni.
- A magyar népmese szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- Szívesen, hosszan, a napi élet részeként használják, nézegetik a meséskönyveket, vigyáznak rá –kialakul igényük a könyv tisztelete iránt.
- Ismerik a szavak jelentéseit és a megfelelő nyelvi formákat alkalmazzák, folyamatos, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat.
- Alkalmazzák a kapcsolatteremtés elemi szabályait.
- Beszédfegyelmük kialakul, figyelmesen tudják végighallgatni a felnőtteket és társaikat.

8.5 Ének, zene, népi játék, tánc

A zenei nevelésnek az óvodai élet egészét át kell hatnia. A zenei anyanyelv az óvodás korú gyerekek legbensőbb megnyilvánulása, az érzelmek hordozója, a képzelet előidézője, a kreativitás megnyilvánulási lehetősége. Magába hordozza a környezet hangjainak megfigyelését, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik.

A néptánc az óvodás korú gyermekek komplex fejlesztésére alkalmas tevékenység. Fejleszti a gyermek zenei, mozgásos, értelmi intelligenciáját.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A zenei nevelés során törekszünk a természet hangjainak felfedezésére és az élő környezet ritmusának megélésére. A természetben hallható hangok (madárdal, szélzúgás, vízcsobogás) beépülnek az énekes játékokba, hangutánzó dalokba, ezáltal fejlesztve a hallást és az érzékenységet a környezet iránt. A népi gyermekdalok, táncok és hagyományőrző énekek révén a gyerekek megismerik a természethez kötődő ünnepeket, munkafolyamatokat és szokásokat, ami segít a fenntarthatóság kulturális értékeinek átörökítésében.

Célunk:

- Felkelteni zenei érdeklődésüket.
- Formálni zenei ízlésüket és esztétikai fogékonyságukat.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- Közös énekléssel és játékokkal a zene örömének megéreztetése, zenei anyanyelv megalapozása.
- A magyar népzene, népdalkincs, népi játékok minél szélesebb körű megismertetése. Az éneklés élményén keresztül felfedeztetni a dallam, a ritmus, és a mozgás együttes harmóniáját.

Feladatunk:

- Zenei értékek közvetítése (szokások, hagyományok, jeles napok figyelembevétele).
- Zenei képességek fejlesztése, tehetséggondozás
- Feszültségoldás.
- Szociális képességek fejlesztése.
- Pozitív érzelmek ébresztése
- Teljes személyiségfejlesztés
- Ízlés és zenei műveltség formálása.
- Koordinált mozgásfejlesztés.
- Képzeletfejlesztés, tapasztalatszerzés.

- Ritmikus, harmonikus mozgásfejlesztés.
- Zenei befogadó készség megalapozása.
- A néphagyományokhoz kapcsolódó énekes népszokások megismerése:
- A gyermek aktív zenei élményhez való juttatása.
- A gyermek érzelmi fejlődésének elősegítése, mozgás, dallam, „tánc" segítségével.
- Az improvizáció örömének átélése – szabad zenei önkifejezés elősegítése.

Tartalma:

Az ének, a zene, az énekes játékok széles tárháza lehetőséget ad a gyermeki személyiség széleskörű kibontakoztatására. Olyan komplex tevékenységi kört takar, mely egyszerre fejleszti a gyermek értelmi képességeit, közösségi magatartását és motoros képességeit. Ez az a terület, mely maradéktalanul képes megjeleníteni a „testi-lelki-szociális" egységét. Olyan komplex élményt jelent a gyermekek számára, mely által zenei ízlésük kifinomul, megtapasztalják a társas érintkezések fontosságát. Érzelmi világuk sokkal gazdagabb lesz, szókincsük, ismeretük gyarapszik, mozgásuk esztétikusabbá válik.

A beszoktatás szerves része és nélkülözhetetlen segítője az ének-zene. A dallam, a ritmus, ritmikus mozgás és ezek kombinációja érzelmi feloldódást vált ki, megnyugtatja a gyerekeket. Fontos a nyugodt légkör kialakítása az énekléshez, zenehallgatáshoz. Kezdetben nem a daltanulás, hanem a pozitív, nyugodt légkör kialakítása a cél. A szép dallamnak varázsa van, a tiszta ének megfelelő pillanatban megszólaltatva lebilincselően hat a gyerekekre. Nyugtat és egyben bátorságot ad, erősíti a zene iránti fogékonyságot. Akkor hatásos, ha a gyerek képzelete és alkotó kedve oldott légkörben zajlik. A kisgyermeknek a zenei élmény befogadásához elsősorban személyes kapcsolatra van szüksége.

Minden gyerekben van zenei hajlam. Legfőbb tennivalóink, hogy felkeltsük érdeklődésüket, ismertessük meg velük az éneklés örömét, szoktassuk őket a zene türelmes meghallgatására. Előkészítjük őket zenei élmények befogadására, az alkotásra, az önkifejezésre, s ezek alkotó felhasználására. Ha többen énekelnek együtt a szép dallam, átélt szöveg, játék, közös élményt, közös érzéseket jelent, amely az együtt éneklőket összekovácsolja, baráttá teszi.

Az énekhang mellett fontos a hangszerek alkalmazása, amelyekkel változatossá, színessé tesszük hétköznapjainkat. A gyerekek ezeket megkedvelik, alig várják a pillanatot, hogy megszólaltassák. Fontosnak tartjuk, hogy minden csoport polcán megtalálható legyen a ritmuspálcika, zenei háromszög, dob, cintányér, xilofon, csörgődob stb. A zenei élményt, ahol csak lehet különféle tevékenységekhez kapcsoljuk a mindennapok során.

A zenei anyagot igényesen válogatjuk az évszakok sajátosságaihoz igazítva. Igyekszünk megújulni, változatossá tenni zenei anyagunkat. Zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyeket magunk is elő tudunk adni, és amelyek felkeltik a gyerekek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat énekelünk, felhasználjuk zenei anyagunkban más népek dalait, magyar komponált műzenét, altatódalokat és klasszikus műzenét is.

Célunk, hogy a gyermeknek ne csak beszélt anyanyelve legyen, hanem zenei és mozgásbeli is!

Az énekes népi játékok, éppúgy, mint az igényesen kiválasztott kortárs zeneirodalmi művek, hozzásegítik a gyermekek zenei képességeik kiteljesedéséhez, zenei kreativitásuk kialakításához.

Zeneiskola látogatása alkalmával a „mini hangverseny" különleges élményhez juttatják a gyermekeket, mindemellett különböző hangszerekkel ismerkedhetnek meg. Zenehallgatás

közben a megfelelő viselkedés gyakorlása, elsajátítása mellett a zene szeretetére való nevelés fontos számunkra.

Kodály Zoltán gondolatával maximálisan egyetértve, valljuk, hogy a gyermek zenei nevelését már a családban el kell indítani. A gyerekek fejlesztése szempontjából fontos, hogy a szülők játsszanak, énekeljenek együtt gyerekeikkel, hallgassanak együtt zenét, örömet jelentsen számukra az együttes zenehallgatás.

Zenei nevelésünk korcsoportonkénti felosztásában Forrai Katalin elképzelését követjük.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat
- Örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat
- Tudnak ritmust, dallamot rögtönözni.
- Képesek különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társakkal együtt egyöntetűen végezni.
- A zenehallgatásra szánt műveket figyelmesen hallgatják
- Képes differenciálni és felismerni a mély – magas, halk – hangos hangokat, tárgyi és természeti környezet hangjait
- Szívesen játszik énekes játékokat különböző tér és mozgásformákban
- Kialakul igénye a rendszeres zenehallgatásra
- Ismeri és használja a ritmushangszereket
- Érzékeli és visszaadja a mondókák egyenletes lüktetését, ritmusát, dallamait

8.6 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális tevékenységek során a gyermekek természetes anyagokat (termések, levelek, kavicsok, agyag) használnak alkotásaikhoz, így megtapasztalják a természet közvetlen adta lehetőségeket. A természet megfigyelése inspirálja őket az alkotásra: az évszakok színei, a növények formái, az állatok mozgása visszatükröződik rajzaikban, festményeikben. A kézimunkák során megtanulják a takarékos anyagfelhasználást és az újrahasznosítás alapjait. Az alkotás örömén keresztül fejlődik esztétikai érzékük és a természet iránti felelősségük.

Célunk:

- A gyermek környezete iránti érzékenységének kialakítása- a vizuális ingerek, tapasztalatok minél pontosabb feldolgozása
- A gyermek élmény- és fantázia világának képi szabad önkifejezése – az igény kialakítása az alkotásra, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladatunk:

- A folyamatos alkotó tevékenységhez (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka) szükséges anyagok, eszközök használatának, technikai alapelemeinek, eljárásainak megismertetése a gyermekekkel, az eszközök és a lehetőségek egész napon át tartó biztosításával.
- A manuális tevékenységekben gyakran megnyilvánuló tehetség felismerése, bátorítása és fejlesztése.
- A lemaradt képességek hatékony fejlesztése sokoldalú technikai tevékenységek biztosításával.
- A tehetséges gyermekek alkotásainak közösségi rendezvényeken, rajzpályázatokon, kiállításokon való bemutatása.
- A gyermekek megismertetése a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.
- Az ünnepi hagyományok technikáinak alkalmazása/ tojásfestés, írókázás, gyertyaöntés stb./.
- Új megoldások keresése, biztonságos, takarékos, kreatív megoldásra, gondolkodásra való késztetés/környezettudatosság, újrahasznosítás/.
- A gyermeki személyiség fejlesztése az esztétikus környezettel való ismerkedés során.
- Az alkotó tevékenység tartalmának, minőségének fejlesztése az egyéni képességek figyelembevételével.

A vizuális nevelés az anyanyelvi neveléshez hasonlóan egész óvodai nevelésünket áthatja.

A gyermek alkotó tevékenysége a játékra épül, annak egyik formája, ahol élményeit saját elgondolása szerint újra alkothatja. Speciális játéktevékenység, melynek során a világról szerzett ismereteit érzékletes képi úton rögzíti. Eközben fejlődik látása, gondolkodása, esztétikai érzéke, szem-kéz koordinációja, testsémája, térbeli tájékozódása, kézügyessége, finommotorikája, bővül aktív- és passzív szókincse.

A spontán környezeti hatások mellett a vizuális részfunkciók tudatos fejlesztése is feladatunk. Alaklátás, formaállandóság, vizuális helyzet, ritmus, időrendiség, vizuális memória, zártság, rész-egész felismerését segítő játékok közül szabadon válogathatnak a gyermekek, de egyéni fejlettségüknek megfelelően irányított játék során is elővesszük azokat.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, kézimunkához szükséges feltételek megteremtése:

- Biztosítjuk a gyermekek számára a szükséges anyagokat, eszközöket, melyeket általuk elérhető nyitott polcon tárolunk és a nap folyamán bármikor elő vehetnek.
- A különböző tevékenységekhez alkotó hangulatú légkört biztosítunk.
- Az elkészült munkákat állandó helyen kiállítjuk.

Fontos számunkra, hogy: A változatosan felhasználható, újra hasznosítható anyagok gyűjtésében aktívan vegyenek részt a családtagok bevonásával.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

Lehetőséget kínálunk, hogy találkozzanak műalkotásokkal. Hagyjuk, hogy azok spontán módon hassanak, érzelmileg érintse meg őket.

A csoportszobák, öltözők egyéni arculatának kialakításával, évszakoknak, aktualitásoknak megfelelő díszítésével igyekszünk formálni a gyermekek, szülők ízlésvilágát is. A csoportszobákat esztétikus, egymással harmonizáló bútorokkal, tárgyakkal rendeztük be.

A fejlesztés tartalma:

3-4 éves gyermekek: A gyermekek képi önkifejező-képessége, térbeli tájékozódása, formaérzékenysége ebben a korban indul erőteljes fejlődésnek. A szabad képzeletáramlást ötletadással segítjük. Játszva ismertetjük a gyermekeket anyagokkal, eszközökkel, alapvető technikákkal. Szabadon firkálgatás, gyurkálás, színekkel, formákkal ismerkedés korszaka ez.

A firkából kilépő, valamint az ábrázolni kezdő gyermeket egyénileg segítjük a tovább lépésben, fokozatosan figyelve a gyermek igényeire, gondolataira, engedjük szabadon próbálkozni.

Építés során különböző alakzatokat hoznak létre. Tárgyakkal, termésekkel rakosgatnak, soralkotással próbálkoznak. Homok, hó alakíthatóságával ismerkednek.

Képalakítás: festés, rajzolás, papírragasztás, agyagba, homokba karcolás, nyomathagyás technikáival ismerkednek.

Plasztikai alakítás: nyomkodva, ütögetve, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva ismerkednek az agyag tulajdonságaival.

4-5 éves gyermekek: Sokoldalú téri tapasztalataik fokozatosan megjelennek munkáikban. Próbálkoznak ember, környezet, cselekmény ábrázolásával.

Építés: Mindenféle anyagok, dobozok, tárgyak felhasználása, változatos térformák létrehozása jellemző. Képalakítás: a gazdagabb formákkal, nagyméretű, változatos felületre készítenek rajzokat, festményeket. Elképzelés, élmény motiválta alkotások, változatos anyagok, színek használatával.

Az eszközök tára bővül a fonallal, termésekkel, textillel.

Plasztikai alakítás: Különféle anyagok (homok, agyag, gyurma, papírok, textil, termések) megmunkálása, összerakása, szerkesztése.

5-6-7 éves gyermekek: A tevékenységi formák, eszközök, fejlesztési célok a 4-5 évesekéivel megegyeznek. Fejlődés a részletgazdagságban, kompozíciókészítésben, a készülő dolgok bonyolultságában és a tervszerű készítésben jelenik meg.

Rajzban, plasztikai munkáknál megjelenik térben és síkban a többalakos cselekményábrázolás. Népi játékok készítésével ismerkednek – lehetőségeikhez mérten. Egyre gyakrabban vesznek részt közös alkotásokban.

Kézimunka során vágnak, hajtogatnak, ragasztanak papírt, textilt.

Barkácsolnak játékokat, dísztárgyakat a kidobásra szánt kellékekből (tojástartó, flakon, kupakok, újságpapírok).

Megfigyelik, hogy mi minden használható fel újra és újra (újrahasznosítás).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Képesek tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, formai jellemzők megnevezésére. Alak, szín, nagyságállandóság kialakul tudatukban.
- Biztonsággal használják az ábrázoláshoz szükséges anyagokat, eszközöket.
- Élményeiket, elképzeléseiket egyéni módon jelenítik meg.
- Örömmel és saját kezdeményezésükre is ábrázolnak, örülnek alkotásuknak és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Részleteket, mozdulatokat is ábrázolnak. Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre precízebb, apróbb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Az eszközhasználatuk legyen célszerű és gazdaságos, az eszköztartásuk és az anyagkezelésük helyes.
- Önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított technikák közül.
- Esztétikai élmények befogadására képesek.
- Észreveszik a természet, tárgyak szépségét.
- Örömmel vesznek részt kiállításokon, helyi szokásokat, hagyományokat, népművészeti elemeket bemutató rendezvényeken.

8.7 Mindennapos mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról. A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a gyermek fejlődésében. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, az egész személyiség fejlődését elősegíti. A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

A természetben végzett mozgásos tevékenységek a testi-lelki egészség alapját adják. A szabadtéri játék, futás, mászás, kirándulás, természetjárás fejleszti a gyermekek mozgáskultúráját, miközben mélyíti a természethez való kötődésüket. A természetes tereptárgyak – domb, fa, homok, víz – változatos mozgáslehetőségeket kínálnak, amelyek erősítik az állóképességet és a térérzékelést. A mozgás öröme a környezetben átélt szabadságérzettel párosul, és elősegíti az egészséges életmód kialakulását.

Célunk:

- Egyszerű labdatechnikai elemek készségszintű elsajátítása, rutin és készségfejlesztés játékos formában, a labdázás megszerettetése.
- A rendszeres, napi mozgás biztosításával az egészséges életvitel megalapozása.
- A gyermek természetes mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- A mozgásigény kielégítése, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgástapasztalatok bővítése minél több gyakorlási lehetőség biztosításával.

Feladatunk:

- A sokoldalú, változatos mozgásformák felkínálásával (szabad levegőn és teremben egyaránt) a mozgáskoordináció és a kondicionális képességek fejlesztése.
- A különböző mozgásos játékokkal az alapvető testi képességek, figyelem fejlesztése, valamint pozitív akarati tulajdonságok alakítása (szabálytudat, társhoz való alkalmazkodás, kudarctűrő képesség)
- A mozgásanyag tervszerű, tudatos összeállítása, a motiváció biztosítása és az aktív mozgás ösztönzése.
- Egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása, különös odafigyeléssel a hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Differenciált terhelés az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve. (BTMN és SNI gyermekek) A jó mozgású gyermekek fejlődésének segítése többletfeladatokkal, a tehetségek felkarolása.
- Célirányos mozgásfejlesztés a labdajátékok megalapozásával, az egyszerű labdatechnikai elemek készségszintű elsajátítása.
- A motoros képességek fejlesztésével a gyermeki szervezet edzettségének fokozása, ellenálló képességének erősítése.
- Egészségóvás megelőzéssel – láb- és tartásjavító elemek beépítése, helyes testtartás alakítása.

- Dicsérő, biztató magatartással a gyermekek önbizalmának növelése, a mozgáskedv fenntartása.

A fejlesztés tartalma

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

- A szabad tevékenységek során célunk, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgást.
- Megfelelő mozgástér, alkalom, idő, mozgásmotiváló eszközök biztosításával, az óvodapedagógus példát adó támogatásával, hozzáállásával feladatunk a gyermek mozgáskedvének fenntartása.
- Elengedhetetlen az alapvető szabályok tudatosítása, a derűs, jó közérzet elősegítése, az öröm, sikerélmény biztosítása.

Szervezett mozgásos tevékenység és a mindennapos frissítő torna

Szervezett mozgásos tevékenység:

Heti rendszerességgel, ha lehet azonos időpontban /jó idő esetén az udvaron, egyébként a csoport- vagy tornaszobában/ szervezett, mozgásos tevékenység. Ezek anyaga:

- futás- ugrás- dobásgyakorlatokból,
- labdagyakorlatokból,
- testnevelési játékokból/ futó-, fogó játékok, sor-, váltó versenyek/ tevődik össze.

Ügyelünk arra, hogy a mozgásos játékok kapcsolódjanak a főgyakorlatokanyagához és tartalmazzanak olyan feladatot, mely a főgyakorlat számára ad kellő gyakorlási lehetőséget. Kisebb gyerekek irányított mozgásos tevékenységében a természetes nagymozgások fejlődésének segítése áll előtérben, fokozatosan alakítjuk ki a biztonságos együtt mozgáshoz szükséges alapvető szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást.

A nagyobb gyerekeknél már nagyobb hangsúlyt kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem- kéz-láb összehangolt működését segítő játékok, játékos gyakorlatok, labdagyakorlatok, versenyjátékok, összetett tornagyakorlatok.

A változatos mozgáslehetőséget kínáló sokféle tornaszer mellett a kiegészítő kézi szerek gyakori használata érdekesebbé teszik a foglalkozásokat.

A különböző mozgásos gyakorlatok végzése során figyelembe vesszük az eltérő adottságokat, képességeket, figyelve arra, hogy se alul, se túlterhelve ne legyen a gyermek. Az egészséges fejlődési folyamat eléréséhez, bátorító nevelésünk mellett a gyermek tempójának megfelelően, differenciált feladatot adunk.

Figyelünk arra, hogy az elsajátított mozgásanyagot helyes technikával, esztétikusan végezzék. A szervezett mozgásos tevékenységbe, a testséma, a percepció /észlelés/ és a verbális fejlesztés lehetőségei szervesen beilleszthetők, ugyanúgy, mint a testalkati deformitások megelőzését célzó mezítláb végzett láb- és tartásjavító gyakorlatok.

Zenés gimnasztikával, játékkal fejlesztjük ritmusérzéküket, segítjük az esztétikus mozgás igényének kialakulását.

Mindennapos frissítő torna:

Fő alapelvünk a játékosság, anyagát úgy állítjuk össze, hogy változatos, tartalmas, kellően motiváló legyen, biztosítsa a test mindenoldalú megmozgatását, foglalkoztatását, aktív, felszabadult mozgásra ösztönözze a gyerekeket, örömteli tevékenység legyen a mindennapokban. Rugalmasan, a nap bármely időszakában megszervezhető.

Gyakran beépítjük a láb- és tartásjavító elemeket, labdagyakorlatokat, zenés gimnasztikát is a mozgásba.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Mozgásuk összerendezetté, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban, futásban, dobásban, támaszgyakorlatokban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Biztonsággal tájékozódnak a térben, ismerik az irányokat, térformák változtatására képesek.
- Igényükké válik a rendszeres mozgás
- Biztonságosan, bátran mozgó, jól terhelhető, mozgást szerető gyermekké válnak.
- Betartják a szabályokat, kialakul egészséges versenyszellemük.
- Képesek összetett mozgások utánzására

8.8 Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységek során a gyermekek megtanulják a gondoskodás és felelősség fontosságát. A kertgondozás, virágültetés, madáretetés, komposztálás mind hozzájárul ahhoz, hogy megértsék: cselekedeteik hatással vannak a környezetükre. A közös munkavégzés során fejlődik együttműködési készségük, önállóságuk és kitartásuk. A természetben végzett feladatok segítenek megtapasztalni a környezeti ciklusokat, és kialakítják bennük a fenntarthatóság gyakorlati attitűdjét.

Célunk:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyekkel a gyermekek képesek saját szükségleteik kielégítésére és a közösségben adódó együttműködést kívánó feladatok elvégzésére.

Feladatunk:

- Önként, azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységek által fejlődjenek ki a gyermekekben a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek és tulajdonságok (mint pl. a kitartás, az önállóság, feladattudat, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.
- Tudja a saját és mások munkáját elismerni, megbecsülni.

A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételei, irányítása:

- Az óvodapedagógus tudatosan megtervezi a gyermekek számára elvégezhető munkákat, életkori sajátosságaiknak megfelelően.
- Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy önkéntesen, önállóan kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett egyéb munkalehetőséget.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket, s azoknak olyan helyet biztosítunk, ahol a gyermekek bármikor elérhetik, használhatják.
- A gyermekek fejlettségétől függően folyamatosan értékeljük, dicsérjük, bíztatjuk.

A fejlesztés tartalma

A gyermek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folyamatos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai tervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Mindennapi munkálkodásunk közben egyre több információ és pontosabb tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő világról. Feladatuk elvégzése során nemcsak megtanulják az eszközök célszerű használatát, hanem közben természetes módon fejlődnek.

Óvodánkban a munka jellegű tevékenységek a következők:

Önkiszolgálás:

Az önkiszolgálás terén kialakítandó szokás-, szabályrendszer az „Egészséges életmód "fejezetben található részletesen. Ez alapozza meg a többi munka jellegű tevékenységet.

Alkalomszerű munkák:

Az alkalomszerű munkák általában előre nem meghatározhatók. A nap mint nap váratlanul jelentkező gondok megoldásában van szerepe, melyek előre nem tervezhetők. Váratlansága miatt megszervezése tőlünk több figyelmet, átgondolást igényel. Mivel e munkafajtákat nem vagy kevésbé irányítja szokás, begyakorlottság, ezért pontosabb magyarázatot kell adnunk. A gyermeknek pontosan értenie kell azt is, hogy a feladat teljesítésében kit, mivel lehet megbízni. Az egyéni fejlettségben mutatkozó nagy eltéréseket fokozottan figyelembe vesszük. A legkisebbek eleget tesznek kéréseinknek, illetve munkánkban spontán segítenek (játékeszközeik, ruháik elpakolása, rendrakás).

A nagyobbak hoznak-visznek kért eszközöket, üzeneteket átadnak. A legnagyobbak bonyolultabb feladatokat is teljesítenek, sőt örülnek a nehézségnek. Időnként olyan alkalmi megbízatásokat is teljesítenek, amelyekhez otthoni előkészületekre van szükség.

Közösségi munka (naposság)

A közösségi munka egyértelműen a közösség érdekében végzendő. Ez a tevékenység hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához. Lehetővé válik általa a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása. E tevékenység nevelő ereje nagy hatású, mert erősíti a gyermekben a munka játéktól eltérő jegyeit.

A naposi munkánál ügyelünk a feladatok fokozatos bevezetésére, a terhelés lassú növelésére. A közösen végzett munkában alkalma van a gyermeknek arra, hogy képességeinek megfelelő tevékenységet vállaljon. Az ismétlődő feladatok lehetőséget biztosítanak a pontosabb munkavégzésre.

A legkisebbeknél nincs naposi munka csak önkiszolgálás – megterítenek maguknak, majd étkezés után kiviszik a tányért, poharat, szalvétát.

A naposi rendszer bevezetése 4-5 éveskorban kezdődik. A naposokat köténnyel látjuk el. Ebédhez leterítik az asztalt, szétosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, segítenek az étel kiosztásában (pl. kenyér, gyümölcs) Egyedül vagy ketten összehajtják a terítőket.

A legnagyobbak nagyobb önállósággal végzik a feladatokat, az asztalon az eszközöket esztétikusan rendezik el, fokozatosan ügyelnek arra, hogy mi kerül a tányér jobb-, illetve bal oldalára. Étkezés után segítenek az étkezéshez szükséges eszközök összeszedésében, az asztalok letörlésében, a morzsák összeszedésében, ha szükséges a csoportszoba elrendezésében a csendes pihenőhöz.

A nagyobbak saláta, gyümölcsök, zöldségek tisztításában, felaprításában segítkeznek. Ünnepi készülődéskor mézeskalácsot gyúrnak, a süteményeket a kicsikkel közösen kiszaggatják, díszítik.

Az udvaron a nagyok segítenek a játékeszközök ki- és bepakolásában, a homokozó környékének rendbetételében, ősszel összeseprik, gereblyézik a faleveleket, szelektív zöld zsákokba, komposztálóba teszik. Télen segítenek a hó seprésében, a szánkók, téli játékeszközök előkészítésében.

Közösségi munkaként kezeljük a szelektív hulladékgyűjtést is.

A környezet rendjének megőrzése:

A legkisebbek megismerik környezetükben a tárgyak helyét, elveszik önállóan amire szükségük van, használat után visszateszik helyükre. Szükség esetén a csoportszoba könnyebb berendezési tárgyait játékukhoz bátran átrendezik, majd befejeztével visszarendezik eredeti állapotába. (pl. székek, asztalok összetolása, lefedése stb.)

A nagyobbak már a csoport játékait a közösen megbeszélt helyről veszik el, teszik vissza. A terem átrendezésében szükség szerint segítenek, apróbb rendetlenséget észrevesznek. Sepregetésben, udvari játékok szerelésében segítenek.

A legnagyobbak alkalomanként részt vesznek a játékok tisztán tartásában, babaszobában, babakonyhában rendet raknak.

Növény- és állatgondozás:

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védésével való ismerkedés.

A legkisebbek előtt mi végezzük a növények gondozását, elmagyarázzuk az érdeklődő gyermekeknek, hogy mit miért csinálunk. Ősszel leveleket gyűjtenek az udvaron, télen segítenek a madáretetésben, a rügyeztetés, csíráztatás előkészítésében, megfigyelik a változásokat.

Ősszel magvakat, terméseket gyűjtenek. Az udvaron segítenek a levéltakarításban, télen etetik a madarakat. Gondozzák a természetsarok növényeit, terméseket, magvakat, növényeket gyűjtenek, ezeket meghatározott rend szerint rendezik el. Közreműködnek az őszi falevelek eltakarításában, télen részt vesznek a járdák, utak tisztításában. Vigyáznak a növények épségére.

Télen a kihelyezett madáretetőket madáreleséggel töltjük fel, ügyelünk arra, hogy ne maradjon üres.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Igénylik az esztétikus környezetet, környezetük rendjét.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről, sorrendjéről.
- Örömmel vesznek részt a növények, állatok gondozásában.
- A közösen végzett munka hozzájárul a társas kapcsolatok alakulásához, ezek örömeinek átéléséhez. A tevékenységek gyakorisága, annak hatása megerősíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegyeit.
- Kialakul a munka iránti szeretet, megbecsülés fontossága, hasznossága, a dolgozó ember iránti tisztelet.

8.9 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás minden tevékenységben jelen van, és a környezettudatos szemléletben különösen fontos, hogy ez élményszerű, cselekvésen alapuló formában történjen. A gyermekek közvetlen tapasztalatokat szereznek a természeti folyamatokról, észrevételeket tesznek, kérdéseket fogalmaznak meg, amelyekre közösen keresnek válaszokat. A spontán tanulás során saját élményeikből tanulnak – például egy fa növekedését, egy madárfészek megfigyelését vagy egy mag kicsírázását követve. Az élménypedagógia eszközeivel a tanulás természetes, motiváló és örömteli folyamat, amely erősíti a környezettudatos gondolkodást.

Célunk:

- A 3-7 éves korú gyermekek kognitív, érzelmi és szociális érési folyamatának segítése, kompetenciák fejlesztése a spontán és tervezett tanulási helyzetekben.

Feladatunk:

- A gyermekek egyéni, aktuális, domináns szükségleteinek széles körű megismerése, a tanuláshoz szükséges motívumok fejlődésének elősegítésére.
- Az önmegvalósítás felé mutató megnyilvánulások támogatása minden egyes tevékenységben.
- Változatos motivációs lehetőségek kínálatának biztosítása.

A fejlesztés tartalma:

A tanulás alapvető feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervet foglalkoztató megtapasztalás. Az ilyen módon szerzett tudás eredményeként a gyermekek elindulnak az érzelmileg motivált cselekvő gondolkodási szintről a fogalmi gondolkodás kialakulásának útján, s megalapozódnak az iskolakezdéshez szükséges kompetenciák.

Az óvodai élet valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy a gyermekek erőltetés nélkül spontán, vagy irányított, szervezett módon ismerkedhessenek az őket körülvevő világ élőlényeivel, tárgyaival, jelenségeivel, ok-okozati összefüggéseivel.

- A *spontán* tanulás, ismeretszerzés önkéntelen, bármikor, bárhol kialakulhat, elég hozzá egy személy, élőlény, tárgy, eszköz, mely a gyermeket meglévő tapasztalatai felidézésére, újak megélésére készteti. A spontán lehetőség tudatos kialakulása ideális alkalmat nyújt az egyéni vagy mikrocsoportos fejlesztésre és emellett az egymástól való tanulás pozitívumai is megmutatkoznak.
- A *szervezett* tanulás, ismeretszerzés alatt azokat a kötetlen és kötött foglalkozásokat értjük, amelyeket az óvodapedagógusok napi rendszerességgel tudatosan terveznek, szerveznek és irányítanak a projektpedagógia, élménypedagógia, konstruktív pedagógia módszereivel.
- A világ megismerésének folyamatában mindkét formát azonos fontosságúnak tartjuk.

Annak érdekében, hogy a gyermek a tanulás bármilyen formája iránt érdeklődő, nyitott legyen, fontos feladatunk a tanuláshoz szükséges pszichés, motivált állapot megteremtése.

Figyelembe kell vennünk a gyermekek tanulási folyamatára jellemző életkori sajátosságokat:

- egyéni érdekeltség,

- aktív részvétel,
- a belső késztetés és a külső hatás egymásra találásának eredményeként jön létre,
- eredendő kíváncsiság, mint belső késztetés,
- aktuális szükségletek, pszichés állapotok erős befolyása, -érzelemvezéreltség,
- a szándékos megtanulni akarás vágyának hiánya.

Az önálló, öntevékeny részvétel a tanulási helyzetekben, a sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, a siker, az öröm pedig erősíti önbizalmát, bátorságot ad az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

Az óvodapedagógusoknak kiemelkedő szerepe van abban, hogy tudatosan válasszanak változatos motivációs lehetőségeket nevelőmunkájuk során, hogy elősegítsék a gyermekek szabad, alkotói megnyilvánulásait.

A gyermeki motiváltságot fenntartó pedagógiai hatásrendszer:

A módszerek:

- tanakodás, kétely ébresztése, hitetlenkedés, probléma felvetés, gondolkodtatás (a tanulási folyamat beindításához),
- bemutatás, elmesélés, elbeszélés, leírás (a tények feltárásához),
- elismerés, megerősítés, ösztönzés, buzdítás, elismerésre méltó példaként kiemelés (az elemzendő tények és a megszerzett tapasztalatok elősegítésére).

A szerepek:

- katalizáló → a feltételek biztosításakor, a megvalósításakor,
- ösztönző → a tevékenység során, a produktum bemutatásakor,
- tanácsadóként → a tevékenység folyamatában,
- segítségnyújtó → a helyes technikában, megakadás esetén.

A szervezett tanulás formáit és a hozzá kapcsolódó munkaformák:

Tevékenységek	Tanulás formái	Munkaformák
Mesélés, verselés	verselés: egyéni, páros, mikrocsoportos mesélés: csoportos	Verselés: kötetlen Mesélés: kötött
Külső világ tevékeny megismerése	mikrocsoportos csoportos	kötetlen
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	mikrocsoportos	kötetlen
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Zenei képességfejlesztés: egyéni, páros, mikrocsoportos Énekes játék, gyermektánc: csoportos	Zenei képességfejlesztés: kötetlen Énekes játék, gyermektánc: kötött

Mozgás	csoportos	kötött

Az irányítási módok:

- indirekt → feltételek biztosítása,
- nyitott → anyagok, hely, szervezés, a produktum elhelyezése, bemutatása, felhasználása, stb.

A tanulási motiváció formák:

- gyakorlati probléma és a feladatmegoldás,
- a gyermeki kíváncsiskodásból, kérdésekből kibomló vizsgálódásból, próbálkozások,
- kötetlen, felkínált tevékenységek.

A tanulási tartalmak:

- a tevékenységtartalmak integrálása,
- komplex tevékenységek párhuzamos kínálata.

Feladataink összegzése az ismeretszerzési folyamatok irányítása során:

- A gyerekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek megismerése, rendszerezése, tudatos, célirányos bővítése.
- Képességeik fejlesztése, készségeik alakítása, sok-sok tapasztalási lehetőség megteremtése.
- A gyerekek természetes kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére építve differenciált fejlesztés
- Motiválás a részvételre, kitartásra, az eredmény elérésére.
- Gyakorlati probléma- és feladatmegoldással a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, a probléma megoldására törekvő beállítódás kialakítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (tehetséges, SNI, BTMN) tanulási képességeinek, motivációs lehetőségeinek személyre szabott, egyéni fejlesztési tervben differenciáltan meghatározott fejlesztése.

A fejlődés várható eredményi az óvodáskor végén:

- Képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladatokkal és azokat végre tudják hajtani. (A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált beavatkozással).
- Kialakul bennük az igény, hogy a feladatokat sikeresen megoldják.
- Feladattudatuk kialakulóban.
- Szándékos figyelmük időtartama eléri a 10-15 percet.
- Gondolataikat képesek érthetően, szavakba és mondatokba foglalni.
- Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkeznek megfelelő elemi ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.

9. Sajátos feladatok

9.1 Környezettudatos nevelés elve

A sajátos nevelési feladatok megvalósítása is a fenntarthatóság pedagógiájának elveire épül. Az inkluzív nevelésben a környezettudatos szemlélet minden gyermek számára elérhető és megélhető, függetlenül attól, hogy milyen képességekkel, háttérrel vagy egyéni szükségletekkel rendelkezik. A természet közvetlen megtapasztalása minden gyermek számára fejlesztő hatású: segíti az érzékszervi tapasztalatszerzést, a megfigyelőképességet, a mozgáskoordinációt, és hozzájárul az érzelmi biztonság kialakulásához. A természethez való kapcsolódás lehetőséget ad a differenciált fejlesztésre, hiszen minden gyermek a saját tempójában fedezheti fel a környezetét.

A hátrányos helyzetű, illetve különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése során a környezettudatos szemlélet támogatja a társas beilleszkedést és az önbizalom erősödését. A természetben végzett közös tevékenységek – például kertgondozás, állatgondozás, közös séták – sikerélményt biztosítanak, miközben fejlesztik a szociális készségeket. A környezeti nevelésben a cselekvés öröme és a közösen elért eredmény – például egy virágoskert kialakítása – erősíti az összetartozás élményét, elősegíti a társadalmi érzékenységet és az empátiát.

A tehetséggondozásban a környezettudatos szemlélet a gyermekek természet iránti érdeklődésére és kreatív képességeire épít. A természettudományos kíváncsiság, az alkotó tevékenységek, a megfigyelések és a kísérletezések támogatják a felfedező gondolkodást és a problémamegoldó készséget. Az óvoda feladata, hogy a tehetséges gyermekek számára olyan tevékenységi lehetőségeket biztosítson, amelyekben a környezet védelme, az ökológiai szemlélet és a kreativitás egységben jelenik meg.

A multikulturális nevelésben a fenntarthatóság elvei a kulturális sokszínűség tiszteletén keresztül érvényesülnek. A különböző nemzetiségek hagyományainak, természethez kötődő ünnepeinek és életmódjának megismerése segíti a gyermekeket abban, hogy nyitottabbá, elfogadóbbá váljanak. A természet közös élménye, a közös környezetvédelmi tevékenységek hozzájárulnak ahhoz, hogy a kulturális és társadalmi különbségek helyett az összetartozás és az egymásra figyelés váljon meghatározóvá.

A sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű és tehetséges gyermekekkel végzett zöld nevelés célja, hogy mindenki megtalálja helyét a közösségben, és képessé váljon felelősséggel viszonyulni a természethez. A természetben átélt siker, az együttműködés, a felfedezés öröme és a gondoskodás élménye mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekekben kialakuljon az önbizalom, az empátia és a fenntarthatóság iránti elköteleződés.

9.2 Gyermekvédelem

Célunk:

- Hozzásegíteni a gyermekeket személyiségük teljes kibontakoztatásához, a családjukban történő nevelés biztosításához.
- A gyermeki jogok maradéktalan tiszteletben tartása. A családi nevelés segítő támogatása, a gyermek iránti felelősség erősítése a szülőkben.

Feladatunk:

- A szülőkkel őszinte, kölcsönös tiszteleten alapuló partneri viszony erősítésével az együttműködés hatékonyságának fokozása.
- Jó kapcsolat kialakítása mindazon szervezetekkel, intézményekkel, amelyek a gyermekvédelmi rendszerbe tartoznak.
- A különbözőségek elfogadása, az eltérő tulajdonságok tisztelete, nemzeti, etnikai hovatartozás megkülönböztetése nélküli nevelés.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű családokra különös tekintettel való odafigyelés, hogy a megfelelő információt és segítséget megkapják hátrányuk enyhítése érdekében.
- A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési-, tanulási-, és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek tünetek alapján történő kiszűrése, mielőbbi szakemberhez irányításuk speciális fejlesztésük érdekében.

Szociokulturális helyzetük nagyon különböző. Eddigi tapasztalataink szerint főleg szociális, családi és pszichés fejlődési zavarok miatt jelentkeznek problémák a gyermekek fejlődésében. Ezek a tényezők külön-külön is jelentkezhetnek, illetve halmozottan is.

Szociális okok:

Nem megfelelő szociális háttér, anyagi biztonság hiánya, mely gyakran más problémákkal együtt jelentkezik, úgymint ingerszegény környezet, nem megfelelő higiénés viszonyok, az egészséges életmód hiánya.

Családi okok:

Talán a leggyakoribb problémaforrás maga a család, a nem megfelelő nevelési módszerek választása a gyermekeik nevelésében. A szülők egy része nem képes szembenézni a gyermeke fejlődésében, magatartásában tapasztalható problémákkal, melynek eredményeképpen a gyermekek és a szülők is magukra maradnak nehézségeikkel, elszalasztva a korai fejlesztés és nevelési módszerek korrigálásának lehetőségét.

Megnőtt a mozaik családok száma, a szülők külföldön való munkavállalásának eredményeként a családi egységek megbomlása.

Komoly zavarokat okoz a kettős nevelés is, valamint a szülők egymással szembeni feszült, ellenséges viszonya válás esetén, melyeknek mindig a gyerekek az áldozatai.

Pszichés fejlődés zavarai:

A pszichés fejlődési zavarok alapján a Nevelési Tanácsadó és a Szakértői Bizottság dönti el, hogy a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd. Amennyiben ezek a gyermekek időben nem kapják meg a megfelelő segítséget, véglegesen leszakadhatnak társaiktól.

Az óvoda hozzájárulhat a családi szocializáció kedvezőtlen hatásának enyhítéséhez, ha megfelelő intézményekkel felvéve a kapcsolatot nyújt segítséget a szülőknek. A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élő gyermekek szüleivel megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezünk kapcsolatot.

- A támogató társas kapcsolatok praktikus segítséget, információforrást és érzelmi támogatást is jelenthetnek. Minél szélesebb a társas háló, annál valószínűbb, hogy

családi működéssel, gyermeknevelléssel kapcsolatos nehézségek esetén a szülők találnak informális segítséget a környezetükben.

- Konkrét támogatás szükséghelyzetben. Több-kevesebb nehéz vagy kritikus helyzet minden kisgyermekes családban előfordul. Az ilyenkor elérhető támogatások nagyobb nehézségeket tudnak megelőzni, gyors segítséget jelenthetnek a bajban. Ehhez az szükséges, hogy a családok a lehetséges szolgáltatások minél szélesebb körével legyenek tisztában és legyen stratégiájuk ezeket elérni, segítséget kérni. A családközpontú munkában ezért hangsúlyos a jól informált szakember, aki a szolgáltatások széles körét ismeri és az információt közvetíteni is tudja a szülők felé.
- A gyermekek társas és érzelmi kompetencia az a védőfaktor, amely a gyermek sajátossága, de nem független a szülői működéstől. Kutatások bizonyítják, hogy minél jobb színvonalúak a gyermek társas készségei és minél hatékonyabb az érzelemszabályozása, annál könnyebb az intézményes beilleszkedése. A családközpontú munka fontos fókusza lehet a szülők segítése, támogatása abban, hogy gyermekük társas-érzelmi készségeinek fejlődését hatékonyan támogassák.

A pszichés zavarokkal küzdő gyermekek esetében feladatunk minél hamarabb a gyermeket megfelelő szakemberhez irányítani és biztosítani számára az integrált nevelést óvodán belül. A segítéshez megfelelő szakirányú utazó gyógypedagógus szükséges, aki nemcsak a gyermeknek, a családnak, hanem az óvodapedagógusnak is partnere.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik. A családlátogatás esetenként közben is, ha ez szükséges, komolyabb problémák megbeszélésére - ha kell a gyermekvédelmi megbízottak közreműködésével - a „szülői tájékoztatás” kapcsolattartási forma alkalmas. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekvédelmi megbízottaktól.

A gyermekvédelmi megbízott közreműködik a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Probléma esetén együttműködnek a Gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Tartják a kapcsolatot a családokkal, a védőnőkkel, esetenként óvodai véleményt, jelzést küldenek a gyermekekről a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ szakemberek részére.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

9.3 Differenciálás, inklúzió, integráció

9.3.1 A differenciálás

Programunkban a differenciált fejlesztés azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon kibontakozni. Véleményünk szerint a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is ebbe a körbe tartozik, hiszen az elv azonos, mert mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni. A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy az érés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem egyenletes, hol lassuló, időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. Óvodapedagógusaink tudják,

hogy a kisgyermek tulajdonságainak, képességeinek változásai egyfajta diszharmóniát eredményeznek, amely csak látszatra nem harmonikus.

9.3.2 Inklúzió

Nevelésünkben az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elvet valljuk, és ez az elv programunk minden elemében érvényesül.

9.3.3 Integráció

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

Akkor eredményes a programunk, ha a gyermekek saját kereteiken, szokásaikon belül és azokkal együtt képesek fejlődni, egy nevelési szintéren belül, ahol többen (sokan) nevelődnek együtt.

Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést.

Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek. Az óvodai játék szabad, de nem szabados! Véleményünk szerint a gyermek játékát a spontaneitás, az öröm, az előkészítés jellemzi, ami nem más, mint egyfajta tanulás. Minden gyermek játszik, noha nem játszik minden gyerek egyformán. Éppen ezért a gyermek játékát folyamatosan megfigyeljük, és ez által ismerjük meg a gyermek személyiségét, kapcsolatait, társas magatartását, elmélyültségi fokát, verbális képességeit, gondolkodását, ismereteit, mozgását. Programunkban a játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását.

Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, elfogadják és természetesnek tartják. Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek adott állapotának lényegét, és a fejlesztéséhez vezető utat. Az óvodapedagógusok feladata gyerekközösség és az érintett kisgyermek kapcsolatában az együttélés alakítása a mindennapi élet megszervezése és irányítása.

9.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek inkluzív nevelése

Az integrált óvodai nevelés során az óvodapedagógusok a többi gyermekkel együtt nevelik a kiemelt figyelmet igénylő gyerekeket, az ő esetükben is az óvodai nevelés általános feladatainak és célkitűzéseinek megvalósítása történik. A különbség a nagyobb mértékű differenciálásban, speciális eljárások alkalmazásában nyilvánul meg.

- a gyermekek egyéni igényeire épülő, differenciált, preventív és a hátrányok csökkentését támogató pedagógiai gyakorlat és feltételrendszerének fejlesztése
- a tanulói lemorzsolódást megelőző óvodai preventív funkciók tevékenységeinek bővítése, helyi innováció kidolgozása
- azon partneri kapcsolatok erősítése, amelyek célzottan vagy közvetetten az esélyteremtő, befogadó óvodai nevelést támogatják, valamint elősegítik az óvodai preventív funkciók erősítését
- intézményünk szerepet vállal a Projektbe bevont többi intézmény befogadó nevelés fejlesztésére irányuló törekvéseinek a támogatásában, a program/modell feltételrendszerének és pedagógiai gyakorlatának leírásával, megosztásával

Az óvodában kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek:
    - sajátos nevelési igényű gyermek
    - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
    - kiemelten tehetséges gyermek
    - tartósan gyógykezelés alatt álló gyermekek.
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HH, HHH)

Célunk:

- Elfogadó, támogató környezet biztosítása
- A személyiségfejlődésüket segítő légkör kialakítása
- A szülők segítése, támogatása
- Esélyegyenlőség biztosítása, egyenlő bánásmód elvének betartása.

Feladatunk:

- A pedagógiai munkát segítő alkalmazottak és a szülők megfelelő tájékoztatása a befogadásra, az elfogadásra.
- A fejlesztésben működő szakemberekkel való együttműködés
- Fogadóóra keretén belül a szülők tájékoztatása, együttműködés segítése gyermekek fejlődése érdekében.

9.5 Sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI):

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- szervi rendellenességen alapuló fogyatékos / mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos/
- nem szervi rendellenességen alapuló tanulási nehézségek /autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. /
- társadalmi, kulturális, nyelvi alapokon nyugvó speciális szükségletek (kisebbségek, bevándorlók)

Állandó vagy átmeneti jelleggel különböző biológiai, pszichés és szociális okok miatt egyéni, sajátos nevelési igényeik vannak, s ezekhez igazodó bánásmódot igényelnek.

9.6 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (BTMN):

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése,

továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

9.7 Kiemelten tehetséges gyermekek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

9.8 Hátrányos helyzetű gyermek:

Az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

9.9 Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

Az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll.

9.10 Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Folyamatos kapcsolattartás, igény esetén nevelési kérdésekben tanácsadás, szociális segítő, védőnő bevonásával, játékos fejlesztő feladatok, mesék, versek, e-ovi, szakirodalom ajánlása a család számára.

9.10.1 Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek speciális ellátása (a hatályos intézményünkben elfogadott: A diabéteszes gyermekek óvodában történő speciális ellátásának eljárásrendje szerint)

Intézményünkben a szülő kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátását. Az ellátáshoz szükséges tanúsítvány az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzésen szerezhető meg, melyet minden érettségivel rendelkező dolgozó elvégzett. A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet alapján igényelheti a diétás étrend biztosítását.

A cukorbeteg gyermek, napi rutinjának része a rendszeres vércukorszint mérés, valamint az étkezések, az inzulin és a tevékenységek beosztása. A cukorbetegség sikeres menedzseléséhez együtt kell működnie a gyermeknek, a szülőknek/törvényes képviselőnek, a gyermeket gondozó egészségügyi szakembereknek és az intézmény minden dolgozójának.

9.10.2 Az allergiás és anafilaxiára hajlamos gyermekek speciális ellátása (a hatályos intézményünkben elfogadott: Az anafilaxiás sokk óvodai kezelésének eljárásrendje szerint)

Intézményünk fogadja az allergiás és anafilaxiára hajlamos gyermekeket. Ellátásukat vagy intézmény vagy szülő biztosítja. A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 42. a szülő kötelességei és jogai 72§ (1a) bekezdése szerint „a szülő kötelezettsége, hogy a nevelési-oktatási intézménnyel óvodai vagy tanulói jogviszonyban álló cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermeke fokozott figyelmet igénylő egészségi állapotáról és a megteendő sürgősségi intézkedésekről a) a beiratkozással egyidejűleg vagy b) a diagnózis ismerté válását követően haladéktalanul tájékoztassa a nevelési-oktatási intézményt továbbá köteles gondoskodni, hogy az életmentő gyógyszert a gyermek, tanuló mindig tartsa magánál.

9.11 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése

9.11.1 A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket a csoportban dolgozó óvodapedagógusok integráltan, azaz a többi gyermekekkel együtt fejlesztik az óvodai élet egészének folyamán, így az óvodai tevékenységek alkalmával is.

Feladatok:

- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, **mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd,** akkor

a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, **az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.**

Ezáltal az esélyegyenlőség, szegregáció mentesség, egyenlő bánásmód elve valósul meg óvodánkban.

Az integráció hatása az SNI, BTMN gyermekre:

- Átveheti az ép gyerekek magatartási és viselkedési formáit
- Jobban fejlődik önállósága, mivel elvárjuk tőle, hogy önállóan végezze azokat a dolgokat, amelyekre képes
- Az énképe reálisabb lesz, mivel az ép gyerekek között lehetősége van, hogy reálisabban ítélje meg magát
- A gyermek hozzászokik, hogy valamiben más, mint a többi, megtanulhat kompenzáló technikákat

Az integráció hatása a közösségre:

- Megtanulják elfogadni az egyéni különbözőségeket
- Érzékenyebbek lesznek mások problémáira
- Alakul a szociális kompetenciák, társuk iránti felelősségérzet, figyelmesség, gondoskodás
- Fejlődik pozitív toleráns viszonyulásuk

Az integráció hatása az SNI, BTMN gyermekek szüleire:

- Összevethetik gyermekük fejlődését a többiekével, reálisabb képet alakítanak ki róla, aktív részesei lehetnek a gyermekük fejlődésének
- Nem érzik elszigeteltnek magukat, szoros kapcsolattartásra van lehetőség a pedagógusokkal és a szülőtársakkal

Az SNI és BTMN gyermekek fejlesztése kiegészül a szakértői véleményben megjelölt speciális fejlesztéssel, melyet utazó gyógypedagógusi, konduktori hálózat keretén belül végeznek a kijelölt szakemberek. A gyermekek speciális fejlesztése minden esetben egyénre szabott terv alapján valósul meg, amelyet a szakember készít el a szakértői vélemény, a komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építve. A szakemberek folyamatos tanácsadással segítik az óvodapedagógusokat, szülőket, hiszen az együttműködés fontos a gyermekek személyiségének pozitív irányú alakulása érdekében.

Fontos, hogy a gyermekeket a fejlesztés ne terhelje túl. Fejlesztésük egész napos tevékenység, a fent említett csoportos, kis csoportos vagy egyéni formában történik csoportjában, illetve külön kialakított fejlesztő szobában.

Az enyhe értelmi fogyatékos, beszédfogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű óvodást két gyermekként; a mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), középsúlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő vagy halmozottan fogyatékos gyermeket három gyermekként kell figyelembe venni az óvodai csoport létszámának számításánál, ha nevelésük a többi gyermekkel együtt történik.

Amennyiben a SNI és BTMN gyermekek időben nem kapják meg a megfelelő segítséget, véglegesen leszakadhatnak társaiktól. Ezért nagyon fontos, hogy a szülőket meg tudjuk győzni, hogy a Pedagógiai Szakszolgálat segítségét kérve elindítsuk minél korábban a gyermekek vizsgálatát, speciális fejlesztését. Ha a szülő nem működik együtt, akkor a gyermek érdekében a köznevelési feladatot ellátó hatóság kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton, továbbá a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be. Ha a szülő a köznevelési feladatot ellátó hatóság felhívása ellenére kötelezettségének ismételten nem tesz eleget, a köznevelési feladatot ellátó hatóság a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot értesíti.

9.11.2 Kiemelten tehetséges gyermek fejlesztése

Feladatunk a tehetség ígéretes gyermekek felismerése, fejlődésük elősegítése és támogatása. A tehetség azonosításának megvannak a maga lépései, az óvodában a pedagógus megfigyelései nyújthatnak támpontot, melyeket a gyermekek Egyéni fejlődési naplójában rögzít. Bizonyos területeken már óvodáskorban nyilvánvalóan megjelennek a tehetség jelei:

- Zenei képességek területén: kitűnő éneklési és ritmikai képességek /legkorábban felismerhető terület/
- Kiváló rajzképesség: ha valaki szépen rajzol, még nem jelenti, hogy tehetséges. Fontos, hogy mit ábrázol, hogyan bánik a színekkel, anyagokkal, formákkal, mennyire érzelem gazdagok, élményeket kifejezők az alkotások.
- Kiemelkedő szociális, esetleg vezetői képességek, magas szintű empátiás készség, szervezési hajlam, döntéshozó képesség területén
- Testi, mozgásbeli képességek területén: sport, tánc
- Kiemelkedő logikus gondolkodás, gazdag ismeretek

9.11.3 Tehetséggondozás területei az óvodai nevelésben

- A tehetséges gyerek erős oldalának fejlesztése: azoknak a tipikus képességeknek a fejlesztése, amelyben a gyermek átlagon felüli adottságai jellemzőek.
- A tehetséges gyerek gyenge oldalának fejlesztése: azoknak a képességeknek a fejlesztése, melyek megnehezítik, vagy adott esetben megakadályozzák a tehetséges gyermek fejlődését.
- Megfelelő, elfogadó légkör megteremtése: összességében a csoporton belüli szituációkra vonatkozik, és azt igyekszik elérni, hogy az átlagon felüli gyerekek gyors és helyes válaszadásai ne bátortalanítsák el társaikat. Erre a pedagógusoknak kell módszereket kidolgozniuk. Ide tartozik még a annak megelőzése, hogy a tehetséges gyermek gyenge pontjai miatt, ne veszítse el kedvét, ne forduljon el csoporttársaitól.
- Kiegészítő tevékenységek biztosítása, melyek feladata a feltöltődés biztosítása. Ezek a tevékenységek kapcsolódnak az adott tehetségterülethez, de nem a fejlesztés a céljuk, hanem az élménynyújtás, kikapcsolódás biztosítása.

9.11.4 Szervezeti formák a tehetséggondozásban

Tehetséggondozó műhelyek működtetése:

- Intézményünk két telephelyén folyik a nagycsoportos korú óvodás gyermekek tehetséggondozása:

- Hajós utcai Szivárvány óvoda
- Kossuth utcai Napsugár óvoda

A gyerekek tehetségterületeiről, fejlődéséről, eredményeiről, a fejlesztés lehetőségeiről rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket. A városban működő tehetségfejlesztő intézményeket (például Dévaványai Sportegyesület, Ványai Ambrus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola) ajánljuk a szülőknek és segítjük őket az iskolaválasztásban.

Tájékoztatjuk a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezésről.

9.10 A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése során az óvodapedagógusok külön figyelmet fordítanak:

- a hátrányok leküzdésének segítésére,
- az esélyegyenlőség biztosítására,
- a másságot elfogadó csoportlégkör kialakítására.

Fontos, hogy óvodánkban érvényesüljön:

- diszkriminációmentesség
- szegregációmentesség
- nevelési és társadalmi integráció támogatása
- minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása
- integráció biztosítása

Az intézmény feladatai az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:

- gyermekközpontú, családcentrikus óvodai légkör megteremtése
- a gyermekek megkülönböztetés nélküli fogadása a teljes óvodai nyitvatartás időtartama alatt
- hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, a gyermekek fejlődését elősegítő szakemberekkel, és az óvodán kívüli szervezetekkel
- szülői tájékoztatás a jogokról, kötelezettségekről, támogatási lehetőségekről
- rendszeres egészségügyi felügyelet (védőnő, orvos)
- a gyermek szociális helyzetének figyelemmel és nyomon követése
- szülői közösség tárgyi, szociális jellegű segítségnyújtásának szervezése
- képességfejlődés akadályoztatásának feltárása,a lemaradás mértékének feltárása
- differenciált foglalkozás keretében a gyermek fejlődési üteméhez igazodva csökkenteni a hátrányból fakadó lemaradást

Felhasznált szakirodalom

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az Óvodai Nevelés Országos alapprogramja – 2025
- Bihariné dr. Krekó Ilona: Zöld óvoda leszünk! Módszertani segédanyag és útmutató „Zöld Óvoda" címpályázatra készülő óvodapedagógusoknak. (Komáromi Nyomda és Kiadó, 2016)
- Az óvodás gyermekek játékának kibontakozását segítő módszertan- Dr Pálfi Sándor
- Bagdy Emőke - Kövi Zsuzsa – Mirnics Zsuzsa (2014): A tehetség kibontakozása. Helikon Kiadó
- Balatoni Katalin-Gunszt Andrea-Hortobágyi Ivett: Ünnepek a néphagyományban Hagyományos ünnepek az óvodában és az általános iskola alsó tagozatában
- Dömötör Tekla: Néprajz mindenkinek. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
- Dr. Czeizel Endre (1997): Sors és tehetség. Minerva Kiadó, Budapest
- dr. Gyarmathy Éva (2006): A tehetség. ELTE Eötvös kiadó, Budapest
- Dr. Pálfi Sándor: Az óvodás gyermekek játékának kibontakozását segítő módszertan
- Dr. Tóthszőllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (FER-CO Kft. 1994.)
- ELTE Gyakorló Óvoda Pedagógiai Programja 4. módosított változat 2014.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában (Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó Zrt., 2017.)
- Körmöci Katalin: Óvodapedagógiai kislexikon
- Körmöczi Katalin személyes weboldala → „A tanulási motívumok kialakulása és fejlődésének elősegítése a jelen kor oktatási eredményinek tükrében.
- Magyar Néprajz VI. Kötet- Népzene, néptánc, népi játékok (Akadémia Kiadó Bp. 1988-2002)
- Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Gondolat Kiadó, Budapest 1983.)
- Nagy Jenőné (2012): Tehetségígéretek gondozásának elmélete és gyakorlata. Szolnok
- Nagy Jenőné, Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Alternatív óvodapedagógiai program Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2016.
- Óvodapedagógiai kislexikon- Körmöci Katalin

- Pivókné Gajdár Klára – Körmöci Katalin: A gyerekekkel együtt tervezzük óvodai életünket
- Óvodapedagógiai könyvsorozat – kézikönyv III. kötet - Sprint Kiadó, Budapest,
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában (Alextypo, Budapest 1992.)
- Tátrai Zsuzsa – Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások. Budapest, 1997.
- Tátrai Zsuzsanna-Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások
- Csoda-vár Központi Óvoda (Mezőtúr) https://docplayer.hu/2156236-Mezoturi-varosi-intezmeny-csoda-var-kozponti-ovoda-pedagogiaiprogramja-2013.html, (letöltve: 2024. 08. 13.)
- Napsugár Óvoda (Maglód) http://www.napovoda.hu/pedagogiai-program/, , (letöltve: 2024. 08. 13.)
- Fürkész Központi Óvoda (Békés) http://ovodak.bekesvaros.hu/index.php?route=product/category&path=60_62, , (letöltve: 2024. 08. 13.)
- Kispesti, Gyöngykagyló Óvoda http://gyongykagylo.kispest.hu/, , (letöltve: 2024. 08. 13.)
- Szigligeti és Kazinczy Lakótelepi Óvoda https://szigligetiovi.hu/wp-content/uploads/2024/11/pedagogiai-program-2024.pdf, , (letöltve: 2024. 08. 13.)

Melléklet:

Fogalmak

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul."

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, kerékpáron a küllővédő hiánya. ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás *a* gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy késztetése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha *gyermek bántalmaz gyermeket***.** Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Legitimációs záradék

A nevelőtestület bevonásával készítette:

Kelt: ……..

……..
főigazgató

Véleményezési jogával élt és elfogadta:

Kelt: ……..

……..
szakmai munkaközösség

Megismerte és elfogadta

Kelt: ……..

……..
szülői munkaközösség

Érvényes: 2025. szeptember 1-től visszavonásig.

Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

Módosítás előírásai: Törvényi változás esetén

- Ha a felülvizsgálat ezt indokolja
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

Nyilvánosságra hozatala:

- A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden Csoportszobában.